RECTOR ACADEMIAE VVITTEN-BERGEN-SIS.

✱

VOX ESTIRE-nei uera & plena eruditionis, & in magnis periculis consolationem præcipuam ostendens Ecclesiæ, uidelicet: semper adfuit filius Dei generi humano id est, semper fuit custos, est & umbraculum sui cœtus, qui doctrinam Euangelij sonat, & clementer aliqua seruat docentium & discentium agmina. Hic sedet ad gubernaculum in Arca Nohæ, & illos suos Argonautas protegit. Nunc quoq; in seuissimis temporibus harum regionum Ecclesias seruat. Itaq; & gratias ei agamus seruanti Ecclesias, & in his hæc nostra studia, & oremus eum, ut deinceps nos seruet & regat, nec sinat pia stu-

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Scripta Quaedam In Academia Witenbergensi a Rectoribus, Decanis & aliis eruditis quibusdam Viris publice proposita

Witenbergae (1551)

H.lit.p. 344 ga-4/5
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10178690-2

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

RECTOR ACADEMIAE VVITTEN-BERGEN-SIS.

✱

VOX ESTIRE-nei uera & plena eruditionis, & in magnis periculis consolationem præcipuam ostendens Ecclesiæ, uidelicet: semper adfuit filius Dei generi humano id est, semper fuit custos, est & umbraculum sui cœtus, qui doctrinam Euangelij sonat, & clementer aliqua seruat docentium & discentium agmina. Hic sedet ad gubernaculum in Arca Nohæ, & illos suos Argonautas protegit. Nunc quoq; in seuissimis temporibus harum regionum Ecclesias seruat. Itaq; & gratias ei agamus seruanti Ecclesias, & in his hæc nostra studia, & oremus eum, ut deinceps nos seruet & regat, nec sinat pia stu-

dia Ecclesiæ utilia deleri. Hæc uota & sæpe alias, & præcipue in electione noui Rectoris repetenda sunt.

Cum igitur cras quod faustum & fælix sit, eligendus sit de more Academiæ Rector, mandamus ut ad renunctiationem Rectoris hora Octaua in auditorio maximo, scholastici conueniant, & simul pia uota nobiscum faciant ad uerum Rectorem piorum studiorum filium DEI, ut hanc Academiam seruet & gubernet. Sciamus autem hunc Rectorem filium DEI præcipere, etiam ut mores sint modesti. Quare ut ostendamus nos uere optare ut ipse hanc nostram Cymbam regat, & in ea maneat, sit inuocatio ardentior, & mores maiori cura regantur. Die 17. Octobris. Anno

1549.

RECTOR

RECTOR
ACADEMIAE VVITTE-
BERGEN-
SIS.

SAEPE AVDITIS *agmina docentium & discentium in hac uita, imaginem esse uitæ cœlestis in qua assidentes filio* DEI *audiemus colloquentes æternum Patrem & Filium, Spiritum sanctum, & in ipsis coram aspiciemus Ideam uniuersi opificij mundi, & causas mirandorum consiliorum, quare & filius missus sit, ut fieret uictima, & Ecclesia inter tantas miserias collecta sit,* Deniq; *perfusi luce cœlesti, læti fruemur sapientia & bonitate* DEI.

Nec profecto quidquam *in tota uita hominum melius & præstantius est hoc ipso opere, uera docendi & discendi de* DEO, *& de alijs*

rebus bonis. Ac propter hoc opus ad societatem conditi sunt homines, & DEVS in Ecclesia inter ingentia pericula aduersus rabiem diabolorum, scholas, literas, doctrinæ uocem, & optimas artes immensa bonitate tuetur. Sed uult nos agnoscere hæc sua beneficia, uult scholas non petulantiæ gymnasia esse, sed domicilia doctrinæ & disciplinæ, ac uera templa diuinitatis in quibus spiritus sanctus uoce docentium flectat mentes ad ueram inuocationem & ad omnes uirtutes.

Propterea & casti angeli uestra corpora, & hospicia contra Diabolos tuentur.

Hæc sunt uerissima. Quare uos propter DEVM æternum patrem Domini nostri IHESV CHRISTI fontem sapientiæ qui radios suæ lucis nobis impertit, qui misit Filium angelum magni consilij, ut Propheta eum nominat, id est doctorem ex arcano consilio diuinitatis, uocem Euangelij proferentem, obtestamur, ut sitis modesti, ac præcipue iam in tanto luctu Ecclesiæ, adficiamini cura communis salutis, & mentes ad considerationem horribilium dissipationum compositas, ad petendum auxilium cœleste accendatis.

Profecto non congruit horum temporum periculis, hæc magna securitas, ac ebrietas potius multorum, qui sine modo laxant frenos cupidita-

tibus

tibus. Romani tempore belli Punici secundi ci=uem prospicientem de fenestra coronatum iusse=runt in carcerem duci, tali tempore delitijs in=dulgentem.

Quanto indignius est scholasticos qui sunt Ecclesiæ milites, in his tantis miserijs non solum leuiter ludere, ut ille Romanus in cœna hilario=re coronis se oblectabat, Sed hostili more in pla=teis & in hospitijs tumultuari. Prohibemus igi=tur seuerissime nocturnas uociferationes, & ar=matorum discursationes, ac significamus uobis excubias à magistratibus seueriores constitutas es se, quibus mandatum est, ut tumultuantes com=pescant. Frenare impetus animorum ratio, meditatio doctrinæ, cogitatio de ira DEI, & ingentibus ruinis rerum humanarum huius sene=ctæ mundi debebant. Sed si qui harum maxima=rum rerum cogitatione nõ mouentur, hos compe sci à magistratibus necesse est. Et speramus DE=VM & piorum gemitus exauditurum esse, & seruaturum hos nostros alueolos, & ma=gistratuum diligentiæ opitula=turum esse. Calendis Decembris, Anno

1549.

RECTOR
ACADEMIAE VVITTE-BERGEN-SIS.

*

MNIVM VIRTV-*tum doctrina à* DEO *præcipue propter hanc causam patefacta est, ut inde discamus, qualis sit ipse* DEVS, *eumque in omni inuocatione & consideratione à malis naturis, uirtutum cogitatione discernamus. Cum enim nec oculis corporum eum cernamus, nec inclusum brachijs amplecti possimus, & tamen alloqui conditorem rerum necesse sit, discerni eum certis proprietatibus oportet, inter quas sunt & uirtutes, quarum maxime conspicua est Castitas, quæ clarissime discernit* DEVM *à Diabolis & ab hominibus pollutis. Id discrimen ut luceat in genere humano, sanxit* DEVS *certas*

leges

leges consociationis maris & fœminæ, seuerissime prohibet uagas libidines, & horrendis pœnis declarat iram suam aduersus pollutos libidinibus, ut omnium temporum historiæ ostendunt.

Vult igitur coniugia publico & pio ritu inchoari, in quo homines commonefacti de origine & conseruatione generis humani, & de legibus castitatis, modestiæ, & aliarum uirtutum, agnoscant & inuocent DEVM conditorem, sapientem, ueracem, beneficum, iustum, castum, mirabiliter conseruantem ac protegentem hanc imbecillem naturam & societatem generis humani. Ac omnibus ætatibus ad aras initia coniugiorum facta sunt, ut & Pythagoræ dictum testatur, quod citat Aristoteles.

Nihil autem minus decet, quam turbare sacrum Nuptiale, ut faciunt homines curiosi, qui non uocati promiscue in templa & in cœtum hospitum irrumpunt, & spectandi causa passim discurrunt.

Scitis autem, quantum decus sit Modestia, quæ quidem magis à scholasticis flagitatur, quam à cæteris hominibus, quia literæ ostendunt & huius uirtutis & aliarum pulchritudinem.

Mandamus igitur, ne his diebus, cum sacrum nuptiale celebrabitur, in arcem & templum tumultuose ingredi conemini, & ne nocturnis di-

ſcurſationibus & clamoribus, aut alijs tumulti-
bus tranquillitatem hoſpitum, & ordinem ſacri,
& aliorum honeſtorum congreſſuum turbetis,
ac magnopere petimus, ut hoc tempore in tanta
frequentia hoſpitum ita luceat modeſtia ueſtra,
ut ſtudia noſtra magis amentur, nec uideantur li-
terarum cultores magis feri & barbari, quam
reliqua plebecula.

Primum in hac re DEO hoc officium tri-
buatis, nequid irreuerenter fiat Nuptiarum tem-
pore, in quibus non impedienda eſt aliorum in-
uocatio, nec alia honeſta officia turbanda ſunt.

Deinde & iudicia hominum reſpicite, qui
iuſte ſuccenſent petulantiæ & barbaris moribus
eorum, qui nec ſacrorum rituum rationem ha-
bent, nec reuerentur hoſpites.

Poſtremo & periculorum ueſtrorum &
communium metus uos reprimat. Erunt excu-
biæ frequentiores, quæ non parcent tumultuan-
tibus.

Hoc edictum honeſto & pio conſilio propo-
ſuimus, ac ualde petimus, ut pro noſtris magnis
laboribus, curis, & doloribus hanc gratiam re-
ferratis, ne dolores noſtros malis exemplis auge-
tis, imo & DEO hanc referte gratiam pro o-
mnium doctrinarum luce, ne ſtudia noſtra in odi-
um & contemptum propter malos mores addu-
cantur.

DECANVS COLLEGII PHILOSOPHICI ERASMVS RHEINHOLT SALVENDENSIS.

TIAM LECTIO Epistolæ Paulinæ, *quæ hodie publice recitatur, ut mos est Ecclesiæ, illustre testimonium est, studia linguarum & ueræ Philosophiæ necessaria esse ad explicationem monumentorum, in quibus immensa bonitate DEVS extare uoluit doctrinam de suo filio, & de reconciliatione. Nam ut multa alia nunc præteream, Paulus ibi discernit promissionem & Legem. Et temporum collatione ostendit promissionem reconciliationis non pendere ex conditione Legis, ac narrat, Legem promulgatam esse à Moyse, postquam promissio Abrahæ tradita*

est

est anno 430. Hic considerent studiosi, quam necessaria sit erudita distinctio Legis & promissionis, quam explicari non posse, nisi à recte institutis, manifestum est. Nam in Monachorum doctrina certum est non de Troiæ, aut Ierosolymæ conflagratione magis dici posse, πάντα μίαν κόνις, quam de interpretatione, quam ipsi Paulo adfingunt. Deinde Annorum ratio quomodo recte ostendi poterit, sine nostra doctrina? Et in illo exemplo adparet singularem diligentiam fuisse in Ecclesia eius temporis, obseruandi tempora omnium patefactionum diuinarum, quæ profecto in Ecclesia ordine considerari necesse est. Execranda est igitur negligentia gubernatorum, qui hæc nostra studia non adiuuant, nec curant illustrari doctrinam in Ecclesia. Est autem erudita computatio exordienda à prima uocatione Abrahæ, qua eductus est ex Mesopotamia, Inde usq; ad exitum posteritatis ex AEgypto anni sunt 430. Interea quam uariæ uices, quantæ ærumnæ fuerint Ecclesiæ cogitemus, in quibus tamen seruatam esse DEI præsentia cernimus. Hæc considerantes simul etiam hoc cogitemus, in hac tristi senecta mundi nobis filium DEI custodem Ecclesiæ non defuturum esse, cum quidem ita dixerit, Ego creaui uos, ego uos etiam in senecta gestabo. Hac consolatione nos sustentemus,

temus, nec frangamur animis, ut doctrinæ ſtudia abijciamus. Etiamſi ſumus imbecilles & miſeri, tamen & auditores ſumus filij DEI, & συμφοιτήται καὶ συμμαθηται illorum ſummorum uirorum, Abrahæ, Iſaac, Iacob, Ioſeph, Moyſi, Pauli. Ac certiſſimum eſt ad nos quoq; pertinere diuinam promiſſionem Abrahæ traditam. Iam ſitus illorum locorum Aſſyriæ, Paleſtinæ, AEgypti, & tempora quomodo ſciet Lector, ſine noſtris literis? Ideo uos propter DEVM & propter Eccleſiam obteſtamur, ut ſtudia Philoſophica ametis, ad quorum conſeruationem uariæ operæ ſcholaſticæ conducunt. Cum autem nunc petiuerint quidam eruditionis teſtimonia, qui nuper, cum eorum opinione citius inſtitutæ eſſent examina, adeſſe non potuerunt, noluimus eis deeſſe noſtrum officium. Id publice ſignificandum duxi, ut ſiqui alij uolent teſtimonia petere, ſe iſtis adiungere poſſint. Cum autem neceſſe ſit prius nomina dare Decano, ut graui conſilio conſtitutum eſt, accedant ad me intra octiduum,

Die XXII.

Septembris.

ERAS-

ERASMVS RHEINHOLT SALVEL. DENSIS.

IBENTER REpetimus ueterem ætatũ mundi distributionem, ut memoriam sententiæ tam insignis transmittãmus ad posteros, Vt in homine tres sunt uires, ἡγεμονικόν, θυμικόν, καὶ ἐπιθυμητικόν, ita uetustas dixit, Initio in genere humano regnasse ἡγεμονικόν. Prima enim ætas inuenit artes, & homines publice & priuatim sapientius & moderatius regebantur. Patres longæui motus cœlestes, causas Eclipsium, metas siderum animaduerterunt, & iunioribus auide discentibus monstrarunt, uires etiam plantarum explorauerunt. Et in illa terræ ubertate nondum de diuitijs magna certamina erant. Ac fuisse excellentes artifices arca Nohæ, & deinde Babylonicæ

nicæ turris extructio ostendunt, quorum operum idæas nemo nisi excellens geometer præformare potuit. Secuta est bellatrix ætas Δυμικὴ, cum robore & armis gentes domitæ sunt, quæ ætas uiros etiam bellicosos genuit. Coætanei fuerunt Samson & Hercules, & deinde Dauid & Achilles, & similes alij multi. Post Octauij Augusti ætatem secuta est mundi senecta languida & delira, in qua iam regnat ἐπιθυμητικὸν, ut senes fiunt auidiores ocij & uoluptatum. Ac res ostendit molliora & segniora corpora & ingenia nostrorum hominum nunc esse, quam fuerunt auorum & superiorum parentum nostrorum. Nec prorsus tamen extingui DEVS lucem doctrinæ, ac omne uirtutis studium sinit, sed seruat in hac quamuis languefacta natura aliquas, & artium & Ecclesiæ reliquias, quæ quidem magis in ijs conseruantur, qui & se ipsi ad discendum excitant, & non furenter excutiunt frenos disciplinæ. Ne igitur doctrina de Anni ratione, necessaria Ecclesiæ & uitæ intereat, discendæ sunt artes, ex quibus motuum doctrina extructa est Arithmetica & Geometria, quarum quidem & alij multi usus sunt, et fontes cognoscendi sunt. Ideo sæpe repetimus Eucliden, Et cum nitide iam editi sint sex libri Euclidis, plures & paruo precio exempla emere possunt. Quare enar-

re enarrationem rursus inchoabo, et in addendis demonstrationibus annitar, ut facilitate & perspicuitate uoluntates iuniorum inuitatæ, laborem discendi perferre non recusent. Inchoabo autem die proxima Iouis hora secunda, actum simul prælectionum nostrarum distributionem auditoribus indicabo.

RECTOR ACADEMIAE VVITTEBERGENSIS.

PVLCHERRIMVS ordo corporum in universa natura conuincit omnes sanos, ut fateri cogantur hunc mundū non extitisse casu, deinde noticiæ nobiscum nascentes manifeste testantur

ur & esse Deũ, & esse sapientem, bonũ, ueracẽ, iustũ, beneficũ, castũ, & uindicem scelerũ. Et quidem hanc ob causam DEVS hanc totam naturam condidit, ut se patefaceret, & creaturæ intelligenti suam bonitatem communicaret, & uicissim ab ea cognosceretur & celebraretur. Vt autem propius aspiceretur, etiam uoce sua patefecit se, & addidit illustria & non fallentia testimonia, miracula reditus ex AEgypto, & resuscitationes multorum mortuorum. His testimonijs confirmati statuamus uere colligi á DEO Ecclesiam in æternitate ipsum celebraturam, & doctrinam quam tradidit, firmam & immotam ueritatem esse, ac mirando & ineffabili consilio missum esse filium DEI, ut ipsius sacrificio placata ira DEI, & non aliter, reciperentur homines, ut rursus fierent hæredes æternæ & dulcissimæ consuetudinis cum DEO. Hanc causam finalem tanti operis expressam esse scimus, in cuius cogitatione utrumq; agnoscamus, DEVM horribiliter irasci omnib. omnium peccatis cum non placari nisi à filio uoluerit, deinde ingentem esse amorem diuinitatis erga genus humanũ, cum tanta uictima nobis donata sit, propter quam recipe remur. Consideratio autem utriusq; rei, scelerum nostrorum & diuini amoris, permouere animos nostros debebat, ut uere & expauescere mus

agnitione iuſtiſſimæ iræ DEI, & rurſus gratias ageremus pro immenſo beneficio, & læti amplecteremur & oſcularemur filium, ut Pſalmus iubet. Sed hei ferrea hominum pectora. Quotus quiſq; hæc uel leuiter cogitat? Vt autem uox diuina in Prophetis omnibus clamitat ut hæc conſideremus, et in ipſo Natali filij, turmæ Angelicæ canunt hymnum DEO, & paſtores iubent uiſere natum Dominũ, & ſtellæ duces ſunt Magorũ: ſic in Eccleſia doctores, & parentes, & omnes, qui parentum loco ſunt, ut Angeli canant & ipſi DEO hymnum, & ſuos cœtos ſinguli hortentur, ut nunc maiore attentione mirandum fœdus naturæ diuinæ & humanæ conſideretur, & accẽdantur pectora ad DEVM celebrandum, & ad gratiarum actionem. Eſt autem ſapientia inenarrabilis in hoc conſilio, quam poſtea coram intuentes DEVM in clara luce, & audientes æterni Patris, Filij, & Spiritus ſancti colloquia plenius cognoſcemus. Et tamen huius ſapientiæ elementa DEVS in hac uita nos diſcere iußit. Cum igitur neceſſaria ſit, & DEO grata hæc qualiscunq; meditatio, exuſcitemus ad eam pectora & mentes, non contemnamus hæc exercitia, ut feri Cyclopes, ſed reuerenter de tota doctrina huius fœderis cogitemus, Quis ſit hic Dominus, qui ex uirgine natus eſt, Cur Filius Dei λόγος ἡ ἐνσὼρ

æterni

æterni Patris nominetur, cur nominetur Emmanuel, quantum miraculum sit copulatio duarum naturarum in hoc Domino. De causa finali antea dictum est, ut placator sit, & liberator. Sed considera etiam impulsiuas. Hanc sapientiam nulla æternitas exhaurire poterit. Et tamen in illa æterna Academia causas scrutabimur, & nunc initia eius doctrinæ quæramus. Est omnino caput huius sapientiæ, cum DEVS & iustus sit & misericors, ita misericordiam exercet in nobis recipiendis, ne tamen iusticia uioletur. Mirando igitur temperamento iusticiæ & misericordiæ recipitur genus humanum. Cum omnis Lex obliget uel ad obedientiam uel ad pœnam, legi satisfit, pœna in filium deriuata, Nec ex futilitate remittitur peccatum, sed ita, ut iusticiæ satisfiat hac compensatione. Postea erga nos pollutos misericordia declaratur. Cur autem duæ naturæ copulatæ sunt? Primum, quia cum peccasset genus humanum, persoluere aliquem in genere humano pœnam iusticia flagitabat. Secundo, ut precium esset æquiualens pro hac immensa mole scelerum, in illa sapientissima deliberatione decretum est, ut Filius omnipotens æterni Patris αὐτοζωὴ persolueret. Tertio, Nec poterat ulla creatura superata morte restituere uitam. Nec aliud Semen poterat conterere caput serpentis.

Etsi autem exhauriri causæ huius deliberationis non possunt, tamen hæc elementa utcunq; cogitemus, nosq; ad gratiarum actionem accendamus.
Quantus amor est generis humani in æterno patre, qui in conditione transfudit in nos eorum bonorum similitudinem, quæ in ipso sunt optima, scilicet suæ sapientiæ & iusticiæ radios, Itaq; uera σοφίᾳ dilexit opus ipsi similimum, ὅμοιον γὰρ ὁμοίῳ φίλον. Et DEVS uere delectatur sapientia & iusticia. His bonis amissis, hîc filij lucet erga nos summa & ineffabilis dilectio, qui fit deprecator pro nobis καὶ ἱκέτης, & in se iram non simulatam, sed ueram & ingentem deriuat. Postquam igitur facta est reconciliatio, rursus hæc quanquam iam fragilis & adhuc squalida natura fit templum DEI, rursus Pater, Filius, & Spiritus sanctus nos recipiunt. Nec munus aliud maius dari potest, quam quod transfunditur in nostra pectora Spiritus sanctus, ut nos copulet æterno Patri & Filio, & lucem ac læticiam acquiescentem in DEO in nobis accendat.
Hanc tantam bonitatem aliquo modo agnoscamus, & DEO gratias agamus. Huc accedat & recordatio doctrinæ maxime necessaria. Quomodo hæc tanta bona certo nobis largiatur DEVS. Hic repetenda est uox Euangelij, quæ adfirmat in pœnitentia, gratis propter filium DEI certo remissionem

missionem peccatorum nobis donari. Hæc fiducia intuens mediatorem, pariat læticiam in cordib. & inuocationem, Et in uniuersæ doctrinæ cogitatione, & in ipsa precatione detestemur omnium fanaticorũ furores, qui pugnant cum Euangelio, & oremus Deum, ne sinat extingui lucem suæ ueritatis, nec Ethnicam barbariem fieri sinat, Petamus etiam, ut Ecclesiarum hospitia clementer protegat, sicut protexit illã casam, in qua tunc erat illud cœleste agmen, Filius DEI, Mater, Ioseph, Pastores, Angeli. Ac subinde inter hos gemitus & uota excuscitetur fides, ac pfiteamur nos credere recipi nostras preces, ut ille inquit. Credo Domine, sed opem ferto diffidentiæ meæ. Sit etiam nunc in moribus maior modestia, ne uestram & aliorũ inuocationem turbetis. Piæ mentes angelicũ nunc quoq; canunt hymnum DEO, cuius harmoniam diaboli suis ululatibus turbare conantur. Iam utrius cœtus similitudo expetenda sit, non difficile est iudicare. Vt autem reuerentiæ significatio ergo Euangelij ministros extet, præcipimus, ut cras singuli Scholastici munus ad aram offerant. Hoc officium etsi tenue est, tamen ad exemplum pertinet, Quare bene morati libentius obtemperent.

ANNO 1550.

PRæcipuos legi quos scripsit Naso libellos
Hactenus, officij pro ratione mei,
Qui uitam monitis formare salubribus, atq;
Flumina sermonis suppeditare queunt.
Herbiferos docti nunc expaciabor in agros
Vergilij, enarrans utile uatis opus.|
Qui docet aruorum cultus per sydera cœli.
Quando colendus ager, quando secãda Ceres,
Arcturus rutilans prodit cum uesspere abundis,
Scindenda est sulcis humida terra nouis.
Mane sed, Orion humeros postq; exerit ingens,
Tum grauis est curua falce metenda seges.
Culturamq; simul pecoris describit & annos,
Prouida quos generi sors sua cuiq; dedit,
Vt pecoris discat generosi pullus in aruis
Altius ingrediens mollia frena pati,
Qualis Amyclæi domitus Pollucis habenis
Cyllarus, atq; alij qui celebrantur equi.
Hinc ut apes faciant opera ingeniosa legemus,
Et quo conficiant dulcia mella modo.
Vtq; recens cesi putrefacto sanguine tauri
Perdita castarum spes reparetur apum.
Rustica sunt quamnis opa hæc, tamẽ ipse uolebat
Vmbras arcanæ conditor esse rei.
Sicut enim Taurus putris terraq; sepultus,
Extinctis apibus gentis origo nouæ est.

Sic

Sic oritur triſti reparata Eccleſia morte,
Cui reddis uitam ſangu ine CHRISTE tuo.
Non caſu mundi conflux.t forma ſine arte,
Nec ſine mente regi machina tanta poteſt.
Quare hoc luſtrantes oculiſq; animiſq; theatrũ,
Diſtinctas rerum conſilioq; uices,
Nobiſcum autoris uerſari credite numen,
Ipſius & metuant pectora ueſtra minas.
Adiungam uero Lucani ſcripta Poetæ.
Impia Romulidum qui canit arma ducum.
Ciuiliq; omnes pollutas ſanguine terras,
Et memorat ſpreta fœdera rupta fide:
Hæc mala prodigium portendit triſte futura,
Aenea de cœlo cum lupa tacta fuit.
Cuius ab uberibus, ſubito diſiecta fragore,
Infantum duo ſunt corpora ſparſa procul.
Hic uos dum legitis fuerint quæ ſemina belli,
Faſtus, & hinc inter diſſidia orta Duces,
Diſcite naſcentes uitare & tollere morbos,
Et ſtudio pacis uelle placere DEO.

IOHANNES MARcellus Regiomontanus.

RECTOR ACADEMIAE VVITTE- BERGEN- SIS.

DEO GENERI humano ardens, & ineffabilis amor erga sobolem diuinitus inditus est, ut sit commonefactio de amore Dei erga filium & erga nos, ac sæpe in inuocatione cum cogitamus Deum uelle se nominari Patrem, ueniat in mentem, uere nos sic à Deo diligi, ut diligimus ex nobis natos, & adfici eum nostris calamitatibus, sicut in nostris pectoribus acerrimi sensus sunt dolorum in aduersis casibus aut morte natorum. Itaq; postquam decessit ex hac mortali uita, Matrona honestissima, Coniunx Lucæ Cranach, filia uiri præstantissimi Doctoris Gregorij Prück, magno in luctu & mœrore Pater futurus est, & hic

hic corã lachrymas & gemitus mariti uidemus. Pium est autem nos horum ingenti dolore adfici. Nam Pater propter sapientiæ & uirtutis præstantiam, & quia erga Ecclesias harum regionũ in primis officiosus fuit, & diu molem gubernationis præcipue magna fide sustinuit, diligendus & uenerandus est, ac à Deo petendum est, ut eius mœrorem leniat, qui quidem cum recte teneat doctrinam Euangelij à Deo illustribus testimonijs patefactam, & firma adsensione eam amplectatur, nouit fontes uerarum consolationum, in quibus hæc præcipua est, quod & in tota uita, filiæ mores fuerunt pij, casti, & conuenientes honestæ matronæ, & in hoc extremo agone fides eius fulsit in adsidua inuocatione filij Dei, & in tranquillitate animi eximia, quæ spem & desiderium in ea cœlestis consuetudinis ostendit. Patris etiam mentionem summa cum pietate, & desiderij significatione fecit, ac fratrem iussit ei gratias agere, pro totius uitæ beneficijs, educatione paterna, atq; institutione Christiana. Qui autem sic commendant se filio Dei, decessuri ex hac ærumnosa uita, hos duci ad societatem Ecclesiæ cœlestis, quæ fruitur conspectu Dei non dubium est, iuxta illa dicta. Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Item, Esto fidelis usq; ad mortem, & dabo tibi coronam uitæ. Et Iohannis sexto, Hæc est autem

uoluntas Patris mei, qui misit me, ut omnis qui uidet filium & credit in eum, habeat uitam æternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo die. In illo cœlesti agmine iam & dulcissimæ matris & charissimarum sororum, & fratris complexu & sermonibus fruitur, & una cum eis, Ecclesiæ, patris, mariti et suorum natorum salutem Deo commendat. Hæc cogitatio de immortalitate maximã uim habet in animis non prophanis, & qui firma adsensione patefactiones diuinas amplectuntur.

Mandamus autem, ut hodie ad Funus hora tertia conueniatis, ubi in hoc luctu, aliarum calamitatum sensu etiam adficiamur, ac oremus Deũ, ut Ecclesiæ periclitanti opem ferat, & Ecclesiarum hospitia protegat. Tot uidimus funera hoc biennio in hoc oppido præcipuorũ ciuium & matronarum, quarum fuit excellens uirtus, coniugis D. doctoris Benedicti, coniugis Gregorij Brück, coniugis Erasmi Rheinholt, coniugis Ambrosij Reuteri, coniugis domini Froschelij & aliarum quarundam, ut etiam omine moueamur. Sed discamus ueriss̃imam esse uocem Dei, quæ adfirmat Ecclesiam sine diuina ope seruari non posse, ac uelle Deũ à se peti auxiliũ, & uere exaudire nostros gemitus & nostra uota, sicut inqt Psalmus, Prope est Dominus omnib. inuocãtibus eũ, omnib. inuocãtibus eũ in ueritate. Datæ die 11. Febru. Anno 1550.

DECA-

DECANVS COLLEGII PHILOSOPHICI IOANNES MARCELLVS REGIOMONTANVS.

SIT INFIXA PEctoribus omnium, precatio filij Dei in agone recitata, & ſæpe repetatur lectione, cogitatione, & ardenti meditatione, noſq; illa ſumma ſacerdotis noſtri uox excitet, ut & eius preces, noſtra uota & gemitus noſtros adiungamus. Etſi autem ſapientia quæ in ea precatione comprehenditur exhauriri non poteſt, tamen ſcripta eſt ut inde multa diſcamus. Et Membra ſunt narrationis præcipua quatuor. petit filius Dei, ut Eccleſia uoce Euangelij colligatur, deinde ut ſeruetur, & animi copulentur concordia, & ſint unum ut ipſe inquit IN NOBIS. Clara uoce poſtea, ut ſacerdos, ſacrificium illud

illud mirandum pro nobis adplicat, in quo seſe patri offert, & iram in se deriuat.

Postrema pars est ut Ecclesia cœlesti & æterna uita, sapientia, iusticia & læticia donetur. In hac ipsa petitione cum dicit sanctifica eos ueritate. Sermo tuus est ueritas, alligat nos ad hæc ipsa scripta quæ sermonem diuinum continent. Hæc legi sine literarum & linguarum cognitione, & sine eruditione mediocri enarrari non possunt. Verißimum est enim quod Plato dicit, ab indoctis lacerari doctrinas ut catelli lacerant panniculos. Vult igitur Deus esse cœtus docentiũ & discentiũ literas, linguas & artes necessarias explicationi. Et ut ministerium Euangelicum, ita hæc necessaria studia clementer tuetur, ut scriptum est, sedet ad dexteram æterni patris, dans dona hominibus pastores & doctores. Huius Rectoris præsentia nos consolemur.

Cumq; doctrinam incorruptam sonemus, & hæc studia utilia Ecclesiæ Deo placere sciamus, non abijciamus hos docendi & discendi labores fracti ullis difficultatibus, iniurijs, aut calumnijs, quas refutare uestri oculi et uestræ aures possũt, & hic uersus sæpe nobis in mentem uenit ἄγε δὲ ἐς φῶς τὴν ἀλήθειαν χρόνος. Multum autem ut scitis, exploratio eruditionis prodest discentibus. Itaq; cum iam post examina, facienda

sit

ſit renunciatio teſtimonij noſtri, petimus ut die Februarij undecima Doctores, Magiſtri & audi=tores conueniant ad renunciationem gradus Ma=giſterij Philoſophici, qui decernetur honeſtis & doctis uiris, quorum nomina hic adſcripta ſunt.

Magnum decus ſunt totius uitæ, congreſſus eruditorum amanter conuenientium, & eo ipſo officio inuitantium iuuentutem ad diſcendum, & ad communem concordiam tuendam. Ibi etiam uota coniũgenda ſunt, ac precandum una cum fi=lio Dei, ut æternus pater fons ſapientiæ ſeruet Ec=cleſiam, & inter nos æternam hæreditatem filio colligat, & hæc noſtra ſtudia regat, & hoſpitia protegat, quia certum eſt non ſeruari Eccleſiam ſine ope diuina. Videmus autem ad illuſtrandas artes frequentia opus eſſe ut dictum eſt ab Euri=pide ὄχλια ἔΙεκε τέχνας. Et ad concordiam prodeſt aſſuefieri multos ad unam ſimpliciſſimam docendi formam. Diſſipationes ſcholarum u=troq; modo nocent, minus illuſtrari artes ſine ad iutoribus poſſunt, et lucifugæ frequentiam ſcho=larum & aliena iudicia fugitantes pariunt noua genera doctrinarum. Quare Deum oremus ne maiores diſ=ſipationes fiant. Datæ die 10. Febr. 1550.

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTE- BERGEN- SIS.

*

PSA CIVILIS *societas, & eius conser-uatio ostendunt genus humanum non casu ex atomis ortum esse, sed à* Deo *miro arte conditũ esse, & uincula consocia tionis multa nobis cer-to consilio addita esse: generationem, educationem, contractus, defensio-nem. Nec conseruari societas posset, nisi* Deus *adesset ipse custos ciuitatum & imperiorum, est-que finis præcipuus societatis ut alij alios de* Deo, *& de rebus bonis alijs docere possint, & simul uerum* Deum, *una uoce multi celebremus. Dedit igitur leges seuerissime prohibentes contur batio-*

nem

nem ſocietatis, ut, non occides, non furtum facies, & addidit gubernatores, ut harum ipſarum legum miniſtri ſint, puniant contumaces. Nec ipſe deeſt ſuis legibus, ſed cùm magiſtratus ſunt negligentes, pariter utroſq; punit, & ignauos Magiſtratus, & ſecuros latrones ac fures. Sciamus igitur tanquam murum ſingulorum ædibus circundatas eſſe has leges. Non occides, Non mœchaberis, Non furtum facies, & Deum uindicem ſcelerum metuamus. Certiſſimum eſt enim hæc delicta diuinitus in hac uita mortali etiam puniri, & Dei præſentiam in politica ſocietate cogitemus, commonefacti multis uinculis ſocietatis, generatione, educatione, defenſione, legibus, pœnis. Ac nos quidem Deo iuuante, quantum poſſumus, diſciplinam tueri ſtudemus.

Cum igitur Magiſtratus adoleſcentem notum in uicino oppido. N. propter furtum prehenderit, & ipſe furtum confeſſus ſit, etſi propter deprecationem mitigata eſt pœna, tamẽ nos hunc .N. ex Academiæ noſtræ ſocietate prorſus & perpetuo excludimus, & hoc publico decreto ſignificamus excluſum eſſe. Conſcientia intuens iram Dei & ſceleris turpitudinem, & infamia, ſunt quidem pœnæ graues, ſed tamen niſi mens ipſius ueniam à Deo petet, Deus ipſe alijs ſupplicijs eum etiam adficiet.

Hæc

Hæc tota doctrina de uoluntate Dei cogi-
tanda est, ut maiore cura & pietate regantur
mores. Datæ die 23. Februarij,
ANNO 1550.

PHILIPPVS MELANTHON.

DEO IVVANTE CRAS HORA *septima inchoabo interpretationem car-*
minis Argonautici, quod ab Apollonio
magna cum laude scriptum est, oro autem filium
DEI *ut sicut in Arca Nohæ rexit suos Argo-*
nautas, ita nunc quoque suam nauem regat, in
qua & nos ut remiges seu ὑπηρέται uehi-
mur inter magna pericula, in
quibus nos sua clementia
seruet. Die 2.
Martij.
Anno

1550.

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTE- BERGEN- SIS.

*

VS HOSPITII SINGV- *lari religione colendum & tu- endum esse scitis, de quo memi- nistis hos uersos Homericos.*

ξεῦσ᾽ ἐσιλλμήτως ἱκετάων τε, ξείνων τε
ξείνι@, ὅς ξεινοισιμ ἄμ᾽ αἰσ᾽ οἰοισιμ ὀπη σ᾽ ᾗ.

Et Academiæ hospitium, in quo intra parietes collegij limpidos fontes optimarum artium hau- rire potestis, gratius esse debebat. Multi autem spreto hospitij iure, cum usi sunt habitaculis in collegio, & quidem cum fregerunt etiam asse- res, ualuas aut seras, clam discedunt, nec soluunt debitam mercedem quam scitis exiguam consti- tutam esse.

Mandamus igitur, ut singuli fideliter & tem pestiue soluant mercedes locationis. Mandamus

etiam, ne quis inconsulto locatore recipiat ad se quenquã, item ut discedentes adferant claues ad locatorem, & ostendant se discessuros esse, ut sciri possit, an soluerit.

Turpissimum furtum est defraudare bene merentem Academiam, & difficillimis temporibus doctrinæ propagationem magno labore sustinentem, ideo publicis sententijs talis ingratitudo punietur 4.

Nonas Martij.

ANNO

1550.

RECTOR ACADEMIAE VVITTEBERGENSIS.

AVDIVI.

AVDIVIMVS HAC hyeme Imperatorem Carolum ſtudioſe legiſſe Thucydidem, cuius habet Gallicam interpretationem luculentam, factam ab Epiſcopo Maſſylienſi, qui cenſorem adhibuit Ianum Laſcarem, natum in familia ueteri Imperatorum, qui conſtantinopoli, & in Aſia dominati ſunt. Libentius igitur nos quoq; eius ſcriptoris ſententias recitamus. Inquit autem Thucydides, Atticam ciuitatem poſt cladem in Sicilia acceptam ciues domi ad modeſtiam reuocaſſe, Et quidem obedientiam ciuium prædicans inquit, πάντες πρὸς τὸ παραχρῆμα ξυνετοὶ ἦσαν ἐνταυτῷ. Fuerunt inquit omnes parati in præſenti terrore, ut recte facerent, nec eſſent tumultuum aut confuſionum autores. Quanto magis in Eccleſia Dei in tantis publicis & priuatis miſerijs nos reuocari ad modeſtiam oportebat, cum quidem certiſſimum nobis ſit, non ferri caſu res humanas, aut tantum naturæ motibus gubernari, ut tunc Ethnici putabant. Sed ueriſſime iraſci Deum noſtris delictis, & hominibus accerſere, & augere pœnas proprijs furoribus. Vt igitur mitigentur pœnæ, neceſſaria eſt

morum emendatio. Nec est inutilis, ut exemplum Niniues ostendit. Et filius DEI clamitat: Orate ut posßitis effugere uenturas calamitates. Vt autem sit ardens inuocatio, profecto necessaria est modestia. Ideo disciplina amanda & conseruanda est. Cumq; disciplinæ causa usitatum sit in Academijs certas Leges proponere, hodie hora prima Leges nostræ Academiæ recitare curabimus. Ad quam recitationem, ut conueniant scholastici, mandamus. Mandamus etiam, ut qui nondum nomina sua apud Rectorem Academiæ ediderunt, quamprimum ad Rectorem, ut inscribantur nomina, ueniant, quia hoc præsertim tempore, non est tutum Reipublicæ, uagari hic hospites sine certo Magistratu. Seuere etiam mandamus, ne operæ ad machinas bellicas impediantur, & ne ascendant scholastici in aggerem.

*

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTE. BERGEN. SIS.

ANNVS HIC EST *á primo Paſcate, quod Iſraelitæ exituri ex AEgypto celebrarũt* 3059. *Tot annos continua ſerie & ſeruauit filius* Dei *Eccleſiam ſuam, & agnoſcere, ac celebrare eam ſua beneficia uoluit. Seruabit etiam deinceps hanc ipſam ob cauſam, ne in genere humano extinguatur uera ipſius noticia, & inuocatio* DEI. *Sed proh dolor, ut Sol medio die lucem amiſit, & contra naturæ ordinem ſubitæ tenebræ fuerunt, cum in cruce filius* DEI *penderet. ita in hac mundi ſenecta triſtes tenebræ erunt in magna parte generis humani. Erunt tamen exiguæ reliquiæ, quæ uocem Euangelij ſonabunt.*

Et quia uera DEI Ecclesia in cœlis & in terra hoc ipso tempore de mirando consilio redemptionis generis humani colloquitur, & iusticiã ac misericordiam Dei considerat, agit gratias in cœlo & in terra, & in his nostris ærumnis in terra sustentat se inuocatione, fide intuens filium DEI resuscitatum, regnantem ad dexteram æterni Patris: nos quoq; qui certe sumus ueræ Ecclesiæ Dei membra, adiungamus ad uniuersæ Ecclesiæ uocem, & nostros gemitus, & gratiarum actionem, precationem.

Tibi omnipotens Deus, æternæ & unice Pater Domini nostri IHESV CHRISTI, conditor cœli & terræ, & Ecclesiæ tuæ angelicæ & humanæ, una cum Filio tuo Domino nostro IHESV CHRISTO & Spiritu sancto tuo, sapiens, bone, uerax, iuste, misericors, caste, liberrime, gratias agimus, quod te generi humano immensa bonitate patefecisti, quod mirando & inenarrabili consilio filium uoluisti pro nobis fieri deprecatorem, & uictimam, & nos propter eum recipis, & reddis nobis iusticiam & uitam æternam, in qua, tua consuetudine, tuo conspectu, tua sapientia & bonitate in omni æternitate læti fruemur, ac Spiritu tuo sancto iam in nobis accendis initia tuæ lucis, & iusticiæ.

Te etiam ardentibus uotis oramus, ut propter

pter Filium tuum Dominum nostrum IHE=
SVM CHRISTVM, perpetuo tibi Eccle=
siam inter nos colligas, quæ te uere inuocet, &
nos ipsos clementer recipias, & Spiritu tuo san=
cto gubernes, nosq; uasa misericordiæ efficias sa=
lutaria nobis & Ecclesiæ.

Tibi quoq; Domine IHESV CHRISTE
fili DEI unigenite, crucifixe pro nobis & resu=
scitate, Imago æterni Patris, gratias agimus, q̄
immenso amore humani generis pro nobis in illo
arcano consilio diuinitatis deprecatus es, ac iu=
stißimam iram, quam sustinere nulla creatura po
terat, in te deriuasti, & es aßiduus pro nobis de=
precator ὁ μεσίτης, Hæc tua ingentia benefi=
cia, quanquam eorum magnitudo longe superat
omnium Angelorum & hominum sapientiam, ta
men ut infantuli reuerenter cogitamus, & reci=
tamus, sicut uis ea in Ecclesia commemorari, teq;
ardentibus uotis oramus, ut nos recipias, & pro
nobis apud æternum Patrem intercedas, & nos
Spiritu tuo sancto, gubernes, & accẽdas in nobis
ueram inuocationem & ceteras uirtutes.

Hæc uota quotidie repetenda sunt, sed nunc
cum Ecclesia prolixius recitat historiam mortis
& resurrectionis filij DEI, sint magis crebra, &
ardentiora, quod ut fieri posßit, mentes ut debe=
mus & possumus, ad cogitationem componamus,

ſicut Paulus inquit, Ambulate accurate, non ut ſatui. Conſideremus iram DEI ueram & horrendam aduerſus peccata, quam etſi oſtendit in omnibus calamitatibus generis humani, morte, morbis, excidijs urbium, gentium diſſipationibus, & uaſtationibus: tamen iræ magnitudo nulla in re magis conſpicitur, quam in horrendis filij cruciatibus & morte.

Cumq; uera inuocatio fieri non poſſit, donec corda fugiunt DEVM, ſenſu iræ deterrita, ſtatuamus uerißime nos recipi propter Filium gratis, ſtatuamus quod uerißimum eſt, in immenſum EXVBERARE GRATIAM SVPRA PECCATVM, & Filium DEI reſuſcitatum pluris faciamus, quam regnum peccati, qui victor in triumpho oſtendit ſe triſtem ſententiam, qua damnati fueramus, abolere. Suſpenſum eſt enim de cruce chirographum, ut Paulus inquit. Erecti igitur fide & lætitia, accedamus ad DEVM, & ſalutaria petamus, & ut Deus in ira ſua iuſtißima miſericordiæ recordetur oremus. Aluntur etiam timor & fides cogitatione cauſarum mirandi conſilij de redemptore, quarũ cognitio etſi in illa æternitate erit illuſtrior, cum coram fruemur ſapientia Dei: tamen hic initia diſcere neceſſe eſt. Suntq; ſex precipuæ cauſæ.

Primã,

Prima, Cum genus humanum peccauerit, ordo iusticiæ erat, ut homo innocens, pœnam pro alijs lueret.

Secunda, Vt sit æquiualens precium, congruebat redemptorem esse DEVM.

Tertia, Tanta moles est iræ Dei, ut nec Angeli nec homines sustinere eam possint, Quare Filius, qui est omnipotens, factus est uictima. Hanc causam sæpe cogitemus, de qua, sensus iræ Dei pios in contritione commonefacit, de qua inquit Ezechias, Sicut Leo contriuit omnia ossa mea.

Quarta, Mediatoris est ingredi in Sanctum Sanctorum, id est, conscium esse arcani consilij diuinitatis. Hoc congruit naturæ omnipotenti.

Quinta, Natura finita non poterat esse uictrix mortis.

Sexta, Redemptor est custos Ecclesiæ suæ, Vbiq; gemitus omnium aspicit, exaudit inuocantes, interpellat pro eis, & seruat eos, Hæc sunt naturæ omnipotentis.

Harum causarum consideratio excuscitet in nobis timorem & fiduciam, et hoc modo accedentes ad DEVM certo experientur inuocationem non esse irritam. Et quanquam initium fidei exigua scintillula est: tamen & necessarium

est & efficax, & subinde repetamus hanc uocem, Credo Domine, sed opem fer imbecillitati meæ. Hi agones sint noti bonis mentibus, & hoc præsertim tempore in summis Ecclesiæ periculis inuocatio sit ardentior.

Mandamus autem omnibus Magistris & auditoribus, ut gratitudinis significationem erga Euangelij Ministros ostendant, & munera ad aram adferant.

In Pascate Anno, 1550.

RECTOR ACADEMIAE VVITTE. BERGEN. SIS.

*

IN HODIERNA lectione Euangelij nominatur locus, ubi Iohannes baptizabat, Bethabara, id est, domus traiectus, ac significari consentaneum est Ecclesiam, quæ est domus traiectus, & uadum ex hac mortali & ærumnosa uita, in cœlestem & æternam Patriam, ad quam Deus immensa misericordia Ecclesiæ ministerio nos transuehit. Id beneficium grati agnoscamus, & nos ad traijciendum præparemus. Decessit autem hac nocte honestus iuuenis Christophorus φραγμίτης, Filius senis pij & fideliter seruientis Ecclesiæ Noribergensi, postquam in hoc morbo, & in hoc ipso agone huius noctis, assidua inuocatione, & sese, & uniuersam Ecclesiam filio Dei Domino nostro IHESV CHRISTO commendauit. Fiet autem ei Funus hora duodecima.

Quare hortamur scholasticos, ut tunc ante Nosocomium Academiæ conueniant, & ueris gemitibus & uotis inuocent filium DEI, & petant, ut bona ingenia Ecclesiæ seruet, nec sinat fieri barbaricam uastitatem, sicut dixit. Ego gestabo uos etiam senescentes. Die 22. Decemb. 1549.

DECANVS COLLEGII DOCTORVM ARTIS MEDICAE.

*

SCITIS ET NATuræ *consideratione*m *dulciſsimam eſſe, ac illuſtria de* DEO, *& de prouidentia teſtimonia oſtendere, & artem me dicam utiliter ſeruire hominum uitæ. Quare doctrinæ de natura rerum, & de medicatione ſtudia ueneranda ſunt, & fidelibus doctoribus, & medicis gratitudo debetur, ut ſcriptum eſt. Honora medicum, quia Deus eum propter neceſsitatem creauit. Et Phalaris quamquam tyrannus, tamen erga medicum gratus fuit, eiuſq; iuſticiam, fidem & artem prædicans, inquit ſe eum laudare* φρονοῦντα ἄξια τοῦ θεοῦ κτίσαντος τὴν τέχνην.

Petis

Petimus igitur, ut die Februarij quarto conue-
niant doctores, Magistri, & auditores omnium
facultatum, ad renunciationem gradus Docto-
ris, qui decernetur uiro clarissimo, eruditione &
uirtute præstanti Magistro Vito Ortel
Vuinsemio, præsertim cum & do-
cendo, & medicando multis
profuerit ipsius fides
& diligentia. Ita-
que & eius
hono-
ri
fauea-
mus, & De-
um precemur, ut
studia doctrinarum gu-
bernet & tueatur.
Die purifi-
cationis
Ma-
riæ

ANNO 1550.

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTE-BERGEN-SIS.

*

VM DIFFICILLI-*mo tempore hoſpitium mediocre literarum ſtu-dijs hic conceſſum ſit, ui-ciſſim nobis præſtandum eſt, ut modeſtia noſtra, beneuolentiam eorum qui præſunt, tueamur. Itaque cum iam aduectæ ſint Machinæ, quæ in aggerem collocabuntur ſeuerè præcipimus omnibus Scholaſticis, ne ſuis concur-ſationibus impediant operas artificum, quibus Ma-chinæ uehendæ aut collocãdæ commendatæ ſunt, ac prorſus ne aſcendant in aggerem. Qua in re primum ea cauſa moueamini, quia hæc modeſtia decet Scholaſticos, & in hoc publico dolore ne minis indulgeat iuuentus Curioſitati, Sed adfici-*

antur

antur animi sensu tristißimi luctus uniuersæ Ecclesiæ, & petant mitigationem pœnarum. Quia magna bella, & horrendæ rerum confusiones impendent, in quibus ut seruet filius DEI Dominus noster IHESVS CHRISTVS crucifixus pro nobis, & resuscitatus, Custos Ecclesiæ, reliquias suas, & non sinat fieri Ethnicam uastitatem toto eum pectore oro.

Deinde periculi uestri rationem habete. Nam si artifices, & alij quibus Machinæ commendatæ sunt irascentur ijs, à quibus impediuntur tumultuosius, à Machinis eos depellent. Et iusta est indignatio. Quia uanißima curiositas & petulantia est illis principum operis uelle interesse.

Rectoris etiam authoritate moueamini cui obedientiam debetis, deniq; iura hospitij colamus, & optimarum artium studia, quæ indigent frequentia donec Deus concedit, omnibus officijs tueamur. Hæc nostra perseuerantia DEO iuuante profutura est ad optimarum artium conseruationem etiamsi bella in multis locis studia literarum aliquantißper impedient, Sed propter te fili Dei, propter te seruato cœtus recte discentes, & te recte inuocantes, & reprime furores Diaboli tonantis Ethnicam uastitatem facere, & protege hæc hospitia doctrinarum & rege disciplinam.

Tu

Tu es enim custos tuæ Ecclesiæ, quam Diaboli subitò funditus delèrent nisi tua dextera tegeretur, tu in diluuio arcam Nohæ, Tu stantem populum inter undarum montes in rubro Mari protexisti. Te oramus ut nunc quoque nos protegas.

Die Aequinoctij Verni.

Anno

1550.

RECTOR ACADEMIAE VVITTEBERGENSIS.

*

VNA

NA EST HAEC *firma consolatio humanæ menti, & in huius uitæ ærumnis, & in aditu mortis,* Agnitio *filij* DEI *qui inquit:* Nemo rapiet oues meas ex manibus meis. Huic uitæ autori sciamus nos curæ esse, & in uitæ miserijs, & in morte, qui uarijs modis grassantes Diabolos aduersus nos reprimit, gestans uelut inclusas ipsius manibus nostras animas, easq; contra insidias & furores Diabolorum defendens. Hanc consolationem teneamus infixam animis, & petamus ut multos Ecclesiæ suæ milites seruet, & regat. Ideo enim uita longior expetenda est, ut & discamus doctrinam cœlestem, & propagemus, & simus utilia organa Ecclesiæ, illos uero qui discedunt ex hac uita in inuocatione filij Dei, certo statuamus in æternam & dulcissimam consuetudinem cœlestis Ecclesiæ, ad Dei & Domini nostri IHESV CHRISTI conspectum traduci.

Cum autem heri ex hac uita in æternam illam ueræ sapientiæ scholam decesserit Ioachimus Sponsel honestus adolescens, & bene eruditus, cum se quottidie filio DEI ardenti inuocatione

commendasset, petimus ut ad Funus eius hodie hora 4. in platea figulorum conueniatis, ut funeris ritus pie seruentur, & in hoc ipso congressu, singuli Ecclesiam, & suam uitam filio Dei commendent. Profecto sine auxilio diuino uita retineri non potest, ideo pericula nostra considerem⁹, & sit inuocatio ardentior, ut uitam nostram protegat filius Dei, gestans nos in suis manibus, & nos regat, ut uitæ nostræ cursus nobis & alijs salutaris sit.

Datæ IIII. Maij.

1550.

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTE-BERGENSIS.

*

ERI DECESSIT *ex hac uita Michael Hen felius natus in oppido Bratpha ſitoim radicibus Carpathi, qui iam annũ uiceſimum attigerat, & cum eſſet natura doctri= næ capax ſtudioſe didi= cit linguas, latinam & græcam, & doctrinam Ec cleſiæ, in qua non curioſas quæſtiones ſeu diſpu= tationes quærebat, ſed uoluntatem Dei agnoſce= bat de uera inuocatione. Ac fides eius & antea in regendis moribus, & nunc in hoc agone ful= ſit, in quo & placide obtemperabat Deo, & ſe filio Dei aßidua inuocatione commendans, ac ſpe uitæ æternæ certa erectus, lætabatur ſe in illam*

ueram & ſapientiſſimam Academiam cœleſtem diſceſſurum eſſe. Cum igitur ſcriptum ſit, Beati mortui qui in Domino moriuntur, ipſi quidē conſuetudinem filij Dei & Prophetarum, & aliorum agminū cœleſtiū gratulemur, ſed tamen de uitæ huius miſerijs commonefacti, quæ & breuis eſt, & plena ingentium periculorum & dolorum, oremus filium Dei, inſtauratorem uitæ ut nos regat, & ſeruet aliquos Eccleſiæ milites, ſicut ſcriptum eſt. Non mortui laudabunt te Domine.

Certiſſimum eſt enim non poſſe uitam ſine auxilio Dei retineri & gubernari. Hæc cum alias ſæpe, tum uero & in funeribus cogitanda ſunt, & miſcendi gemitus & precationes.

Fiet aut Funus huic Michaeli Bartphenſi hodie hora duodecima, ad quod Magiſtri & auditores conueniant ante eam domum, in qua ciuis honeſtus Matthias Carpophorus recens habitauit. Die 23. Maij. Anno 1550.

* * *

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTE- BERGEN- SIS.

*

EMINIMVS VI- rum honeſtum Gregori- um Burger, qui amplius triginta annis in hac præ fectura, optima fide præ fuit uectigalibus, ualde probari duci Friderico Electori, qui ſapientiſſi- me & grauiſſime de hominum naturis, uolunta- tibus, & moribus iudicabat. Etſi autem & no- bis omnibus, natu grandioribus in hoc oppido hu ius uiri integritas nota eſt, eumque & noſtro iu- dicio dileximus: tamen propter grauiſſimum iudi cium tanti principis, ſemper eum pluris fecimus. Vnius Ariſtidis arbitrio uniuerſa Græcia cen- ſum inſtitui noluit, talis fuit de eo iuſticiæ opi- nio. Ita & hic Gregorius in Vectigalibus poſcen-

dis, & custodiendis fidem & integritatem præstitit, fuitque simul & principibus fidelis, & utilis reipublicæ in fabricandis & faciendis operibus, quorum ei conseruatio mandata fuit. Itaque grata commemoratione uirtus eius prædicetur, fuit & in hac tota ciuili consuetudine iustus & beneficus, & uera inuocatione Deum coluit.

Talem ciuem cum amiserimus, etiam Reipub: causa doleamus, & Deum oremus, qui uerissime custos est humanæ societatis, ut nobis adsit, & gubernatores det idoneos & salutares.

Hortamur autem Magistros & scholasticos, ut hodie hora quarta ante ædes huius Gregorij ad Funeris cæremonias conueniant, in quibus singuli & uitam suam, & rempub: Deo pijs precibus commendent.

Die XIIII. Maij.

1580.

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTE= BERGEN= SIS.

*

HOC ANNO 1550. DEI *beneficio à prima illa Pentecoſte, in qua uoce diuina inter toni= trua & fulgura* Lex *in arduo cacumine mon= tium Sinai pronunciatá eſt, celebratur Penteco= ſte* 3059. *Tot annos continua ſerie cum Ec= cleſiam* Deus *inter horrendas* Imperiorum *rui= nas ſeruauerit, præſentiam eius in* Eccleſia *agno= ſcamus, & ei gratias agamus, & oremus eum, ut deinceps in his regionibus quoque ſuos cœtus i= pſum uere inuocantes ſeruet & regat.*

Auditores noſtros etiam hortamur, ut in his ipſis ferijs cogitent hæc miranda opera & teſti= monia Dei. Conditor naturæ DEVS, *ideo in u=*

traq̃; Pentecoſte fecit opera inuſitata, extra naturæ ordinem, ut oſtenderet ſigna, quæ conuincerent humanas mentes, ut fateri cogantur & eſſe Deum, & curare genus humanum, & hanc doctrinam Eccleſiæ traditam, ſine ulla dubitatione diuinam eſſe, & DEVM uindicem eſſe ſpretæ huius doctrinæ.

Deinde & diſcrimen conſiderent. In priore Pentecoſte lex pronunciata eſt, cuius Noticia etſi nobiſcum naſcitur: tamen propter multas cauſas eam DEVS ſua uoce recitauit. Primum, ne in hac caligine naturæ humanæ eam obliuiſceremur. Deinde ut hanc ipſam naturalem noticiam ſciremus radium eſſe lucis diuinæ ſparſum in mentes noſtras. Præterea, ut autoritas maior eſſet, cum ſciremus & à Deo noua uoce propoſitam eſſe.

In Pentecoſte altera manifeſte effuſus eſt Spiritus ſanctus in pectora magni cœtus, qui ſonabat, & audiebat Euangelium.

Hic diſcrimina doctrinarum conſiderentur, Legis & Euangelij, & Deo gratias agamus, q. depulit tenebras, quæ obſcurauerant hoc diſcrimen, & obruerant beneficia filij Dei.

Poſtea hæc ipſa beneficia conſideremus, petamus & amplectamur, & ipſam diuinitatem, ſicut ſe nobis patefecit, agnoſcamus & inuocemus. Etſi autem huius ſapientiæ amplitudo exhauriri

hauriri non potest: tamen uult Deus initia in hac infirma uita agnosci, uult nos ad æternam schola præparari. Vult conspici suam erga nos paternam & immensam σοργήν.

Quid cogitari mirabilius ac maius potest? Cum conderet Deus humanum genus, transfudit in primos parentes illam flammam, qua Pater filium, & Filius patrem diligit, ut nos quoq; diuinitati copulati essemus, ac simul in eos transfudit sapientiæ suæ radios, iusticiam & libertatem uoluntatis. Vero igitur & ardenti amore nos Deus dilexit, cum quidem & suæ essentiæ flammam, & bonorum, quæ in ipso sunt optima, radios in nos sparserit.

Hîc expauescant nostra pectora & cogitemus, quantum malum fuerit Lapsus primorum parentum, quanta ingratitudo, cum Rectorem Spiritum sanctum, & illa optima DEI munera excussit.

Etsi autem iustissima erat ira DEI: tamen uincit amor in filio, Is fit pro nobis deprecator, ac ut iusticiæ diuinæ satis fiat induit humanam naturam, fit frater, & transfert in sese pœnam, & impetrat, ut nobis in hac tanta infirmitate reddatur Spiritus sanctus, ut rursus nos cum diuinitate copulet, restituantur nobis agnitio Dei, iusticia, & uita æterna.

Sunt illustria testimonia diuini amoris erga genus humanum, quod hoc pulchrum domiciliũ cœlum & terram nostra causa fabricauit, quod nos alit, quod tuetur hominum societatem. Sed illa,, quæ recitaui sunt propriora & maiora, et Spiritus sanctus effunditur in pectora hominum, ut accẽdat agnitionem huius ueri amoris in Deo erga nos, & inflammet pectora, ut Deo credamus, ei gratias agamus, eum celebremus, & inuocemus, petamus ab eo omnia bona, discamus cum uelle coli hoc officio, ut uere statuamus ipsi nos curæ esse, nos gratis recipi propter filium, diligi, regi Spiritu sancto, & donari æterna salute.

Hæc quotidie in inuocatione cogitanda sunt, sed tamen in his ferijs sit maior atq; ardentior intentio animorum. Et hæc incendia in pectoribus uestris excitari à Spiritu sancto petite, ut scriptum est. Quanto magis Pater uester cœlestis dabit Spiritum sanctum petentibus. Etsi clamitant pauida corda, nos tanto munere indignos esse: tamen hac uoce filij DEI confirmati, sciamus uelle Deum peti hunc gubernatorem. Et uerissimum est dictum Tauleri. Nunquam mens humana tam auida est ad accipiendum hoc bonũ, quam paterna σοφία in Deo auida est ad dandum.

Vt autem in cogitatione, & inuocatione sit intentio, non turbetur furoribus cupiditatum,

ebrietate, aut alijs tumultibus, Sed modeſte regite mores, quam diligentiam certe Deo debetis, & præſtare poteſtis, præſertim cum ſimul uos iuuari, & gubernari Spiritu ſancto petitis.

Non dubium eſt multorum pectora in hac ipſa Eccleſia, domicilia eſſe Spiritus ſancti. Hîc curent hoc tantum donum retinere, exercere, exuſcitare ἵνα ἀναζωπυρῇς, ut Paulus præcipit Timotheo. Intueantur oculi uulnera Eccleſiæ, quæ & multa & magna ſunt, conſiderent pericula publica & priuata, & accẽdatur inuocatio, & ueris gemitibus petamus, ut inter nos DEVS & colligat, & ſeruet Eccleſiam, regat diſciplinam & ſtudia doctrinæ, & protegat hoſpitia.

Hæc tanta bona in genere humano nequaquam conſeruari poſſunt, niſi DEO conſeruante. Et prorſus, ut ſcriptum eſt de prima mundi fabricatione, Spiritus Dei fouebat aquas, ita tunc ſeruatur Eccleſia, tunc fœlix eſt gubernatio, cum Spiritus ſanctus uelut incubans fouet hanc fragilem naturam, et ſit in conſpectu hæc imago de Spiritu fouente aquas ſumpta ex narratione Moyſi, & ſæpe inter gemitus repetantur hæc uota.

Spiritus ut Domini naſcentia corpora fouit,
Cum manus artificis conderet ipſa DEI.
Sic foueat cœtus qui CHRISTI oracula diſcunt,
Accendatq; igni pectora noſtra ſuo.

Scitis

Scitis autem gratitudinem deberi fidelibus ministris Euangelij, quorum uoce Spiritus sanctus colligit Ecclesiam. Præcipimus igitur, ut cras ad Aram singuli munus adferant, ut exemplo uestro & alij inuitentur ad reuerentiam & gratitudinẽ erga Euangelij ministros.

ANNO 1550.

*

RECTOR ACADEMIAE VVITTEBERGENSIS.

*

ET SI

TSI MAGNI a tudo periculi dehortari singulos debebat, ne in flumine natarent, præsertim cũ uere quotannis uadosum, & insidum flumen Albis aliquos uorticibus suis inuolutos extinguat: tamen partim petulantia propria, partim insidijs Diaboli impulsam iuuentutem ruere cœcam in multa pericula magno cum dolore uidemus.

Est autem nostri officij & monere iuniores, & seuere prohibere natationes, quod profecto paterno animo facimus. Ac primum præcipimus ut de uoluntate DEI, & de parentum uestrorum sollicitudine cogitetis. Custos est uitæ nostræ, & sæpe cum temere nos in periculum proijcimus, seruat tamen, sed displicet ei temeritas, & uult in nobis etiam aliquam esse curam tuendæ uitæ, ac punit temere ruentes in pericula, sicut scriptum est. Qui amat periculum in eo peribit. Peccant igitur spreta uoce DEI, & accedunt alia multa peccata, uiolantur mandata parentum & nostra, & ingenti dolore adficiuntur parentes, & ipsa Ecclesia, propter interitum eorum, quos mirifica σοφγῆ diligimus.

His

His tantis peccatis onerant se isti miseri, ex quibus an in illa subita morte eluctentur, ualde dubium est. Ideo non solum hanc corporis mortem, sed etiam iram Dei, qua in omni æternitate hostes Dei eritis, & horrendos cruciatus pœnarũ metuite. Cogitate hoc quoque Diabolum uobis insidiari, & conari corpora & animas perdere. Quare maxima cura & diligentia hæc pericula uitanda sunt. Et hoc edicto, diuina & paterna autoritate prohibemus natationes in Albi, & uos propter Deum & parentum erga uos pietatem obtestamur ut nostro edicto obtemperetis.

Honestum exercitium uirtutis est, & Deo gratum, & uobis utile, frenare petulantiam, & quadam curiositate, & circumspectione uitare occasiones malarum rerum, sicut Paulus inquit Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλα ὡς σοφοί. Audimus etiam quosdam in ripa interdum tumultus excitare, & impedire operas, aut molestos esse piscatoribus. Hæc nequaquam decent hospites. Ideo mandamus ut uniuersi etiam modestiores sitis, & iura hospitalia non uioletis. Die 8. Iunij

ANNO 1550.

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTE, BERGEN. SIS.

*

ERI DECESSIT *ex hac uita honestus adolescens natus Posnauiæ, honesti senis filius Georgius VVitzba, cuius & mores pij, & casti, & pleni officij fuerunt cum recte ualeret, & mens pietatem in morbo ostendit, cum se ardenti, & assidua inuocatione DEO, fiducia mediatoris commendaret. Itaque non dubitemus eum in eo numero esse de quo dicitur. Beati mortui qui in Domino moriuntur.*

Hæc est uera & firma consolatio, longe superans eas consolationes quas Philosophia colligit. Hanc consolationem ut senex Pater legens mortem filij sui, qui cum fuerit, ὁλίγονος charissimus

ſimus ei fuit, opponat mœrori ſuo optandum eſt. Ac Deum oremus, ut ipſe leniat patris dolorem. Vos autem & paterni luctus cogitatione affici decet & dolore quoties ingenia bonæ ſpei ex hac uita, & ex hac militia gubernationis auferuntur, & à Deo petere ut aliquos ſeruet uſui futuros Ecclesiæ & Reipublicæ, ſicut ſcriptum eſt. Non mortui laudabunt te Domine.

Nam uitæ propagatio præcipue propter has cauſas petenda eſt, ut diſcamus doctrinam de Deo, & eum celebremus ut in longiore uita creſcant uirtutes, & aſſenſio fiat firmior, & ut alijs ſeruiamus in docendo, & gubernatione uitæ.

Nobis autem huius Georgij Funus reuocat luctum ueterem. Nam Dei beneficio nullus ſcholaſticus ex inclyta Polonorum gente mortuus eſt antea præter Anianum, qui huc à uiro nobiliſſimo & eloquentiſſimo Iohannæ Laſcio miſſus eſt.

Fuit autem in Aniano natura omnium doctrinarum capax, & multarum linguarum, Græcæ, Latinæ, Ebreæ, Pollonicæ, Gallicæ & Germanicæ etc. cognitio, Et latine ſcribens, formam Ciceronianæ orationis fœliciter imitabatur. Et ad hæc ſtudia, cognitionem iuris, Philoſophicæ & doctrinæ cœleſtis addebat. Ad has naturæ & ingenij dotes adiunxerat & maius decus, pietatem

tem

tem, & ueram inuocationem Dei, & in moribus iusticiam, & modestiam eximiam. Hoc tanto ingenio orbati, nunc quoq; iacturam Reipub: deploramus. Oremus autem Deum ardentibus uotis, ut talia bona ingenia Ecclesiæ seruet, & uoluntates copulet ut simus unum in ipso.

Funus autem fiet Georgio, hodie hora 4. ad quod conueniant scholastici in foro ante ædes Christiani Beyeri, ut in funeris cæremonijs, de causis mortis, & de redemptione, & de uenturo iudicio cogitemus, & singuli uitam suam, & Ecclesiã Deo pijs precibus commendent.

Die 10. Iunij, Anno

1550.

E RECTOR

RECTOR
ACADEMIAE VVITTE-BERGEN-SIS.

*

PRORSVS IMA-go *gubernationis diui-næ proposita est in exi-tu ex* AEgypto. Incedit DEVS *per uniuersam* AEgyptum, *& interfi-cit primogenita: Parcit autem ijs, quorum limi-na conspersa sunt cruore agni. Ita omnibus tem-poribus per totum genus humanum incedit* Deus *multis exemplis, ostendens iram, & puniens ma-gnam partem generis humani: Interea tamen colligens* Ecclesiam *in cœtu sonante uocem* Euan-gelij. *Considerate ordine imperiorum seriem, in quorum mutationibus quantæ uastationes fa-ctæ sunt? Cum* Cyrus *pulcherrimas urbes* Ioniæ *deleuit, multa milia hominum simul in mare de-mersa*

mersa sunt, & pauci superstites sedes in alijs regionibus quæsiuerunt.

Secuta sunt bella ingentia Alexandri, Romanorum, Saracenorum, Gothorum, Vandalorũ, Attilæ, qui in Germania, Gallia, & Italia tunc magnas urbes penè omnes solo æquauit.

Deinde Turci solitudinem in Asia & Græcia fecerunt, Ac nunc Athenæ sunt exiguus pagus. Ita Sybilla prædixit de postremis temporibus, καὶ ϛῶμεν ϛύμεν ἔσεται καὶ ὄϛλος ἄϛλος: Ac uult DEVS nos agnoscere causas tantarum pœnarum, & petere mitigationem, sicut inquit filius Dei de postremis temporibus ϛένοντες ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι. Nec sunt irritæ preces inuocantium DEVM. Ideo nunc quoq; calamitate magna uicini oppidi, quod conflagrauit commonefacti simus modestiores, & DEVM oremus ut in ira sua iustißima misericordiæ recordetur, nobis adsit, & nos clementer regat & custodiat, & erga miseros in uicinia liberalitatem exerceamus.

Hæc autem ideo nunc significamus, ut uos instruatis, ut cras conferre elemosynam posßitis, cum circumibunt quidam petituri, ut uicinis in hac tanta calamitate opem feratis. Pro talibus officijs DEVM uicißim benefacere inuocantibus

ipſum non dubium eſt, quia uerißima eius uox
eſt: Beati miſericordes, quia uicißim er=
ga eos miſericordia exercebitur.
Die ſolſticij æſtiui.
ANNO

1 5 5 0.

RECTOR
ACADEMIAE VVITTE=
BERGEN=
SIS.

ERI DECESSIT honeſta matrona, uidua, mater honeſti uiri, & e= ruditi M. Petri Henrici, quæ ſingulari pietate & materna ſoϙγ῎ filij ſtu= dia fouit, & in his pa= triæ calamitatibus mœ= ſticia paulatim conſumpta eſt. Nunc fortaßis eò ex hac uita euocata eſt, ne ſpectatrix eſſet maio=

rum

rum uastationum, quæ impendent, sicut scriptum est, Iusti tolluntur me uideant secuturas calamitates. Fiet autem ei Funus hora 4. Quare scholasticos hortamur, ut ante ædes ipsius non procul à collegio sitas conueniant, & DEVM orent, ut hanc Ecclesiam, & studia utilia Ecclesiæ in his magnis periculis tueatur, sicut texit cunas Ioannis Baptistæ, & Matrem puerperam, & Patrem senem Zachariam, & similium tuguriola tunc in Iudæa, cum ibi pessimarum gentium latrones uagarentur, Arabici, Parthici, Syriaci, AEgyptij & Romani. Toto pectore omnipotens æternæ DEVS, Pater Domini nostri IHESV CHRISTI oramus, ut in hoc tanto periculo nos protegas, quos uides non habere præsidia humana ulla, sicut nec ullis humanis præsidijs illa tuguriola sanctorum, tunc in Iudæa defendebantur. Itaq; ad aram tuam confugimus, & spe auxilij tui nos sustentamus.

Pridie Ioannis Baptistæ,
Anno 1550.

DECANVS COL=
LEGII THEO=
LOGICI.

TCVNAS Ioannis Baptiſtæ, ut matrem puerperam, & ancillulam puerperæ Ma=riam grauidam, ut cæteras ſanctas matronas, forma, uirtute, & ſapientia præſtantes, paſſim uagantibus petulantiſſimis militibus, defendit DEVS æternus Pater Domini noſtri Ihesu Chriſti conditor cœli & terræ, ita nunc quoque ſeruet hanc Eccleſiam in magnis periculis & doloribus inuocantē ipſum, nec ſinat extingui doctrinæ ſuæ ſtudia, cum quidem uidemus nos nulla habere præſidia. Optandum eſt autem & hoc, ut præcipuè in Academijs, ubi ſunt doctorum cœtus, collocentur & fideles cuſtodes ueræ doctrinæ. Speramus itaque diuinitus factum eſſe, ut Magiſter Ioannes Aurifaber Veratislauienſis, uir integerrimus præclare inſtructus eruditione, & recte inſtitutus in uniuerſa doctrina Eccleſiæ, ac iuditio ualens, & uera pie=

tate

tate Deum colens in inclytam Academiam urbis Rostochiæ uocatus sit.

Sanxit autem & uetus Ecclesia bono consilio, ne qui inexplorati, & sine testimonijs ad docendum in alijs locis admittantur. Ideo & collegium nostrum explorauit eruditionem M. Ioannis Aurifabri Vratislauiensis, & testimonium publicũ ei post biduũ tribuet uidelicet die Iunij 26, ac decet hãc testimoniorũ renunctiationẽ publicã esse. Ideo totum cœtum scholasticũ hortamur, ut renunctiacioni eo die interesse uelit. Et cum in his congressibus non solum commonefactio fiat, sed etiam pia prædicatio, nobiscum uota faciant, ut DEVS clementer seruet Ecclesiam in his regionibus, & pœnas mitiget, & pacem nobis concedat, nec sinat fieri uastationes, sed salutaria doctrinæ studia, ueram invocationem, & honestam disciplinam, apud nos propter filium Dominum nostrum IHESVM CHRIstum conseruet. Die Ioannis Baptistæ, Anno 1550.

*

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

ECESSIT *ex hac mortali uita uir honestus, & eruditus Magister Martinus Tesernicus Bolislauiensis, cuius eximia fuit modestia in tota uita, & uera inuocatione* DEVM *coluit, qua nunc etiam in hoc agone se* Deo *assidue commendauit, fiducia mediatoris* Domini *nostri* Iheſu Christi. Docuit Euangelium fideliter in oppido Crossa, quam uolebat uere esse κρώασπρ, id est, fimbriam tunicæ Christi, hoc est Ecclesiæ Christi partem & ornamentum. Tales uiros extingui doleamus, & Deum oremus ut ipse extrudat idoneos ἐργάτας in suam messem, & seruet Ecclesiam suam, & doctrinæ studia.

Hæc precatio etiam hodie in funere huius Martini Tesernici repetenda est, ideo petimus ut scholastici ante eius hospitium, quod fuit non procul à collegio hodie hora 4. conueniant. 20. Iulij. Anno 15 50.

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

STOMNI-no uoluntas DEI, ut sit in hac uita aliqua Eccle sia, & propter hanc ser uat hospitia, politias, & œconomias aliqua ex= parte. Sciamus igitur tres esse causas cur ex= petẽda sit uita longior.

Primam, ut discamus doctrinam de Deo, & membra fiamus Ecclesiæ.

Secundam, ut longiore uitæ spacium in as= siduis exercitijs cognitionem doctrinæ confirme mus.

Tertiam, ut adiuuemus propugnationem doctrinæ, & Ecclesiæ societatem in educatione sobolis & alijs multis officijs. Hos fines intuea= mur, & Deum oremus, ut nos seruet & regat, ac faciat nos σκέυη ἐλεθς.

Ac cœperat iam seruire Ecclesiæ uir bone stus, & eruditus Vrbanus Acestes, Liebenuuer=

denſis, ſed Deus eum ex curſu in cœleſtem Eccle ſiam traduxit adhuc florentem ætate.

Heri enim pie deceßit in ardenti inuocatione, & fiducia filij Dei, quæ tranquillitatem animi eximiam in eo effecerat, cum quidem ſubinde repeteret hoc dictum. Qui credit in filium habet uitam æternam. Tali migratione ex his ærumnis ad illam cœleſtem, ſapientißimam, & dulciſſimam conſuetudinem, nihil eſt optabilius. Sed tamen in hac uita neceſſe eſt aliquam eſſe Eccleſiam & aliquos uiuere ut dicitur. Hoc facite donec ueniam. Ideo oremus DEVM, ut bonis ingenijs uitæ ſpacia concedat longiora. Id in funeribus etiam cogitandum eſt. Fiet autem Funus huic Vrbano hodie hora quarta, hortamur igitur ſcholaſticos, ut ante eius hoſpitium prope macellum conueniant, & pia precatione nos ipſos ſinguli & totã Eccleſiã DEo commendemus. Poſtridie Iacobi. Anno

1550.

IN

IN THEODOSII SPHAERICA.

XTAT LIber Theodosij de doctrina sphærica, qui propter utilitatem ab artificibus ualde laudatur. Et autor uetus est, natus in Phœnicum urbe Tripoli, quæ fuit Colonia Sydoniorum, Tyriorum, Aradiorum. Semper autem in illis locis propter Nauigationem, & mercatum magna studia fuerunt mathematum, quia ad Nauigationem necessaria est stellarum, & Cosmographiæ cognitio, et opus est geometris propter ædificationes, mensuras, pondera. Et scitis magnas mercium rationes sine arte Arithmetica non posse explicari. Imo singulari beneficio DEi gentes illæ suos quosdam impetus ad eas artes & conatus habuerunt. Ibi & Sydonij inuenerunt rationem uitri ex arenis excoquendi, cuius corporis pulchritudo admiranda, & utilitas multiplex est. Imo & Salomon inde artifices accersiuit. In ea regione cum Theodosius natus fuerit, consentaneum

neum

neum est summorum artificum auditorem fuisse, postea & ipsum fuisse artificem unum de præcipuis, certe extructio doctrinæ, & totum σύστημα ostendit & potuisse eum & uoluisse hanc doctrinam ordine illustrare. Nec sine his fundamentis demonstrationes Ptolemæi intelligi possunt, Ideo ut in inclyta Academia Viennensi doctissimi homines curauerunt hunc librum Theodosij edi & enarrari, ita nostris auditoribus eum familiarem facere cupio. Et horas ita distribuam, ut in septimana prioribus diebus duobus decreuerim enarrare Theodosium, Deinde sequentibus diebus enarrabo dulcissimam proportionũ doctrinam Quinti Euclidis. Postea Deo iuuante, redibo ad Ptolemæi enarrationem. Etsi autem magni terrores sunt in Repub. tamen oremus DEVM, ut in irauindice iustissima, misericordiæ suæ recordetur, & non sinat deleri studiorũ piorum hospitia. Et non erunt irriti gemitus inuocantium eum propter Filium, ut doctrinam Ecclesiæ utilem tueatur. Quanquam enim propria quædam est Ecclesiæ doctrina: tamen & hæ nostræ artes de Numeris, mensuris, Anni ratione, diuinitus ostensæ sunt, quod uerissimum est, & semper in Ecclesia DEI conseruatæ sunt. Nec ulla in toto genere humano extat Annorum series perpetua, nisi in Ecclesia. Itaq; & deinceps, sine

ſine ulla dubitatione DEVS conſeruabit has artes in ſua Eccleſia, ſed uult ut gubernator noſtrum laborem, ceu Remigum accedere. Et tantiſper inter nos erit Eccleſia, & erit erudita, dum nos ad ueram inuocationem ſtudia doctrinarum adiungemus. Vult DEVS agnoſci aliquo modo ab hac infirma natura ſuam ſapientiam, uult conſpici rerum ordinem, ut conuicti fateamur eſſe Deum mentem architectatricem rerum, & ſapientem, ueracem, iuſtum, beneficum, caſtum, uindicem. Hæc ſapientia in his artibus offertur, ſicut ueriſſime dictum eſt, gratam de DEO famam in artibus ſparſam eſſe, καὶ θεὸν ἀεὶ γεωμέτρειν, id eſt, naturæ & doctrinarum ordinem, ſua ſapientia & bonitate conſeruare. Itaq; propter agnitionem & gloriam DEI has artes amemus. Sunt autem aliæ utilitates harum artium in tota uita plurimæ, quas nullius creaturæ, non Angelorum, non hominum eloquentia recitare omnes poteſt, Sed tamen ſi uitam quotidianum aſpicimus, multas utilitates cernere poſſumus, & ſi communem conſociationem amamus, cogitabimus honeſtum eſſe, has artes conſeruare & poſteris tradere, quod ut facere ſtudeatis, uos adhortamur. Oramus etiam DEVM æternum patrem Domini noſtri IHESV CHRISTI, ut ipſe ſua immenſa bonitate inter nos ſemper ſibi æternam

nam Ecclesiam colligat, & ei hæc sua dona largiatur, uocem Euangelij incorruptam, & artes quæ sunt Ecclesiæ ornamenta, & illustria de ipso testimonia, & humanæ societatis, & ordinis nervi, qui ab ipso uerissime monstrati sunt, & ab ipso conseruantur. Huic uero Deo æterno patri Domini nostri Iheſu Christi, conditori cœli & terræ & hominum, una cum Filio Domino nostro IHESV CHRISTO & Spiritu sancto, fonti sapientiæ sit laus & gloria & gratiarũ actio in omni æternitate.

Erasmus Rheinholt
Saluendensis.

DECANVS COLLEGII PHILIOSOPHICI.

Paulus Eberus.

Cum

CVM peperit ſterilis deſpectaq; mater Eliſa
Zachariæ caſto fœdere iuncta ſeni.
Præſidijs cunas tunc auxiliaribus orbas
Baptiſtæ, patrio texit amore DEVS.
Enixaq; patrem cum coniuge fouit inermem,
Qui natum norant non procul eſſe DEI.
Palanteſq; licet tota regione Latrones.
Terrebant caſtos, impia turba, thoros.
Herodeſq; noui lacerabat uiſcera regni,
Et nece uirginea ſæpe madebat humus:
Eſt defenſa tamen cum ſanctis Virgo puellis
Et nuribus, Sobolem iam paritura DEI.
Iordaniſq; procul ripam inter tela pererrat,
Cognatam ut poßis uiſere Virgo ſuam.
Ah blandis quoties Baptiſtam fouit in ulnis
Excepitq; ſuo membra tenella ſinu.
Ipſe etiam pura naſcens tunc Chriſtus in aluo
Iam præcurſorem ſenſit adeſſe ſuum.
Effuditq; ſacros Baptiſtæ in pectora flatus,
Inq; meum, dixit, creſce miniſterium.
Creſce puer, priſcis dudum prædicte Prophetis,
Vt Domino poßis præuius ire tuo.
Ergo inter uarios ceu tunc diuinitus hoſtes
Defenſa eſt uerum turba profeſſa DEVM:
Sic nunc cum toties ciuilia bella mouentur,
Panicus & terror pectora ſæpe ferit:

Ah pacem ſtudijs DEVS hic concedat honeſtis,
Excubiaſq; ſuo pro grege CHRISTVS agat.
Bella ſalutari commutet triſtia pace,
Et mala de patrijs publica pellat agris,
Barbaries rurſus ne ſqualida deleat artes,
Extinguat ueri noticiamq; DEI.
Nos tamen & noſtras operas urgere neceſſe eſt,
Rectores ſtudij quos iubet eſſe DEVS.
Doctrinam idcirco nunc explorabimus horum,
Cenſuram noſtram qui ſubijſſe uolent.
Non labor his noſter, non officioſa uoluntas
Deerit, ubi dederint nomina, more Scholæ.
Hæc modo ſit bonitate tua Myrmecia tecta
O Chriſte æterni gnate & Imago patris.

Die Viſitationis ſanctarum
Matronarum. Anno 1550.

DECANVS COLLEGII PHILOSOPHICI PAVLVS EBERVS COLLEGIS ſuis & alijs uiris honeſtis & eruditis S. D.

NIHIL

NIHIL PVL-
chrius ac dulcius est con
greßibus honestorũ, &
doctorum uirorum, in
quibus fit placida colla-
tio iudiciorum, & sen-
tentiorum de Deo, & de
rebus bonis. Ac imago
quædam æternæ illius consuetudinis in Ecclesia
Christi sunt hi piorum congressus. Ideo & liben-
ter conueniamus, & Filium DEI Dominum no-
strum Ihesum Christum oremus, ne literarum do
ctrinam Eccleſiæ necessariam extingui sinat, &
ut clementer hunc cœtum tueatur.

Cum autem hodie ad publicum examen eo-
rum qui gradum magisterij petunt, conuenturi
simus hora prima, hortamur omnes doctores, Ma
gistros, & alios honestos, & doctos uiros, ut eo
accedant, & ostendant se quoq; tales congressus
amare. Ac speramus eis uoluptati fore quo-
rundam eruditionem, qui examinantur.

Donec DEVS concedit, hæc studia omni-
bus officijs ornemus, & cum illud usitatum sit
κολοιὸς πρὸς κολοιὸν ἴζάνει, multo magis nos
libenter conueniamus, ut simul & gloriam DEI
celebremus, & de doctrinis colloquamur. Et hoc
quidem tempore in his publicis miserijs quædam

lenatio est doloris amici colloquium, ut dicitur in his dulciß. uersibus Græcis.

Γέρων γέροντι γλῶτταν ἡδίστην ἔχει
παῖς παιδὶ γυναικὶ πρόσφορον γυνή·
Νοσῶν τ' ἀνήρ νοσοῦντι, καὶ λυσπραξίᾳ
ἀνθεὶς, ἐπῳδὸς ὀδὶ τῷ πεπονθότι.

Die Donati, Anno 1550.

DECANVS COLLEGII PHILOSOPHICI PAVLVS EBERVS S. D. *lectoribus.*

T HALCYON *in media bruma in scopulis marinis incubat ouis, & pullos excludit, & quidem diebus aliquot, uenti & fluctus quasi cedentes Halcyoni incubanti, minus feriunt scopulos & nidos in eis extructos.* Ita Ecclesiæ colligenti & docenti *suos cœtus inter ruinas imperiorum, & in-*

gen-

gentia pericula filius DEI immensa bonitate ali-
qua hospitia præbet cui tegenti hos nostros nidu
los gratias agimus, eumq; ueris gemitibus oramus
ut diutius nos regat & seruet. Ipse enim cum sit
καρδιογνώστης introspicit pectora nostra, &
scit nos optare ne barbarica uastitas fiat, sed ut
sint Ecclesiæ recte ipsum inuocantes, & luceat
in eis doctrina necessaria. Huc cum spectent uota
& labores nostri, oramus eum ut faciat nos
σκέυη ἔλεους, & nos hac consolatione sustenta-
mus, quæ extat apud Paulũ ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ-
ἔστι κενὸς ἐν κυρίῳ. Hanc eandem consolatio-
nem & honestis auditoribus proponimus.

Etsi gubernatores leuiter curant doctri-
nam, multi etiam centauri & cyclopes oderunt:
tamen sciant scholastici Deo placere hunc discen
di laborem, & ei curæ esse agmina docentium &
discentium, qui perficiet etiam ne sint irriti la-
bores, sed ut fideles scholastici sint palmæ fructi-
feræ, sicut Psalmus inquit, quarum ne folia qui-
dem marcescant. Hac spe honestas artes recte di-
scite, & hanc ipsam sapientiam illustre testimo-
nium de DEO esse statuite, quod significat non
casu hoc pulcherrimum mundi opificium ex A-
tomis confluxisse, non nasci homines tantum ad
huius uitæ miserias, & confusiones, sed secuturam
esse aliam uitam in qua boni à sceleratis separati

Fruentur ſapientia & bonitate Dei. *Ad eam nos ſcholam in hac uita* DEVS *præparari uult, nec erunt ulli* συμφοιτηται *in ea* Academia, *niſi in hac uita initia huius cœleſtis ſapientiæ hauſerint.*

Habemus igitur multas & neceſſarias diſcendi cauſas, propter quas & amemus doctrinam, & communes ærumnas ſapienter feramus. Nec dubitemus cyclopes doctrinarum hoſtes, & Eccleſiæ parricidas, ſcelerum ſuorum pœnas daturos eſſe.

Steſichorus inquit cicadas in campis ſonare Tyrannorum ſcelera, & querelas in cœlum perferre. Significat enim ruſticanæ plebeculæ querelas & gemitus à DED *exaudiri, cum graſſantur Tyranni tacentibus ijs quorum autoritas ualere debebat. Ita nunc uere in campis cicadæ, miſeri paſtores, & ſcholaſtici ſuis gemitibus deplorant communes miſerias. Verũ & exaudit hos* Deus, *& leniet ærumnas, quod ut faciat nos quoque toto eum pectore oramus. Nam & nos pars ſumus agminis illius* τεττίγωρ *ſonantium iuſticiæ doctrinam.*

Cum autem decretum ſit, ut Deo *iuuante proximo die* 14, Auguſti, *teſtimonium eruditionis & uirtutis, & Magiſterij philoſophici gradum publice tribuamus* 50, *honeſtis & doctis*

uiris

uiris quorum nomina hic adscripsimus, petimus ut ad illam renuntiationem gradus, omnes doctores, Magistri, & auditores conueniant, quia sciunt hos congressus propter honestissimas causas institutos esse. Die Laurentij, ANNO

1550.

M. PAVLVS EBERVS.

DEO IVVANTE. CRAS HOra tertia inchoabo enarrationem secundi libri Physices, qui etsi exigua initia continet: tamen inde iter est ad alias splendidiores materias, & scitis initia doctrinæ Physicæ necessaria esse, quæ non tantum Orpheus inter Argonautas suos canebat, sed etiam semper in Ecclesia summi doctores tradiderint.

Adiungam autem librum de anima die Iouis & Veneris, qui de nouo retexetur, si scribere auditores non grauabuntur.

Die 17. Augusti.

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

EMORA-

piet oues meas ex ma nibus meis inquit filius Dei. Hac nos consolatione in his tam uarijs ærumnis sustentemus, & statuamus nos uerissime filio Dei curæ esse, etiamsi uarijs periculis Ecclesiæ exercentur, minitantur Pontifices & eorum satellites bella, fiunt magnæ distractiones uoluntatum propter dissidia & calamitates, multi præditi bonis ingenijs moriuntur. Hæc mala ut mitiget DEVS ardentibus uotis eum oramus. Extinctus est autem hac nocte inter uota & inuocationem honestus adolescens Iohannes Eberlin Francus, natus patre uiro honesto & erudito, qui fideliter rexit Ecclesiam in oppido inclyti comitis Vuertheim. Et scimus eum magna certamina & pericula propter Euangelium sustinuisse. Mater etiam huius adolescentis nata fuit

nobili

nobili familia, cui nomen est ab Aurach, cuius matronæ excellens uirtus fuit.

Fiet autem Funus huic Iohanni mortuo hora quarta. Quare hortamur scholasticos, ut tunc ante ædes uiri honesti M. Christophori Finck conueniant, & pijs precibus singuli sese & Ecclesiam Deo commendent. 29. Augusti. Anno 1550.

RECTOR ACADEMIAE VVITEBERGENSIS.

IDIMVS LIteras Caroli primi Imperatoris de Ecclesia Hamburgensi, in quibus præfatur se cum Saxonica gente pacem fecisse, ita, ut gens Saxonica, retineret ueterem libertatem integram, sed tamẽ Deo in agnitione & fide Christi seruiret.

Ita tunc reges victoriarum finem esse volebant gloriam Dei, salutem animarum, gentium pacem, disciplinam & libertatem legibus munitam, & ex Hamburga late in Frisiam, & Daniam uoce Ansgarij Episcopi Hamburgensis uiri docti, & Spiritus sancti testimonijs ornati, Euangelium propagatum est.

Tot iam annis uidelicet fere octingentis, ea urbs & Ecclesia & piorum studiorum hospitium fuit, et nunc eximia pietate curat ibi Ecclesia pure doceri Euangelium, & liberaliter fouet honesta literarum studia. In eius urbis schola utiliter docuit Adolescentiam inter cæteros collegas doctos & honestos uiros, uir integerrimus & eruditus Georgius Rufsan Vlcenius, Is heri decessit ex hac uita. Vt autem antea semper Deum uera fide coluit, & fidem in inuocatione studijs, & castis moribus expressit. Ita nunc in morbo, & Agone ostendit pectus ardere fiducia filij Dei, & habere imitia uitæ æternæ. Sæpe enim placidissime repetiuit hoc dictum Gratia exuberat supra delictum, & se filio Dei ardentissimis uotis commendauit. Talis fides in Agone lucens exempli causa considerandа est.

Fiet autem Funus huic Georgio hodie hora quarta. Quare hortamur scholasticos, ut tum ante ædes Martini Schenckij conueniant, & in funere

funere de cauſis humanæ infirmitatis, & de pe-
riculis horum præſertim temporum, & de filio
Dei cuſtodiente Eccleſiam cogitantes, accendant
pectora ad ſeriam precationem, & ſeſe ſinguli, &
Eccleſiam ſeruari & regi à filio Dei petant, qui
ſedet ad dextram æterni patris ut dona det ho-
minibus. Hunc *ueris gemitibus oramus,*
ut nos protegat & gubernet.
Die 7. *ſebtembris,*
Anno 1550.

AENIGMA PHILIPP. MELANTH.

Ἔξοχα τῶν ἄλλων, τὰς φοίβε φράγκε σοι
Μάνθανε, ὀυρανίας ἠδὲ ἔργα φορὰς (ρείας
Ὅπι ἔτος συνόλε ἕλκει σόσα ἤματα κυκλος
Τὸ σοὶ ἄμὲ φράζει τόυ νομα ὕμεναιε.

Diſcite præcipuè ſolis motumq; uiaſq;
Vos quib. eſt patrium Francia terra ſolum
Namq; dies totus quot traxerit ambitus anni
Id fluuij ueſtri uox bene nota, ſonat.

FIGVRA CORPORIS DOMINI NOSTRI IHESV CHRISTI EX NICEPHORO.

NICEPHORVS Ecclesiæ Constantinopolitanæ minister, scriptor historiæ Ecclesiasticæ, & maximarum rerum quas gesserunt Imperatores qui Constantinopolin tenuerunt, & bellorum Turcicorum in Asia, figuram Domini nostri Iesu Christi describit in fine libri primi his uerbis ex Græca narratione fideliter conuersis.

Vt ex antiquis descriptionibus accepimus, figura Christi talis fuit, Formosa species corporis fuit. Statura septem integras spithamas excessit, Capillum habuit nonnihil flaueſcentem, non densum, & in extrema parte aliquantulum crispum, nigra supercilia non multum curua, nec sine interuallo. Oculos fuluos, qui nominantur

Charopi,

Charopi, non luſcioſos, nulla deformitate inſignes, non uagabundos, naſo recto, barba flaua non prolixa. Capilli uero capitis prolixi fuerunt, quia nunquam Nouacula, aut ullius hominis manu tonſi fuerunt. Collum leniter inflexum fuit ne prorſus erectus incederet. Color faciei ſubfuſcus, tritico ſimilis, facies non rotunda, ſed qualis fuit matris ali quantulum demiſſa, paululum rubeſcens, & uultus ipſe ſignificabat hominem intelligentem, & mores graues, & placidos, & prorſus ab iracundia alienos. Prorſus autem ſimilis erat puriſſimæ matri ſuæ.

*

FIGVRA CORPORIS MARIAE EX NICEPHORO.

DE

SPECIES MAriæ, & mores pleni gra uitatis erant, Pauca ET NECESSARIA LOQVEBATVR, placide audiebat alios, Statura corporis media erat, sine risu, sine ira= cundia, & sine incomposito gestu, homines intre pide alloquebatur. Facies erat subfusca tritico similis, capilli flaui, oculi fului, qui charopi nomi nantur, non luscioſi, nulla deformitate insignes, non uagabundi, supercilijs nigris, interuallo di= stinctis, recto naso, labris rubentibus & ad dul= cedinem sermonis motu aptißimo, facies erat non rotunda, sed longiuscula, manus & digiti longiusculi. Incessus erat sine fastu, & gestu natiuo non arte fi= cto, nec ad humilitatem simulato, nec leuitatem ullam si= gnificans.

PHILIPP. MELANTH.

DE

DE ECLIPSI LV-NAE FVTVRA, DIE XX. FEBRVARII, Anni 1551.

HActenus in liquido conſpeximus aëre, ſæua
Humanis ſimiles bella ciere manus.
Comperimus naſci non notis monſtra figuris,
Noxiaq; humanos edere bruta ſonos.
Hæc, aliæq; ſimul cœli per inania formæ,
Viſa ſecuturi ſigna fuere mali.
Nunc iterum clades portendunt aſtra cruentas,
Et noua Teutonicis bella minantur agris.
Cras ubi ſtellifero Titan delapſus Olympo,
Merſerit Heſperio gurgite feſſus equos:
Vectus in undiuagis ſtellati Piſcibus orbis,
Vltima per cœli ſydera lumen agens:
AEqualeſq; mouens ſpatijs diſtantibus horas,
Ediderit ſenos machina pulſa ſonos:
Tunc ſoror Oceano egrediens, contraria fratri
Per loca, quadrijugis Luna feretur equis.
Et generis tantos noſtri indignata furores,
Lumina ſuppoſitis tecta negabit agris.
Erigone, leges bello ſiluiſſe coactas,
Et cum iuſticia iura ſubacta dolens.
Ipſa quoq; ardentes atra caligine uultus
Condet, & obſcuras proferet uſq; faces.

Hæc

Hæc ne uana tamen, uel non metuenda putetis,
Quæ fieri, Astrorum lege iubente, solent,
Noxia Cecropij moneat uos pœna Periclis,
Contempto iustam quam dedit ille Deo.
Ille uti, quæ certa regerentur Lege, probaret
Scilicet, effectu signa carere suo:
Lumina Nauarchi nigricante tegebat amictu,
Quando suo cassus lumine Phœbus erat.
Et monstrata poli ridens uelut irrita signa,
Talia Nauarcho uerba locutus, ait:
Sicut amice tibi nihil accidit inde malorum,
Nec clades socios occupat ulla tuos,
Quòd non clara tui radiantis lumina uultus,
Quo tibi cunq; lubet, uertere mota licet.
Sic neq; sunt nobis, Soliq; nocentia, Phœbum,
Quæ ueluti facta pallia nocte tegunt.
Ipse tamen multo grassantem tempore pestem
Vidit, & indigne prælia mota, sequi.
Ergo quòd horribili subito ferrugine tectum,
Cynthia nocturnum proferet orta caput.
Hæc quoq; uenturæ quondam præsagia stragis,
Atq; secuturæ nuncia pestis erunt.
Qualescunq; tenent Physicas miracula causas,
Sunt tamen instantis nuncia signa mali.
Sed tunc illa dies belli uisura tumultus,
Illaq; prædictæ tempora cladis erunt:

Quando

Quando premens fului Bellator brachia Cæneri,
Actus ad hirsuti terga Leonis erit,
Falciger oppositaq; senex in cuspide surgens,
Infœlix humeros presserit urna tuos.
Hæc facies cœli nostræ uentura Sareptæ
Plurima letali corpora falce metet.
Tunc adeo pestis, tunc luctifer ingruet annus,
Qui dabit exitio languida membra graui.
At tu sanctæ Deus, qui stellis Christe dedisti
Primus in hæc uires inferiora tuis,
Qui mare, qui terras freno moderaris, & idem
Fata mouere potes, tollere fata potes:
Corrige, quæ cœli mala nobis astra minantur,
Lenis & es populo, sæuus in hoste, tuo.
Parce gregi infirmo, petimus, tua dicta sonanti,
Et tribuas aliqua posse quiete frui.
Et, quia tu superi reserans penetralia cœli,
Fecisti populis peruia regna tuis:
Nos etiam quondam, mundi compage soluta,
Suscipe stelligeri mitis in astra poli.
Interea nostram clemens defende Sareptam,
Hospitium studijs posit ut esse bonis.

Matthæus Colerus.

Altenburgensis.

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

NVLLA AETAS *mundi habuit magis mi-*
rãdum ſpectaculum, quam hi quadraginta dies, qui-
bus Filius Dei, poſtquam reuixit, & alij multi tunc reuocati in uitam, fami-
liari conſuetudine apud Mariam, Apoſtolos, & eorum amicos uerſati ſunt. Ibi ſæpe aſſederunt Heua, Sara, Rachel, & aliæ ſimiles matronæ apud Mariam, & eius ſororem, & earum familias, & narrarunt ſui temporis ærumnas & liberationes, & de æternis bonis diſſeruerunt. Hæc dulciſſima colloquia horum dierum quotidie iam cogitemus, & cogitatione horum teſtimoniorum confirme-mus adſenſionem de Reſurrectione mortuorum, ac totum hoc tempus ducamus eſſe diem Paſcatos. Cum igitur officium offerendi munus ad aram di-latum ſit, mandamus, ut hodie ſinguli ad aram ſua munera adferant, hac ſignificatione oſtenſuri gratitudinem & reuerentiam erga Euangelicum miniſte-

miniſterium. Hæc officia ſcitis ad exemplum pertinere. Et uirtus eſt digna bonis mentibus, uenerari miniſterium Euangelicum, & alios ad ſimilia officia imitare. Die ſeptimo Paſcatos.

PRECATIO AD SPIRITVM SANCTVM, SCRIPTA A PETRO LOTICHIO SECVNDO.

VT, noua tũ Dominus fabricaſſet corpora
Illa Dei fouit Spiritus igne ſuo: (mũdi,
Fœcũdosq́; dedit rebus naſcentibus auctus
Cuncta ſuo reddens plena uigoris ope.
Sic miſeris duro ſolatia tempore præſtes,
Sic foueas cœtus Spiritus alme pios.
Te ponat querulos Eccleſia præſide luctus,
Numine curarum mole ſoluta tuo.
Oppreſſæq́; malis, feſſæq́; ſenilibus annis.
Adflatu recrea languida membra tuo.

Discute sollicitos terrores, suffice uires,
Corda sinas cœcæ noctis habere nihil.
Adsit amans ueri studium, probitasq;, fidesq;,
AEthereæ per quam sedis adimus iter.
Omnipotensq; tuæ firmet nos halitus auræ,
Solamen cunctis, hoste furente, malis.
Erige tu pauidos, & opis cœlestis egentes
Sicut auis plumis mollibus oua, tege.
Tu requies animi, tuus omnia temperat ardor,
Muneris est, quicquid spirat ubiq;, tui,
Tu moderaris opus triplicis mirabile mundi,
AEternamq; doces cuncta tenere fidem.
Aëris & liquidos tractus, cœliq; meatus,
Quicquid & in toto nascitur orbe, foues.
Vis tua præcipiti magnum uertigine cœlum,
Non intermissis cursibus, ire facit.
Tu regis obliquo contra surgentia nisu,
Omnia quæ certis legibus astra micant.
Quæq; suos peragunt clarissima lumina motus,
Te sine Sol fixis Lunaq;, staret equis.
Vis tua fœlices uiridanti gramine colles
Vestit, & innumeris floribus ornat humum.
Tu patulos mulces fœcundo flamine campos,
Vt grauidos onerent frugibus arua sinus.
Aspice sic miseros, sic consolare iacentes,
Rore salutifero, Spiritus alme, iuua.

Pectora

Pectora te flammis agitante beata caleſcant,
Sitq; Deus, ſoli cui placuiſſe uelint.
Nec ſacro auertant nos iuſſa minacia uerbo,
Auxilio cedat mors quoq; uicta tuo.
Vt, fragilis ſumma cum luce reliquerit artus
Viuat in æternæ ſpiritus arce Domus.

RECTOR ACADEMIAE VVITEBERGENSIS.

NLECTIONE hodierna de filio Viduæ mortuo, & reſuſcitato ſcriptum eſt, fuiſſe eum unicum filium Viduæ matris. Talis adoleſcens hodie deceßit ex hac uita Iohannes Frimilius Epperienſis filius unicus matris honeſtæ orbatus patre ante annos aliquot.

Ideo autem attigit filius Dei pheretrum illius Adolescentis ad Naim, ut ostenderet se uelle attingere mortem nostram, & attingens reuocat Adolescentem in uitam, ut testetur se uere redditurum credentibus uitam æternam. Nec dubitamus hunc Iohannem traductum esse ad filium Dei, cui se alacri fide, & spe in hoc agone sæpe commendauit. Et semper fuerunt eius mores pij, & studia colebat, ut Deum recte agnoscere et celebrare posset.

Vt igitur populus in Naim comitabatur Funus, ita uos quoq; ad Funus, hodie hora quarta, in platea ubi est domus, quæ fuit templum Franciscanorum, conueniatis. Et singuli suam, publicam salutem filio Dei commendent, & eum orent ut ingentibus doloribus uiduæ, id est, uniuersæ Ecclesiæ medeatur. Nec alia gens nunc magis uidua est quam ALMANA in qua hospitia sunt Ecclesiæ. Nam significat uiduam. Huic patriæ nostræ uere uiduæ, ut opem ferat filius Dei precemur.

XXI. die septembris Anno

1550.

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

IN CIVITA-
tibus uagari peregrinos sine certis magistrati-bus, neq; honestum est, neq; tutum cæteris, & maxime oportebat eos, qui scholastici dici uolunt, hæc officia politica intelligere, & amare propter exemplum, & ut suo quisque studio ostenderet, se communem consociationem libenter tueri. Qualis est enim uita sine ordine, sine gubernatore, sine legibus, sine honesta adiunctione ad suos cætus?

Cum igitur multi sint in numero scholasti-corum, qui nondum dederunt nomina rectori, proposuimus hoc edictum, ut moueamus tales, ut ad rectorem accedant. Si sunt nobiles, sciant maxime decere nobilitatem exemplo suo alios ad legum amorem inuitare, nec aliorum licenti-am confirmare, præsertim cum legibus nostris uere hoc præstare hi, qui eas nobis tradiderunt,

uoluerint, quod Plato inquit finem in omni legũ
latione oportere esse, uidelicet, ut noster cœtus et
honestus sit, & tranquillus, sicut Plato etiam me-
lius dicit,

ἡμῶν δ' ἡ τῶν νόμων ὑπόθεσις ἐντᾶυτα βλέ-
πει, ὅπως ἔσονται οἱ πολῖται μάλιστα ἀγα-
θοὶ, καὶ ἀλλήλοις φίλοι.

Omnes igitur, qui nondum dederunt no-
mina Rectori, ad me accedant, ut
ostendant se magistratum
scholasticum agno-
scere, & e-
dant
nomina, ut inseri numero scho-
lasticorum possint,
Die septem-
bris 25.
Anno

1550.

DECA-

DECANVS COL-
LEGII THEOLOGI-
CI, D. IOHANNES BVGEN-
HAGVS POMERANVS IN
ACADEMIA VVITTE-
BERGENSI.

*

GRATIAS AGIMUS *tibi omnipotens Deus, æterne & unice Pater Domini nostri Iesu Christi, Conditor cœli & terræ, & hominum & Ecclesiæ tuæ, una cum Filio tuo Domino nostro Iesu Christo, & Spiritu sancto tuo, sapiens, uerax, benefice, iuste, misericors, caste, liberrime, quod immensa bonitate propter Filium Ecclesiam tibi in genere humano colligis, & quod ei Angelos tibi obedientes, & castos addis custodes, teq; oramus, ut deinceps nos regas & custodias. Et quia certissimum est, te uelle, ut doctrina tua legatur & propagetur, fauere te laboribus discentium, & te pie inuocantium non dubitamus. Quare oramus, ut & cœtus discentium protegas, & facias, ut simul cum castis Angelis tuis canant Hym-*

num Angelicum, Gloria in excelsis Deō, & in terra pax, & Hominibus lætitia,

Gloriam Deo canant, id est, sint custodes ueræ doctrinæ, ut uerus Deus, agnita eius ira & misericordia propter Filium promissa, recte inuocetur & celebretur. Canant & pacem in terra, id est, ueræ Ecclesiæ consensum & consociationem sapienter foueant, quia motis dissidijs multi fascinati erroribus à Deo deficiunt, & se adiungunt Diabolis, qui serunt blasphemias aduersus Deum. Vitare igitur dilacerationes magna cura studeant. Lætitiam quoq; hominibus adferant, uidelicet, ut sit inuocatio alacris, & non impedita, & corda libenter ad Deum accedant. Id fit cum lucet uera Dei agnitio, & retinetur Ecclesiæ concordia. Horum summorum bonorum nuncij sint Doctores, & discentes, una cum castis Angelis.

Cum autem uir integerrimus, genere & uirtute nobilis Georgius Venetus Prutenus, doctrinam Ecclesiæ hanc ipsam ob causam studiose didicerit, ut & ipse Deum uere cum Angelis in omni æternitate celebret, & pia studia multorum iuuet, testimonium eruditionis ei tribuemus die Octobris secunda, quod cum publice renunciari deceat, petimus, ut omnes Doctores, Magistri & Auditores ad eam renunciationem conueniāt, & ut fieri in talibus congressibus maxime decet,

ueris

ueris gemitibus & uotis nobiscum Filio Dei sedenti ad dextram æterni Patris, ut dona det hominibus, commendent Ecclesiam, & petant, ut perpetuo sibi inter nos hæreditatem colligat, & studia docentium & discentium iuuet, & nos omnes Spiritu suo sancto regat, Sicut certissimum est, hæc uota eum postulare, & clementer exaudire, quia inquit, Quanto magis Pater uester cœlestis dabit Spiritum sanctum petentibus. Datæ in festo Angelorum Anno 1550.

RECTOR ACADEMIAE VVITEBERGENSIS.

CITATVR hodie in lectione publica Ecclesiæ narratio de immani rabie diaboli grassantis aduersus Ecclesiam, simul etiam proponitur consolatio, uinci hunc hostem sanguine Agni, & per uerbum testimonij, id est, per Euangelij confessionem. Hanc summam & unicam consolationem tenea-

mus infixam animis, & uoci Euangelij credamus, quæ adfirmat nos defendi contra furores Diaboli per sanguinem Agni, sicut & alibi scriptum est: Semen mulieris conteret caput serpentis. Hac fide suam animam uir genere, & uirtute nobilis Petrus Kroll assidue Deo commendauit, qui non dubitans se ereptum esse à Tyrannide Draconis, per sanguinem Agni, ex hac uita heri decessit.

Quare hortamur scholasticos, ut ad Funus eius hodie hora quarta ante ædes honesti ciuis Francisci Den conueniant, & in hoc ipso congressu hodie cogitantes de horrendis furoribus Diaboli, & ingentibus periculis nostris, uota faciant, ut per filium Dei custodiamur & seruemur, qui inquit: Nemo rapiet oues meas de manibus meis. Certum est autem omnes, qui uero studio discunt Euangelij doctrinam, & non pertinaciter defendunt Idola, ac uerum Deum fiducia filij inuocant, esse oues Christi, sicut ipse Dominus inquit: Oues meæ uocem meam audiunt. Hac commonefacti consolatione simus in precatione ardentiores. Datæ in festo sanctorum Angelorum.

Anno 1550.

DECA-

DECANVS COLLEGII PHILOSOPHICI IN ACADEMIA VVITTEBERGENSI,

S. D.

QVOD FAVstum & fœlix sit. Postquam te N. N. *in priuato examine audiuimus, & comperimus te linguam Latinam, & Græcam, & Philosophiæ ac Mathematum initia studiosè didicisse, & recte tenere summam doctrinæ Ecclesiæ Dei, & intelligimus mores tuos honestos esse: admittimus te, de collegarum sententia ad Magisterij Philosophici gradum, & ad examen publicum.* Téque hortamur, *ut propter gloriam Dei, & Ecclesiæ utilitatem alere, & augere eruditionem studeas, Quia manifestum est, Ecclesiæ necessariam esse literarum, linguarum, & multarum artium cognitionem. Et semper in uera Ecclesia non solum agnitio* DEI *fulsit, sed etiam Physica, & motuum cœlestium doctrina fuit notissima. Imo hanc dulcissi-*

cissimam sapientiam à patribus accepimus, quæ quidem testimonia illustria de DEO & de prouidentia continet. Hæc ornamenta tueri studeamus, nec frangamur temporum difficultatibus, sed hac nos consolatione sustentamus: ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν κυρίῳ. Et nunc magis hæc studia leuandæ mœsticiæ causa colamus, ut in uetustis uersibus dicitur:

λόγος γὰρ ἔστι τοῖς νοσοῦσι χρήσιμος.
ὡς αἰσήνιον, πρὸς ἕλκος οἰκείως πεθέν,
τὸν φλεγμονὴν ἔπαυσεν, οὕτω καὶ λόγος

Et Plato dixit, ὁ λόγος ὥσπερ θαλάσσης ἀγαθὸς, καλὸν τῇ ψυχῇ περιτίθησι χιτῶνα. Oramus autem ueris gemitibus filium Dei Dominum nostrum IESVM CHRISTVM, ut nos regat, & semper Ecclesiam sibi in his regionibus colligat, à qua & in hac uita, & in tota æternitate celebretur.

RECTOR

RECTOR ACADE-
MIAE VVIT-
TEBERGENS IS.

ISERICOR-diæ Domini, inquit Ieremias, quod non consumpti sumus. Hæc inde usq; ab Adam post lapsum onerato ingentibus ærumnis, & tamen interea sustentato, perpetua uox est Ecclesiæ Dei. Profecto enim inter tantos diaboli furores, non sola humana diligentia & humanis præsidijs seruari, & defendi possumus: sed seruantur reliquiæ generis humani à Deo. Interdum autem suos quoq; punit Deus, ut nos de pœnitentia, & inuocatione commonefaciat. In ea calamitate uult nos & de nostris periculis cogitare, & dolore adfici propter alios, & nobis benefacit, cum misericordia adficimur, sicut scriptum est: Beati misericordes, quia uicissim erga eos misericordia exercebitur. Rogamus igitur, ut aliquid conferatis ad Elemosynam, quam missuri sumus uicinis in oppido Sueinitz, quorum ædes cõflagrarũt. Exerceamus in talibus officijs fidem, & petamus, ac expectemus à Deo mitigationem in nostris ærumnis.

PHIL.

PHIL. MEL.

AVricomũ uellus postquã transuexit Iason
In patriam, sperans debita regna sibi:
Oppressit Dominũ, nauis de culmine lap=
Sub qua defessus, iam cubat ille domi. (sa.
Non te Christe tamen, tua quam regis, opprimet
Quamuis & rimis est lacerata suis: (Argo,
Tum quoq; cum fluctus ciet imo ex gurgite Orion
Et rapidi uenti prælia sæua mouent.
Quassatam medio in pelago tua dextera seruat,
Et uere es nautis anchora sacra tuis.
O uiua effigies æterni, luxq; parentis,
Defendas cœtus optime Christe tuos,
Qui tua non ficta discunt oracula mente,
Aq; tuo poscunt numine semper opem.

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

ON ACCI-dunt casu res secundæ & aduersæ, ut Epicurei furenter disputant. Nota est enim adseueratio Filij Dei, in qua dicit: Nonne duo passeres asse ueneunt, & unus ex eis non cadit super terram sine Patre uestro. Omnes autem capilli capitis uestri numerati sunt. Ne igitur timeatis, multis passeribus meliores estis. Itaq; donec placidus cursus est, agnoscamus nos uere dextera Dei protegi contra furores diaboli. Rursus cum sunt res aduersæ, sciamus nos in pœnis de ira Dei commonefieri. Videtis autem ad alias calamitates etiam incendia accessisse in uicinia, in Sueinitz, Hertzberg, & nuper in proximo pago. Vt autem leniatur ira Dei, simus modestiores, & adflictis opem feramus. Propter talia officia certissimum est Deum uicissim uobis benefacere. Sicut scriptum est: Beatus qui intelligit super egenum & pauperem, in die

mala

mala liberabit eum Dominus. Vult Deus in tali=
bus exercitijs excitari & conſpici fidem, & alias
uirtutes, uult expectatione protectionis corpo=
rum, tanquam tyrocinio, ali & erigi fidem, ut e=
tiam æterna bona petere, ſperare & impetrare
auſit. Et Paulus *elemoſynam petens Eccleſijs in*
Iudæa laborantibus fame Claudij Imper. *tempo=*
re, inquit: Deus *multiplicabit ſemen ueſtrum,*
& augebit incrementa frugum iuſticiæ ueſtræ.
Adfirmat reddi pro hac beneficentia res
corpori neceſſarias, & donorum in=
crementa in mente & cordi=
bus. His *promiſsionibus,*
quas certiſsimum
eſt non eſſe
irritas,
adſentiri nos, his ipſis offi=
cijs oſtendamus.

RECTOR ACA=
DEMIAE VVIT=
TEBERGEN=
SIS.

*

SENA=

SENATVS Romanus ciuem prospicientem cum corona rosacea in publicum, bello Punico secundo in carcerem duci iussit. Volebat enim senatus singulos in publico luctu & metu, & esse & uideri modestiores. Quanto magis nos in Ecclesia nunc in tanto dolore & luctu omnium mediocrium hominum oportebat ostendere nos quoq; adfici cogitatione communium ærumnarum, & petere à Deo mitigationem, præsertim cum singulorum peccata ubiq; tua, & mea & aliorum delicta causæ sint horribilium pœnarum, quæ per genus humanum uagantur, quas quidem ut leniat filius Dei, ueris gemitibus eum oramus.

Et quia nostri officij est Deo iuuante disciplinam regere, publicè significandum duximus, nos, his diebus N. N. cum in domo uiduæ honestæ tumultuatus esset, & furenter ausus esset pudicam uirginem filiam uiduæ gladio ferire, coram mandasse, ut in iudicium ueniret, idq; cum promisisse data fide, postea uero spreta hac promissione non uenisse in iudicium.

Constat autem neruum esse iurisdictionis uadimonij fidem, & periuros esse, qui Aresto, ut usitate nominamus non obtemperant. Ideo necesse est ad tuendum neruum iurisdictionis in hunc uadimonij desertorem exemplum statuere.

Quare hunc N. N. citamus, ut ueniat huc in locum usitatum consistorij Academiæ nostræ 6. die Nouembris, ad audiendam sententiam iustissimam de eius exclusione perpetua ex Academia nostra ferendam.

Nos honesta & graui causa mouemur, ut hanc iustam seueritatem exerceamus, quam & in alijs academijs, & ciuitatibus honestos uiros probaturos esse non dubitamus, cum manifestum sit eum, postquàm atrociter, in aliena domo tumultuatus esset, & uirginem gladio sauciasset, postea contra datam fidem rectori ipsi coram, noluisse in iudicium uenire. Hortamur autem cæteros auditores omnes, ut propter ingentes Ecclesiæ calamitates sint modestiores, nec sint adeo ferrei ut putent non cumulari iram Dei etiam ipso rum peccatis, & ad se non peruenturas esse pœnas. Meminerimus uocem filij Dei cum recitantibus crudele exemplum Pilati dixit: Nisi pœnitentiam agetis, omnes simul peribitis. Vere & horribiliter irascitur Deus sceleribus. Et proh dolor, magna sunt Ecclesiæ Vulnera, magna mul-

torum

torum delicta. Ideo iram DEI *iustissimam mi-*
tuamus, & pœnitentiam uitæ modestia declare-
mus, & DEVM *oremus propter filium redem-*
ptorem, ut in ira sua misericordiæ
recordetur, & inter nos
quoque seruet
Eccle-
siæ reliquias. Datæ die 5. *Octo-*
bris. ANNO

1550.

*

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

*

NEMORA piet oues meas ex manibus meis, inquit Filius Dei. Hac nos consolatione sustente= mus inter tanta pericula, & in his minis imperio= rum, quod adfirmat Filius Dei, sese custodem esse hu= ius cœtus, qui sonat Euangelij uocem, & ipsum inuocat.

Grassantur undiq; Diaboli, ut dissipationes, & uastitatem infinitam efficiant, & magna agmi na in exitium trahant: Sed amplectitur nos Filius Dei, custos noster nec sinit auelli nos à suo sinu, gestat nos, ut agnos recens editos Pastor gestare solet. Ac te Fili Dei Domine IESV CHRI= STE, crucifixe pro nobis, & resuscitate ueris gemitibus oramus, ut tu serues Ecclesiam tuam, & nos in Ecclesia tua, & clementer huius Aca= demiæ studia regas, & tu sis adsiduus & perpe= tuus huius Academiæ Rector.

Cum autem leges huius Academiæ tempo= ra certa Magistratibus, qui ex nostro cœtu pro= pter forenses controuersias, & ad disciplinæ con= seruationem eliguntur, attribuant, & cras, quod faustum ac fœlix sit, usitato more Rector eligen= dus sit, præcipimus, ut scholastici cras ora octaua

in

in huius collegij auditorio conueniant, quia singulos, & nosse, & uenerari Magistratum iustum est. Et simul hic uota facienda sunt ad præcipuũ Rectorem Filium Dei, ut ipse nos protegat & gubernet, qui est caput Ecclesiæ suæ, ac ideo sedet ad dexteram æternam æterni Patris, non ut ocioſus fruatur sua beatitudine, sed ut dona det hominibus, uere respicit, & tuetur pia studia, uere exaudit gemitus inuocantium eum, & reprimit furores diabolorum sicut scriptum est. ἐις τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Quare & pericula communia consideremus, & custodem Ecclesiæ Filium Dei intueamur, & uere petamus, ut nobis in tanta infirmitate nostra opem ferat. Die XVII. Octobris, quo ante annos 3856. arca in Armenijs montibus primum consistere cœpit. Deus nunc quoq; piam quietẽ & pacem in hac arca nobis concedat.

*

RECTOR ACADEMIAE VVITTEBERGENSIS.

NDidit Deus *parentibus ingentem amorem erga natos. Nec dubium est, uelle eum hanc ardendem* σοῦ *significationem esse de suo amore erga filium, & erga nos quos condidit, & qui sumus nunc fratres Christi, & ossa ex ossibus eius.*

De hoc uero amore in precationibus nostris sæpe cogitemus. Nunc quoq; in hoc funere consideremus, quanto in dolore sit uir optimus Dominus Benedictus Paulus Doctor iuris orbatus filio Benedicto, cuius & indoles fuit ad uirtutem egregia, & iam ea ætas, ut Virtutum specimen consideretur.

Eius uiri luctu nos quoq; adfici decet. Nam & propter eruditionem, & integritatem uenerandus est, & gratitudo ei debetur, quia multis officijs bene meretur de hac Ecclesia, Academia & oppido. Et in hac senecta, & in tanta confusione reipublicæ mœsticiam ei nullæ res humanæ leniebant, nisi domesticæ ecclesiæ conspectus, quæ plena est pietatis erga Deum & erga ipsum.

Sed quantum uulnus accepit antea, orbatus dulcissima coniuge, quæ fuit exemplum honestæ matronæ? Nunc alterum uulnus accedit ex-

tincto

tincto filio. Hi dolores nisi diuina consolatione lenirentur, ferri non possent. Sed uir optimus firmissima fide amplectitur Vocem Dei Ecclesiæ traditam de uita æterna.

Scit hæredes esse uitæ æternæ omnes, qui discedunt in agnitione & uera inuocatione filij Dei domini nostri Iesu Christi, Crucifixi pro nobis, & resuscitati. Scit ucrissime dictum esse: Beati mortui qui in domino moriuntur, item: Nõ est uoluntas patris ut pereat unus de paruulis istis. Et spe certa se sustentat, futuræ consuetudinis cũ Ecclesia cœlesti, in qua rursus dulcissimã coniugẽ et natos complectetur, & una cum ipsis de miranda sapientia Dei loquetur, ad cuius initia cognoscenda in hac uita, domesticam Ecclesiam summo studio assuefacit.

Ipse adolescens in hoc agone se filio Dei commendans, certa cum spe uitæ æternæ ex his ærumnis placide decessit.

Adhortamur autẽ omnes Doctores, Magistros, et auditores, ut ad Funus iam hora 9. conueniãt, in quo et de luctu huius honestissimi uiri, et de publicis periculis cogitent, et filiũ dei Dominũ nostrũ Iesum Christũ custodẽ Ecclesiæ oremus, ut mitiget priuatas et publicas calamitates, et sua sapiẽtia, et bonitate seruet aliquos honestos cœtus, ne doctrinæ studia extinguantur, et ne fiat Ethnica barbaries.

Sed multi uera inuocatione, & ueris officijs Deum celebrent, & sint in his regionibus aliquæ honestæ Ecclesiæ, ornatæ doctrina, quæ postea in omni æternitate fruantur luce & bonitate DEI, & uicissim ei gratias agant.

Die Octobris 22.

Anno 15 50.

* *
*

RECTOR ACADEMIAE VVITTEBERGENSIS.

PSA CONsociatio generis humani illustre testimonium est, ostendens hanc naturam non casu ex atomis confluxisse, sed à mente architectatrice conditam esse ad certum finem, ad quem ordinata est societas.

Voluit

Voluit conditor homines, non ut feras uagari singulos, & se in diuersos specus abdere, sed multos una uersari, eam ob causam, ut homines alij alios de Deo, & de uirtutibus, & de rebus bonis docerent, & communi uoce celebrarent Deum, & ostenderent alij alijs exempla uirtutum, & testimonia de Deo.

Ideo & uincula multa in ipsa natura condidit, generationem, educationem, & contractus. Et addidit leges rectrices societatis: Non occides, Non mœchaberis: Non furtum facies:

His legibus suum cuiq; corpus, suam coniugem, suam domum uult munitam esse, ceu muro. Addidit & Magistratus, qui sint & uox legum, & pœnis adficiant contumaces. Et cum cessant Magistratus, sua ipse iusticia rapit sontes ad pœnas, ut uerissime dicitur. ἔχει θεὸς ἔκδικον ὅμμα. Et testimonia manifesta prouidentiæ conspiciuntur in pœnis atrocium scelerum.

Deniq; has leges tanti facit Deus, ut filius Dei, de his Neruis societatis humanæ dixerit: Secundum mandatum est simile primo. Hac tanta amplificatione ornare secundam tabulam nullius creaturæ uox auderet. Sed Deus uult nos obedientiam erga ipsum in his dulcissimis officijs fouendæ societatis declarare. Itaq; uoluntate Dei, & metu pœnarum & communi necessitate

moueri omnes debebant, ne societatem turbarent. Et propter mœsticiam temporum modestiores esse omnes oportebat, ne magis irritaretur ira Dei. Sed Diaboli impellunt sua organa, & infinitas dißipationes facere conantur.

Oremus autem filium Dei dominum nostrũ Iesum Christum crucifixum pro nobis, & resuscitatum, ac sedentem ad dexteram æterni patris, Vt dona det hominibus, ne sinat inter nos fieri ethnicam barbariem, sed ut reprimat ipse diabolicos furores, & sit custos Ecclesiæ & honestæ disciplin æ inter nos.

Cumq; magistratui mandauerit, ut sit uox legis, & puniat contumaces, hæc studiose monemus nostrum cœtum, & quantum in hac infirmitate nos quidem possumus, disciplinam exemplis pœnarum sanciemus.

Cum igitur N. N. ferro patefecerit alienam habitationem, & quidem eo tempore quo sciebat hospitem ad mensam abijsse, reo audito, communibus suffragijs concilij nostri exclusus est hic N. N. à tota societate Academiæ. Hanc nostram sententiam publice proponimus, quia exempli causa utile est, extare nostras admonitiones, & testimonia nostræ uolnntatis.

Præterea mandamus omnibus, qui ad nostram iurisdictionem pertinent, Vt ab huius ex-

cluſi conſuetudine abſtineant, præſertim cũ alio-
qui etiam mores eius uituperari intellexerimus.
Datæ die 30. Octobris. Anno 1550.

DECANVS COLLEGII DOCTO-rum artis Medicæ.

DEO tantã artem ſapiens architectus Deus in fabricatione mundi, et hominũ adhibuit, ut oculis et mentibus noſtris teſtimonia ꝓponeret, quibus fateremur, hanc rerum naturam non caſu ortam eſſe, aut ex atomis confluxiſſe, ſed eſſe æternam mentẽ conditricem, beneficã, iuſtam, ueracem, uindicem ſcelerum, & ſeruantẽ genus humanum. Et confirmari adſenſionem de prouidentia, conſideratione mirabilium operũ, et ordinis in natura manifeſtum eſt. Amanda eſt igitur doctrina medicorum, quæ utcunq; mõſtrat naturã, & diſcentes ad conſiderationem adſuefacit. Poſtea in tuenda uita corporũ, et depellẽdis morbis, utilitatem artis medicæ omnes experimur. Et hãc fuiſſe ueterũ ſapientiã nõ ſolũ Orphei, Chironis, Aeſculapij: ſed multo preſtãtiorũ uirorũ, Nohæ, Abrahæ, Ioſeph et ſimiliũ, nõ dubiũ eſt. Etſi autẽ illa ſapiens antiquitas lõge antecelluit huic ſenectæ mũdi: tamẽ riuulos ſapientiæ Deus, qui eſt mõſtrator et cuſtos artiũ, ad nos ꝓuenire uoluit.

Quare

Quare & Deo gratias agamus, & eius munera reuerenter conſeruare ſtudeamus. Et medicis gratia debetur, cum propter medicationem, tum uero, quia ſuis laboribus doctrinam de natura rerum, & tuentur, & illuſtrant.

Cum autem uir clariſſimus uirtute & eruditione excellens. M. Paulus Vadinus Salsburgenſis artem medicam ſtudioſe didicerit, & talis ſit eius pietas in moribus, ut ſperemus Deum eius medicationi adfuturum eſſe: tribuemus ei eruditionis teſtimonium, & de collegij noſtri ſententia ſexto die Nouembris adiungemus eum ordini Doctorum artis medicæ, in quo ordine propter ſcientiæ bonitatem, & uſum in medendo, fatendum eſt, plurimum eſſe uere dignitatis, nec fruſtra dictum eſſe ab Homero. ἓις ἰατρὸς ἀνὴρ πολλῶν ἀντιαξίων ἄλλων. Hortamur igitur omnes Doctores, Magiſtros & Auditores omnium ordinum, ut ad renunciationem gradus conueniant, ut fauere ſe huic doctrinæ oſtendant, ac nobiſcum orent Deum, ut conſeruet artes uitæ neceſſarias, & ut gratitudinem ſuam erga Medicos declarent, ſicut ſcriptum eſt: Honora Medicum. Nam propter neceſsitatem Deus eum creauit. Τίμα ἰατρὸν, πρὸς τὰς χρείας ἔκτισεν αὐτὸν ὁ κύριος. ἀπὸ ὕψίστου ἡ ἴασις, καὶ ἐκ γῆς ἔκτισεν ὁ κύριος φάρμακα, καὶ ἀνὴρ

φρό-

φρόνιμοι οὖν βλέπουσιν αὐτά. Die ſecunda Nouembris. Anno, 1550.

RECTOR ACADEMIAE VVITEBERGENSIS.

ETSIMOTIbus imperiorum etiam Eccleſiæ quaſſantur, ut cum mare agitatur uentis, procellæ feriunt nauigia. Punit enim Deus & imperia, & Eccleſias, quæ etiam multis delictis contaminatæ ſunt: Tamen Eccleſiæ petenti promiſſa eſt mitigatio pœnarum, ut inter ipſas ruinas, & cineres Hieroſolymæ, Ieremias & multi alij ſeruati ſunt, & Dominus inquit Lucæ 22. Orate ut poſſitis effugere ex calamitatibus quæ impendent. Simus igitur modeſti, & ueris gemitibus oremus filium Dei, ut leniat publicas & priuatas pœnas, & non ſinat deleri pia doctrinæ ſtudia, & honeſtas artes uitæ utiles.

Et quia nunc milites hic uagantur ſeuere preci=

præcipimus noſtris auditoribus, ut uitent occaſiones tumultuum, & proprij periculi rationem habeant. Sumus hoſpites utriq; in oppido ſatis ærumnoſo. Quare & nobis & ciuibus leniamus mœſticiam, & ſollicitudinem noſtra modeſtia, & caueamus ne milites noſtro & ciuium periculo irridentur.

Magnum omnino bellum motum eſt, cuius quicunq; erunt euentus καλ^μέια νίκη, & magna uaſtitas metuenda eſt. Nos iram Dei agnoſcamus, qui multis & magnis diuturnis peccatis ſuccenſet, & ſupplices oremus Deum, ut in ira miſericordiæ recordetur. Die 16. Nouembris.

RECTOR ACADEMIAE VVITEBERGENSIS.

VSTI COLliguntur inquit Eſaias ne ſpectatores ſint uenientiũ calamitatum, quibus horrendi furores hominũ & multiplices puniuntur. Docet Propheta beneficium eſſe præripi uenturis malis.

malis. Nec uero dubiũ est impendere magnas ua-
stationes, in quibus, ut Deus in ira sua misericor-
diæ recordetur ueris gemitibus cum oramus.

Decessit autem hac nocte adolescens honestus, Christopherus Hacker natus patre senatore in monte Mariano Gregorio Hacker. Ac præceptor eius uir doctus, & integer Magister Henricus Sthenius adfirmat mores adolescentis honestos et pios fuisse, eumq; in hoc extremo agone uera in-uocatione se filio Dei quottidie commendasse. Nec parentum oblitus est in hac ipsa lucta, quorum dolore ualde se adfici ostendit.

Scitis autẽ sorgiũ insitã esse hominũ pectoribus, ut sit cõmonefactio de uero amore Dei erga nos. Et quãta sit illa sorgii in lucta, parẽtes sentiunt. Etsi autẽ magno in dolore parentes erunt: tamen se sustentent hac uera consolatione, quod, Beati mortui qui in Domino moriuntur.

Hortamur autẽ scholasticos, ut ad Funus hodie cõueniãt hora 3. ante ædes Mathiæ Globec, in quo singuli, et pericula Reipub. et suã uitã Deo cõmendẽt, qa certissimũ est nec nostrã uitã, nec cõseruationẽ generis humani, tantũ pẽdere à causis secũdis ut uocãt. Sed uerè cõseruatur genus humanũ ppter filiũ dei et p filiũ dei. Vera igitur fide, et spe petamus, et expectemus ab eo uitã, et cætera bona Ecclesiæ necessaria. Die 21, Nouemb. Anno 15 50.

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

*

EMINISTIS *uersum* Hesiodi Ἔμμο-
ρέ τοι τιμῆς ὅσ τ' ἔμ-
μορε γείτονος ἐθλῶ.
Cum igitur multis offi-
cijs uicina Bohemia has
regiones iuuet, ut & in
difficultate annonæ, &
belli tempore experti sumus, & multæ eius natio
nis Ecclesiæ nobiscum sentiant: mutua erga hos
uicinos beneuolentia esse debet. Et *eximiam*
esse gentis grauitatem multa signa ostendunt,
præcipue uero constantia, & magnitudo animo-
rum, quam declarauerunt in defensione patriæ
iusta, cum propter religionem bella eis à factione
pontifitia inferentur. Scitis *autem uirum do-*
ctum, & honestum Magistrum Martinum Hanno
nem in Bohemia *natum fuisse, qui cum optima*
doctrina à uiro doctissimo, & integerrimo Mat-
thæo Collino excultus esset, postea in hac Acade-

mia

mia & auxit eruditionem, & ingenij pietatisq; specimen dedit, editis carminibus, & piê & eruditê scriptis. Et quidem proximo anno Typum Agni pascatos recte enarratum edidit, in quo, pia precatione Ecclesiam uero agno commendat, inquiens.

Agne carens macula, lcto mactate cruento,
Corda salutifero sanguine nostra lauans.
AEternum assiduo qui patrem pronus adoras,
Proq; tuo cœtu uota precesq; facis.
Azyma sit semper tua fac Ecclesia, crudum
Te nunquam comedat, nec pietate labet.

Huius ueri agni fiducia se etiam nunc decessurus ex hac uita erexit. Dolendum est autem tali ingenio orbatam esse & Ecclesiam, & ipsius patriam. Sed oremus illum ipsum Agnum filium Dei, ut ipse nos gubernet, & Ecclesiæ multa bona ingenia seruet. Funus autem fiet huic Hannoni hora quarta. Quare scholasticos hortamur, ut in uico conueniant, in quo sunt ædes, in quibus magnificus dominus Rector habitat, & pia precatione singuli sese, & Ecclesiam Deo commendent, Die XXIII. Nouembris. Anno 1550.

RECTOR ACADEMIAE VVITTEBERGENSIS.

ESAIAS DE-
scribens Ecclesiæ cala-
mitates, inserit & hoc
πάθος: Angeli pacis
amare flebunt. Quo si-
gnificat, in luctu præ-
cipuo pastores Eccle-sia
rum fore, quibus maio
ra pericula impendent quam cæteris. Et cum ac-
cedunt domestica uulnera, augetur dolor: Vt
nunc uir uenerandus Pastor Ecclesiæ Dei in Gar
dleben orbatus est filio uiro docto, & honesto
Magistro Paulo Risenbergio, cuius industria iam
studijs aliorum seruiebat. Cum autem uera inuo-
catione, & semper coluerit Deum, & iam in mor
bo se assidue Domino nostro Iesu Christo com-
mendarit, qui inquit: Hæc est uoluntas Patris, ut
omnis qui credit in filium, habeat uitam æternã:
speramus eum iam in meliore & tranquilliore
schola uiuere, Hac se consolatione pij parentes su
stentent. Fiet autem ei funus hodie hora prima.
Quare hortamur scholasticos, ut tunc conueniant
ante ædes Reuerendi D. Lutheri, & ardenti pre
catione singuli & sese, & Ecclesiam Deo com-
mendent. Ostendamus nos adfici luctu Angelo-
rum pacis. Die XXIII. Nouemb. 1550.

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITEBERGENSIS.

TSIPRO pter magnas calamitates generis humani, dubitant mentes de prouidentia: tamen & impressa sunt uestigia illustria DEI uniuersæ naturæ, ut resuscitatio mortuorum, & alia testimonia ostendunt, uere esse DEVM, & curæ ei esse genus humanum, et hanc adsensionem in nobis confirmari à DEO petamus. Scimus nunc uagari in loco uicino horrendum spectrum uisibile, quo conspecto aliqui subito pauore extincti sunt Hanc narrationẽ ueram esse certũ est. Cum autem manifestus sit Diaboli furor, firmius credamus Euangelio monstranti filium DEI contra tam dirum hostem. Defendit omnino filius Dei suos cœtus, ut dixit: Nemo rapiet oues meas ex manibus meis. Commendemus igitur & nos & Ecclesiam filio DEI, quæ uarijs ærumnis nunc exercetur.

cetur. Etsi autem cum his qui ex his miserijs ci-
to ad cœlestem Ecclesiam traducuntur, bene agi-
tur: tamen semper oportet aliquam in hac uita
Ecclesiam superstitem esse, iuxta, illud: Non mor
tui laudabunt te Domine. Petamus igitur, ut ui-
tam & res uitæ necessarias multis tribuat. Hæc
uota fiant ardentius cum funera piorum Schola-
sticorum cernimus. Decessit autem heri honestus
adolescens Bricius Sithonius Sacensis, natus ex pa
rentibus honestis, & iam bene instructus doctri-
na Ecclesiæ & Philosophica. Quare dolendum
est, & Ecclesiam, & patriam Bohemiam tali in-
genio orbatam esse. Valde enim optandum est,
ut in gente Bohemica, cuius excellens est integri
tas, et uirtus Ecclesiæ ornentur bonis ingenijs, &
eruditione, in quibus ante hoc tempus præcipue
lux Euangelij fulsit. Adhortamur igitur Ma-
gistros & Scholasticos ut hodie hora duodecim
conueniant ad Funus in hoc uico ante Bi-
bliopolium proximum, ut pia pre-
catione singuli, & sese, & Ec-
clesiam DEO commen-
dent, Die 27. No-
uembris, An-
no, 15 50.

*

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

EMEN-
tote dictum gra-
uißimum ſcriptum
in Sophonia cap. 1.
Vbi illuſtri hypo-
tipoſi pingit Deus
iudicium ſuum, in-
quiens ſe circumeũ
tem Lychnis quæ-
ſiturum βεβήλους,
qui negant prouidentiam, dicentes: Non facit Do
minus bene aut male.

Certum eſt non caſu tantis calamitatibus obrui hanc infirmam naturam, ac præcipua uul-
nera ſentit Eccleſia, ſicut ſcriptum eſt: Iudicium à domo Dei incipit. Multis exemplis commo-
nefacit nos Deus, ut ſimus modeſtiores, & in in-
uocatione ardentiores.

Rurſus perierunt incendio multæ paupe-
rum caſæ, in uicino oppido Hertzberg, in quo Ec
cleſia eſt nobiſcum pie inuocans Deum.

Vult autem Deus adfici nos fratrum calamitate, uult nos habere. ἀπλάγχνα ὁμιλεμίων.

Ideo colligemus eis aliquid Elemosynæ, quod ideo publice significamus, ut cum ciues collecturi sint per suos, sciant scholastici, ea, quæ daturi sunt, danda esse nostris collectoribus, qui partim hodie, partim cras, & perendie circumibunt.

Notæ sint uobis diuinæ sententiæ, de hac beneficentia, & de præmijs. Sine ulla dubitatione mitigat DEVS pœnas propter talia officia.

Cogitate etiam illa ueterum sapientum dicta: ὀυκ ἀιχρὸν ἀνθρώποισιν ἀλλήλων κακά. Et illud Euripideum.

εἰ μὴ γὰρ ὤμ ἀνθρώπος ἀνθρώπου τύχας ὑπηρετήσω, οὐ φανήσομαι φρονῶν.

Pridie Calendas Decembris.

ANNO.
1550.

*

DECANVS COLLEGII IVRISCONSVLTORVM.

ETSI

SI VETVS QVERE-
la, quæ Astræam narrat ex imperijs & urbibus pulsam, deinde aliquan tisper in rure concionatam, non te mere scripta est. Multa enim ubiq; fiunt iniuste: tamen uerum est ordinem politicū, imperia, leges, iudicia, pœnas, disciplinam, aliqua ex parte conseruari immensa bonitate Dei, ne ge nus humanum prorsus intereat.

Itaq; reuerenter agimus gratias Deo, ita ser uari genus humanum, simul ut legum uocem, sa pientiam & iusticiam, quæ sunt testimonia de ip so inter homines, manifeste tueatur.

Vt certissimum est, hæc pulcherrima lumi na Solem & Lunam, digitis Dei formata esse, & eorum itinera architecti sapientia, summa arte īstituta semper ab eo gubernari: Ita nequa quam dubium est ordine iustitiæ diuinæ, atro cia scelera comitari pœnas manifestas etiam in hac uita, ac ita seruari genus humanum ut cœtus aliquis sit legibus obtemperans, in quo ut simus singuli, magna cura anniti debemus. Legum uo cem audiamus, mores regamus, frenemus cupidita tes, quod cum faciemus nobis, & alijs multas æ rumnas leniet Deus.

Oportet

Oportet in gubernatione certos esse legum custodes, ut & Athenis fuerunt νομοφύλακες. Et in omnibus regnis tales aliqui iudicia rexerunt. Ideo & in Europa mos laudandus, & tuendus est, quod legum doctrina certo ordini commendatur.

Huic ordini uirum honestum, eruditum, & iam in supremo iudicio imperij uersatum Iohannem Schurstab, Noribergensem, natum in patricia familia, Die Decembris nono, publico testimonio Deo iuuante, inseremus.

Petimus igitur ut omnes Doctores, Magistri, & auditores ad eam renunciationem conueniant, eoq; officio declarent iudiciũ, et studium animorum suorum erga leges, & erga disciplinam, & nobiscum orent Deum æternum Patrem Domini nostri Ihesu Christi fontem sapientiæ, & legum, & iusticiæ conseruatorem, ut nobis adsit, nos protegat, & gubernet, & neruos humanæ societatis non dilacerari sinat. Datæ die 7. Decembris,

ANNO,

1550.

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

*

ESTSI VVLT DEVS *esse aliquos naturæ motus, & ueriſsima uox eſt, de uita transfusa in homines: Inſpirauit in faciem eius ſpiraculum uitæ, tamen conſeruari niſi* Deo *ſuſtentante non poteſt, nec tamen cauſis ſecundis uiuimus, ſed ut ſcriptum eſt,* ἐμ αυτῷ ξῶμεμ, καὶ κινούμεθα, & ἐσμεμ. *Quare ardentibus uotis* Deum *oramus, ut ſpacia uitæ longa multis bonis ingenijs concedat, eaq; regat, ut fœliciter* Eccleſiæ *ſeruiant.*

Dolemus rurſus adoleſcentem, ingenioſum, modeſtum, pium & eruditum ex hac uita deceſſiſſe Vitum VVidenhoffer *natum ex* Hohentreſen, *non procul ab oppido* Bauarico Saliceto, *qui initia* Philoſophicæ Viennæ, Lypſiæ *didicit, & hic adiunxit* Eccleſiæ *doctrinam, & ſpes erat eum*

magno, & ornamento & usui Ecclesiæ, suæ patriæ, quæ Euangelij uocem piè amplectitur futurum esse, sed Deus eum in scholam cœlestem euocauit.

Hortamur igitur scholasticos, ut hodie hora prima conueniant ante uicum, cui à cupro nomen est, ut funeris ceremoniæ pie seruentur, in quibus commonefacti de multis miserijs ardentius nos, & Ecclesiam filio Dei commendemus, qui dixit petite & accipietis

Datæ Die, 14. Decembris

1 5 5 0.

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

ANDAMVS *ſcholaſticis, ne accedant ad locum, ubi ſit militum inſpectio, ſeu ἐξέτασις, ut græci uocabant. Turbatur enim ordo, cum alia multitudo referta irruit in ea loca in quibus conſiſtere milites oportet.*

Periculi etiam ratio habenda. Nam ſi irati aliqui tumultuoſius reprimerent turbam, multi læderentur.

Et ſtulticia eſt ualde uituperanda, quod tanquam ad nuptiales pompas curioſitate quadam accurritis, ad hæc triſtia ſpectacula. Videtis patriam ardere bello non leui, in quo, de cauſis, de noſtris peccatis, & de ira Dei cogitandum eſt, & uera pietate, & inuocatione petenda eſt à Deo calamitatum mitigatio. & uitæ modeſtia nos ipſi lenire communes miſerias ſtudeamus.

Datæ 23. Decembris.

1550.

*

DECA-

DECANVS COLLEGII PHILOSOPHICI.

Iohannes Marcellus Regiomontanus.

* * *
* *
*

AVspicijs referat Mensis fœlicibus annum.
Qui uetus à Iani nomine nomen habet.
Christe faue, sacrãq; tibi defende Sarcptã
Tempora da studijs candidiora pijs.
Prospice turbatis rebus rerumq; quieti,
Et mala in aërios publica pelle Notos.
Ac quoniã annus adest lustris bis quinq; peractis,
Vendita qui dominis reddidit arua suis.
Fac aliqua ærumnis fatisq; ex parte leuatis,
Iste tuis uere lætior annus eat.
Complendamq; olim iam nobis redde salutem,
Donaq; iusticiæ non peritura tuæ.
Vt sint qui duro tua dogmata tempore discant,
Nascentiq; tibi basia Christe ferant.
Ad nostros gemitus addat sua uotã iuuentus,
Moribus & castis uota preceſq; iuuet.
Ne iustam nobis cumulemus uindicis iram,
Obruat & cunctos uasta ruina simul.

Iam quoq; cum ritu ſtudia explorentur honeſto,
Ceu ratio ueteri more recepta probat.
Nec Collegarum deerit tibi prompta uoluntas,
Nec mea, Apollineis turba dicata ſacris.
Hic gradus Aonidum merito debetur alumnis,
Qui ſtudijs aliquod commeruere decus.
Ingenijs quorum cultæ fœliciter artes,
Ventura poterunt poſteritate frui.
Palladiæ petitur quibus ergo fama coronæ,
Vt doctos inter nomina digna ferant.
Colloquij certas illis decernimus horas,
Atq; dies huius temporis offerimus.
Vt ſua conſueto nobis dent nomina more,
Altera erit noſtri ſollicitudo chori.
Aſpiret nobis modo uirgine natus IHESVS,
Conferat & ſtudijs fata ſecunda pijs.

ANNO, M. D. L.

DECA=

DECANVS COLLEGII PHILOSOPHICI, Iohannes Marcellus Regiomontanus.

* *
*

EXPLORAVIMUS hiſce diebus priuatim ſtudia, & ingenia illorum, qui nunc petunt gradum Magiſterij. Cumq; cognouerimus pleroſq; egregia uirtute, & eruditione præclare inſtructos eſſe, aperimus eis cras de more publicum Examen.

Rogamus igitur uiros doctos, & præcipue Magiſtros ac Collegas noſtros omnes, ut nos in audiendis his ſcholaſticis pro noſtra coniunctione ſtudioſe adiuuent, & amanter de rebus utilibus & cognitione dignis in publico loco conferendis operas conferant, hoſque congreſſus ſcholaſticos ſuis quoque officijs foueant & tueantur.

Id libentius facient, cum conſtet noſtras coniunctio=

iunctiones, non minus pertinere ad Ecclesiam, & Rempublicam quam ullorum aliorum ordinum, quos sæpe tantum opum & potentiæ defensio coniungit, cum Deus nos præcipue uirtutis ac necessariæ & salutaris doctrinæ defendendæ, ac propagandæ causa uelit esse coniunctos, & consociatos omnibus officijs, quæ bonos & doctos uiros decent.

Hac in re igitur, ut eruditiores nobis suum officium præstent, uehementer rogamus. Deumq; patrem Domini nostri IHESV CHRISTI oramus, ut studium nostrum in tuenda recta doctrina prouehat, efficiatq;, ut in nostris actionibus talis sit nostra uoluntas, & perficiendi facultas, ut, quemadmodum Paulus ait, ipsi aliqua grata fiant.

Datum 5. Februarij.

ANNO.

1550.

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTEBERGENSIS.

THIC VENIENS annus faustus, & fœlix sit Ecclesijs harum regionum, & earum hospitijs, faciat filius Dei Dominus noster Iesus Christus λόγος ὢν εἰκὼν ἀϊδίου πατρὸς donatus nobis immensa misericordia, ut ipse hanc miserrimam naturam hominum sustentet, & restituat. Hæc petere ardentius debemus, quia uidemus magna pericula esse harum regionum. Nec est inanis precatio cum filius Dei dicat: precantes ut positis effugere uentura mala, Iustum est etiam nos cauere ne nobis cumulemus aduersa. Ideo hodie hora 12. Academiæ statuta legentur, & simul proponemus edicta pertinentia ad tranquillitatem oppidi hoc tẽpore.

Cum excubiæ militum dispositæ sunt. Præcipimus ne scholastici in foro noctu, cum ibi sunt excubiæ, ambulent, & nullo modo cœtus ibi effici

ant:

ant: Item ne uociferentur in plateis ſed domum euntes lychnos habeant, & eant ſine frequentia & ſine uociferatione. Si contra hoc facient, milites eos ducent in arcem. Præterea mandamus etiam ne militum iram conuicijs aut alijs offenſionibus irritent, nec præbeant occaſiones maioribus malis. Iuſtum eſt uos paci hoſpitij ueſtri ſeruire, quam ſi quis non libenter tuetur diſcedat aliõ.

Nec magiſtratus defuturus eſt ſuæ authoritati. Die natalis CHRISTI.

Anno,

1550.

DECANVS COLLEGII PHILOSOPHICI IN ACADEMIA VVITTEBERGENSI, M. Sebastianus Mattheus omnibus Lectoribus, S. D.

EXtat Græcum Epigramma uirtutis sedentis ad tumulum Aiacis, quæ uirtutem, & ueritatem obrui Sophistica, & fraudibus queritur.

(μοῦ
ἆδ' ἐγὼ ἀτλάμων ἀρετὰ παρὰ τῶδε κάθημαι
ἄπαντος τύμβῳ κειρομένα πλοκάμους,
θυμὸν ἄχει μεγάλῳ βεβολημένα, σύνεκά σε
(χαιοῖς
ἀ πολύφρων ἀπάτα κρῖνεν ἐμοῦ κέκρι-
(ται.

HAC IMAGINE SIGNIFICAti sunt tristissimi gemitus multorum, qui dolent inuita in multis magnis rebus Sophisticam auteferri ueritati, sicut hoc ipsum Epigramma

gramma nuper quidam paucis uerbis mutatis transtulit ad Fidem sedentem ad Lutheri tumulum.

ἃ δ' ἐγὼ ἃ τλάμων πισις παρὰ τῶδε κάθη-
(μαι
λουθήρου τύμβῳ κλαμυρὰ πλοκάμους
δύμον ἄχει μεγάλῳ βεβολημμύα, οὔνεκα
(πολλοῖς
ἃ δολόφρων ἁπάντα κρέασον ἐμοῦ κέκρι-
(ται.

PRAECIPVE AVTEM NOCET uitæ Sophistica in religione, & in doctrinis, extinguit lucem & agnitionem DEI, postea discordias gignit, quam sequuntur bella, & uastationes totius generis humani. Simus igitur memores mandati diuini, quod præcipit, ut fideliter discamus, amemus, & tueamur ueritatem. Nec uero sine literis & sine eruditione, ueritas in religione aut in alijs doctrinis inuestigari, & retineri potest: Ac ualde multum refert initio tenera ingenia adsuefieri ad amorem ueritatis, & in Philosophicis ostendi metas, quarum consideratio in omnibus artibus adiuuat ueritatis inquisitionem. Controuersiæ religionis iudicari non possunt, nisi fontibus inspectis, quam

ad rem opus est mediocri cognitione linguarum, quæ in Scholis traduntur. Opus est & proprij sermonis copia, & scientia ordine docendi, cum in explicando uitare ambiguitatem uolumus, quæ semper & peperit, & pariet dißidia. Deinde in uita magnus usus est Physicæ doctrinæ, numerorum, geographiæ, & uicinarum artium. Sæpe etiam illustrantur Ecclesiæ dogmata descriptionibus naturæ, quæ utcumq; in Physicis traduntur. Et quanquam hæc exordia, quæ in nostro Collegio docentur tenuia sunt, de numero elementorum, & qualitatum, de potentijs animæ, & alia similia: tamen re ipsa uberrimam doctrinam continent, nec nota essent, nisi diuinitus monstrata essent illis primis ac sapientißimis patribus, qui flos fuerunt generis humani, Nec propagari hæc sapientia posset, si literæ & scholæ interirent. Amemus igitur cœtus scholasticos, & eos foueamus, ac Deum oremus, qui certe suam uocem literis mandari, & scriptam legi & cognosci uoluit, sicut sæpißime præcipit, ut apud Esaiam inquit, Ad legem & ad testimonium, ne deleri honesta doctrinarum studia, nec Ethnicam barbariem in his regionib. fieri sinat. Imo sicut Esaias precatur, Obsigna legem in discipulis meis, ita & nos ardentibus uotis oremus filium Dei, ut in hac schola mentes docentium & discentium re-

gat,

gat, accendat in eis diuinam lucem, & non ſinat eam extingui. Deus qui eſt καρδιογνώστης ſcit fideles in docendo multos hic eſſe. Et recta docere eos de rebus neceſſarijs candidi homines iudicare poſſunt. Ideo non frangimur calumnijs, nec abijcimus hos docendi labores, noſq; hac uoce Pauli conſolamur, ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν κυρίῳ. Pertinent autem ad labores ſcholaſticos Examina, & teſtimonia publica, Ideo ſignificamus auditorib. noſtris, qui teſtimonium & gradum Magiſterij nunc petituri ſunt, nos poſt Lipſici mercatus proximi dies inchoaturos eſſe examen. Interea ad me ueniant daturi nomina, ut uſitata in Academijs conſuetudo eſt. Precor autem toto pectore, ut filius Dei Dominus noſter Ihesus Chriſtus protegat hoc Eccleſiæ & doctrinarum hoſpitiolum, & mentes noſtras accẽdat ſua luce, ut ſem per ipſum ueris laudibus celebremus. Die Iohannis Apoſtoli, Anno,

1551.

* *

❧

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

ETSI NVL-lius creaturæ ſapientia cauſas mirandi conſilij Diuinitatis de copulatione duarum naturarum in filio Domino noſtro Ieſu Chriſto nato ex uirgine Maria, ſatis intelligere poteſt: tamen quia Deus hanc ipſam ob cauſam genus humanum condidit, ut ſit uiſibilis natura in hoc mundo, quæ eum recte agnoſcat, inuocet, ac celebret, tradit nobis ſemina arcanæ ſapientiæ ſuæ, & uult ore infantium & lactentium refutari dæmonum furores, qui falſas opiniones de Deo multas ſpargunt. Initia igitur cœleſtis doctrinæ & diſcamus & ſonemus, & petamus accendi lucem in mentibus noſtris, ut ueris ſententijs Deum prædicemus, & eum recte inuocemus. Primum igitur Deo æterno Patri domini noſtri Ieſu Chriſti, & filio τῷ λόγῳ καὶ εἰκόνι ἀϊδίῳ ἀϊδίου πατρὸς, & Spiritui ſancto gratias agi-

mus

mus pro immenſo amore erga genus humanum, qui maxime illuſtribus teſtimonijs declaratus eſt. In creatione ſapientia, iuſticia, libertas uoluntatis, quæ ſunt res in Deo optimæ, in nos transfuſæ ſunt. Nec uero dubium eſt dilexiſſe Deum hoc opus, cui hanc ſuam imaginem impreſsit. Filij amor conſpicitur, quod pro lapſis ſit ſupplex æterno Patri, & adſumpta humana natura pœnam in ſeſe deriuat, & hanc miſerrimam naturam ſuſtentat, liberat à peccato, morte, et tyrannide Diaboli. Rurſus igitur placata ira, lucet & Spiritus ſancti erga nos ingens amor, qui effuſus in corda noſtra, copulat nos cum diuinitate. Hæc tanta beneficia agnoſcamus, ſæpe cogitemus, & grati celebremus, fateamur etiam in conſilio redemptionis mirabiliter temperatam eſſe miſericordiæ iuſticiam. Vere iraſcitur Deus peccatis. Erat igitur iuſticiæ poſt lapſum abijcere ſontes, ſed deprecante filio pro nobis, immenſa miſericordia recepti ſumus. Et tamen ut iuſticiæ Dei ſatisfieret, pœna pro genere humano flagitata eſt. Quia uero genus humanum deliquerat, ordo iuſticiæ erat, ut homo innocens pro cæteris pœnam lueret.

2 Congruebat autem eundem eſſe & deprecatorem, & redemptorem. Fuerat autem

filius

filius deprecator, ut ſcriptum eſt, Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi.

3 Et ut eſſet æquiualens præcium, congruebat redemptorem eſſe Deum.

4 Tanta moles eſt iræ Dei, ut nec Angeli, nec homines eam ſuſtinere poſſint, Quare filius qui eſt omnipotens factus eſt uictima.

5 Mediatoris eſt ingredi in Sanctum ſanctorũ, id eſt, conſcium eſſe arcani conſilij diuinitatis. Hoc congruit naturæ omnipotenti.

6 Natura finita non poterat eſſe uictrix mortis.

7 Redemptor eſt efficax in nobis, ſuſtentat hanc infirmam naturam, eſt cuſtos Eccleſiæ ſuæ, ubiq; gemitus omnium aſpicit, exaudit inuocantes, interpellat pro eis, ſeruat eos, eſt in eis, reſtituit in eis iuſticiam & uitam. Congruebat igitur ut hic Redemptor eſſet Deus & Emmanuel.

Harum cauſarum conſideratio exuſcitet in nobis timorem & fiduciam. Agnoſcamus ueram & horrendam eſſe iram Dei aduerſus peccata, cum non ſit remiſſa, niſi pœna in filium deriuata. Et nunc triſtißima bella & ruinæ Regnorum commonefaciunt nos de ira. Sed in ueris pauoribus intueamur hunc redemptorem, & ſciamus immotam uoluntatem Dei eſſe, ut nos propter eum recipi & exaudiri ſtatuamus. Sciamus non

fruſtra

Fruſtra hoc mirandum fœdus diuinæ, & humanæ naturæ factum eſſe, ſed uere nos à filio Dei, qui uoluit eſſe caro ex carne noſtra, & os ex oſſibus noſtris, diligi. Hanc fidem exuſcitemus iam in inuocatione, & petamus & expectemus mitigationem calamitatum, propter filium Dei, & per eum. Et Emmanuel eſt potens ad ſeruandum, & eſt Siloh, id eſt, fœtus fœminæ natus in fragili pellicula alui materni, ac fragilitas ipſius in cruce conſpecta eſt. Et nunc habitat in fragili & ſqualida pellicula, ſcilicet in Eccleſia. Sed tamen hoc imbecille domicilium ſeruabit, ſicut corpori in cruce mortuo reſtituit uitam. Hac nos fide & ſpe ſuſtentemus, & petamus ut imbecillitati noſtræ opem ferat. Ac ne inuocatio ueſtra & aliorum turbetur mores ſint modeſti. Mandamus etiam omnibus Magiſtris & auditoribus, ut gratitudinis ſignificationem erga Euangelij miniſtros oſtendant, & munera ad aram adferant.

Anno 1551. Die feſto quo celebratur memoria Natalis filij Dei domini noſtri Ieſu Chriſti, nati ex uirgine Maria.

DECANVS COLLEGII DOCTORVM ARTIS MEDICAE.

* ❧ *

HOTA HAEC *pulcherrima ſeries corporum mundi, & mira arte diſtributæ uires & actiones, ſine ulla dubitione ſunt theatrum, in quo Deus teſtimonia de ſeſe oſtendit, & ſe conſpici uoluit, ut agnito obediamus, & eum inuocemus. Hæc adeo certa ſunt, ut uerißime dictum ſit in Actis cap: 7 adeo prope adeſſe Deum ſingulis, penè ut manibus contrectari poßit.*

Et multo dulcius inquit Salomon: Ludit ſapientia Dei in orbe terræ, & deliciæ eius, ſunt apud filios hominum. Non poteſt fieri, quin uarietas, & ars diuinorum operum mentes non feras mirabiliter moueat & delectet. Hæc autem naturæ conſideratio quantulacumq; eſt, conſeruatur in doctrina Medicorum. Deinde

& utilitas artis in conſpectu eſt. Ideo ualde amanda et ueneranda eſt ea doctrina, & honore adficiendi ſunt eius cuſtodes. Et conemur libare & guſtare riuulos eius ſapientiæ propter gloriam Dei, & propter ualetudinem.

Decernetur autem publicum eruditionis teſtimonium in arte Medica uiro honeſto, & erudito, M. Iohanni Alberto Cygneo, quem renunciabimus doctorem artis Medicæ proximo die huius Menſis Decembris 30. Ad eam renunciationem omnes Doctores, Magiſtros, & omnium profeßionum auditores inuitamus, & petimus ut hoc officio iudicium ſuum de optimis artibus oſtendant, & gratitudinem declarent erga Medicos, quorum labor multis ſeruit, & erga hunc ipſum Iohannem Albertum, cuius eruditio, & uirtus eſt digna fauore honeſtorum hominum, & cum multis ſeruiat ope Medica, hæc beneuolentiæ ſignificatio non pretermittenda eſt. Datæ die 28. Decembris. Anno 15 5 1.

* *
*

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITEBERGENSIS.

*

VAE RES maxime commendatæ sunt his, qui præsunt scholis, propagatio doctrinæ & disciplinæ conseruatio. Ac speramus nos in docendo fidem & diligentiam præstare. Ad disciplinæ seueritatem opus est nobis alieno auxilio. Sed tamen iudicium nostrum declarare possumus, & ex nostro cœtu relegare contumaces.

Adolescens N. N. contra modestiam, & contra iura hospitij strinxit gladium, aduersus matremfamilias, & eam ferire conatus est. Ideo decretum factum est, ut relegatus ex hac schola triennio absit. Ideo publice significamus, ut cæteris magistratibus nostra sententia nota sit.

Et

Et hortamur omnes scholasticos ut modesti sint, præsertim cum in hac temporum mœsticia maiorem esse intentionem in precatione deceat, quæ impeditur heluationibus rixis & tumultibus, cogitent etiam iniustitiam atrocem esse, uiolare hospicij iura, ut etiam honesta antiquitas, apud Ethnicos sensit, ut Iason inquit in Argonautico.

πάντες ἐπεὶ πάντῃ, καὶ ὅῦς μάλα κύντατος ἀνδρῶν.

ξεινίδ αὖδ ἔθεν, ὃς κεν θέμιν ἢδ ἀλεγίζει.

Die 15. Ianuarij, Anno,

1551.

IN NO-

IN NONVM ET DECIMVM LIBRVM LVCANI.

MAxima iam nostri pars est exhausta laboris,
Cepit & ad finẽ iam properare suum.
Romani legimus dum tristia bella Senatus,
In clades sumpsit qui sua tela suas.
Quæ scripsit uates, rabies quem dira Neronis,
Inuidiæ stimulis exagitata necat.
Nunc quibus extremo concludit fine tumultus,
Illius & scripti temporis acta legam.
Restat enim decimus tantum liber ordine nobis,
Quiq; suo præit proximus ante loco.
Quos etiam, cupient si qui modo scire, legemus,
Plurima nam uitæ de ratione docent.
Scilicet extremi quam sit res plena pericli
Et grauis, inuito bella mouere Deo,
Et stultis contra sua fata furoribus ire,
Nec iam uincenti cedere uelle malo.
Sed Tragicis potius quoq; cladibus addere culpã
In casus etiam semina ferre suos.
Talia perpetui testatur regula semper
Ordinis, Euentus non habuisse bonos.
Sic Cato Thessalicæ post infœlicia pugnæ
Tempora per clades pergit obire suas.

Nec

Nec ſemel occubuiſſe ſat eſt, iterumq; reſumit
Arma, ſed in proprium mox ruitura caput.
Irruit in ſimiles durata Scipio mente
Caſus, ſed tandem uictus uterq; iacet.
Quiq; diu uictor ſuperat mala plurima belli
Iulius, heu tandem quo perit ipſe modo?
Incidit in caſum quem non ſperauerat unquam,
Has fortuna ſolet lubrica ferre uices.
Sic olim magnis rerum ſucceſsibus auctus
Bellerophon, caſus eſt ſibi cauſa grauis.
Nam poſtquàm egregias res geſsit tempore lõgo,
Vnde ſuum uictor nomen ad aſtra tulit:
Præcipiti uolitans etiam petit æthera curſu
Excutit at dominum Pegaſus ipſe ſuum
Sic animo Perſeus ſpectat ſua facta ſuperbo,
Ingenij metas nec tenet ille ſui.
Inq; Meduſæos audet conuertere uultus
Lumina, ſed celeri mox pede pœna uenit.
Namq; alios fecit qui uiſa Gorgone ſaxa,
In ſaxum tandem uerſus & ipſe fuit.
Hæc exempla decet multum proponere uitæ,
Notaq; principibus proderat eſſe uiris.
Vt moniti frenent animos & pectora iure
Et non in pœnas ambitione ruant.
Quod ſi præceptis regerentur talibus urbes,
Non premerent populi tot mala ſæpe bonum.

Sed

Sed noua ne miseris incendia forte malorum
Nascantur, prohibe Christe benigne, precor.
Atq; pios inter nunc sæua pericula cœtus,
Agminis & clemens protege membra tui.

Iohannes Marcellus Regiomontanus.
Die conuersionis Pauli.
Anno 1551.

DECANVS COLLEGII M. SEBASTIANVS MATTHEVS S. D. Lectoribus.

DE RAE CIPVA consolatio est omnibus pijs mentibus in tantis ærumnis, certo scire, & esse Dei Ecclesiam hunc ipsum cœtum qui sonat Euangelij uocem, & filium Dei semper aliquas in hac uita etiam seruaturum esse Ecclesiæ reliquias, & suæ sapientiæ scintillulas.

De hoc tanto beneficio sint in conspectu nobis diuinæ promissiones, iuramento sancitæ ut

Psalmus

Psalmus inquit: Iurauit Dominus & non pœnitebit eum.

Tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. Itaq; & gratias agamus Deo seruanti Ecclesiam, ubi pia doctrinæ studia sunt, & petamus beneficia Ecclesiæ promissa. Nec sit Frigida inuocatio, sed hodiernæ lectionis historia de Muliere Cananæa nos commonefaciat quale incendium sit uera precatio. Clamemus una cum hac mœstissima matre. ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὲ Δαβίδ. Nullus adfectus inter humanos ardentior est quam matris in calamitate sobolis. Huius tanti motus sit in nobis guttula aliqua, cum ingentes Ecclesiæ, & patriæ calamitates intuemur.

Horribiliter dilacerantur Ecclesiæ. Ad id malum & bella accedunt, ac recens ex pannonijs Turci multa milia uirorum, mulierum, puberum & impuberum abduxerunt. Et impendent maiora bella. Veris igitur gemitibus petamus, ut filius Dei leniat pœnas & seruet Ecclesias in his regionibus, concedat nobis miserrimis catellis ut fruamur micis, quæ de prophetarum & Apostolorum mensis cadunt. Nos quoq; reprimamus cœcos impetus nostros, et suo quisq; loco modeste

iuuet ſtudia doctrinæ, & concordiam at conſo-
ciationem Eccleſiæ tueatur.

Simus perpetuo memores huius grauiſſimæ concionis de communi concordia. Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ. Speremus etiam & nota ac gemitus noſtros filium Dei exauditurũ eſſe, & labores noſtros & exitus periculorum gubernaturum eſſe.

Hoc animo & hac ſpe Scholaſticas operas facimus, & tibi æterne pater domini noſtri Ihe-ſu Chriſti, conditor cœli & terræ, & hominum, & Eccleſiæ tuæ, una cum Filio tuo Domino no-ſtro Ihesu Chriſto, & Spiritu ſancto, gratias a-gimus quod hactenus nos clementer ſeruaſti, teq; oramus ut ſemper tibi Eccleſiam inter nos colli-gas, & lucem doctrinæ non ſinas extingui, ſed regas & iuues docentes & diſcentes, & facias nos, & hos noſtros auditores, quibus teſti-monium doctrinæ tribuimus σκεῦη ἐλέους.

Cum autem proximo die Matthiæ Apo-ſtoli, quod fauſtum & fœlix ſit, gradu Ma-giſterij

gisterij Philosophici, hos: quorum nomina ad-
scripta sunt ornaturi simus, petimus ut omnes
omnium ordinum doctores, Magistri & audito-
res, ad renunciationem illam gradus conueniant,
& hoc officio studia doctrinarum
ornent, & ibi nobiscum
uota faciant, ut
studia filius DEI in hac Acade-
mia regat, & hæc tugu-
riola & hospitium li-
terarum tue-
atur. Die
22. Fe-
brua
rij.

ANNO,

1550.

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

FIDELITER docuit Philoſophiæ initia in hac Academia Iohannes Feltkirchius, cum quidem & eruditione præclare inſtructus eſſet, & in iudicando eximia eſſet ipſius prudentia, & circumſpectio, quæ & in hac re lucebat, quod hac humili profeßione contentus, non adſpirabat ad ſplendidiorem uitæ gradum, ſæpe recitans hos ipſos Verſus.

Viue tibi, quantumq; potes præluſtria uita
Sæuum præluſtri fulmen ab arce uenit.
Crede mihi bene qui latuit, bene uixit, & intra
Fortunam debet quiſq; manere ſuam.

Id cum faceret ſuo loco multorũ ſtudia iuuabat.

Etſi autem ſtellarum poſitus non promittebat ei longæuitatem. Erat enim in coniunctione Solis & Lunæ: tamen poſt eius mortem tantæ calamitates publicæ ſecutæ ſunt, Vt minus infœlices iudicandi

iudicandi sint pij homines, qui, ne hæc tristia spectacula uiderent, antea ex hac uita decesserunt. Vxor eius etiam postea perpetuo morbo & sæuo labor auit, fuit exemplum humanæ infirmitatis insigne. Nunc ipsam quoq; Deus ex hac uita euocauit.

Hortamur igitur Magistros & Scholasticos, ut ad funus piæ matronæ hodiæ hora 12. conueniant, Ac Deum oretis ut uitam uestram custodiat, regat nos, & in hac tanta infirmitate generis humani opem ferat. Die

18. Martij.

* *
*

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

ANNVS HIC *est à primo pascate, quod Israelitæ exituri, ex Aegypto celebrarunt* 3060. *Tot annos continua serie & seruauit filius* Dei Ec*clesiam suam, & agnoscere ac celebrare eam suæ beneficia uoluit. Seruabit etiam deinceps hanc ipsam ob causam, ne in genere humano extinguatur uera ipsius noticia, & inuocatio* Dei. *Sed proh dolor, ut Sol medio die lucem amisit, & contra naturæ ordinem subitæ tenebræ fuerunt, cum in cruce filius* Dei pen*deret: ita in hac mundi senecta tristes tenebræ erunt in magna parte generis humani. Erunt tamen exiguæ reliquiæ quæ uocem Euangelij sonabunt.*

Et *quia uera* Dei Ecclesia *in cœlis & in terra hoc ipso tempore de mirando consilio re-*

demptio-

demptionis generis humani colloquitur, & iu-
stitiam ac misericordiam Dei considerat, agit gra
tias in cœlo & in terra, & in his ærumnis in ter
ra sustentat se inuocatione fide intuens filium
Dei resuscitatum, regnantem ad dextram æterni
patris, & efficacem in nobis: adiungamus nos
quoque ad uniuersæ Ecclesiæ uocem, & nostros
gemitus, gratiarum actionem, & precatio-
nem.

Longe superant hæc miranda diuinitatis consilia de redemptione humani generis, omnium creaturarum sapientiam. Sed patefactiones diui-
nas reuerenter audiamus, & illustribus testimo-
nijs, quæ Deus propter hunc filium inde usq; ab initio generis humani præcipue ostendit, flecta-
mur ad adsensionem, & in hac consideratione clamemus ad ipsum filium Dei, ut in cordibus no-
stris accendat lucem, qua uere agnoscamus ipsum,
& beneficia eius intelligere discamus. Nec irritæ sunt hæ preces, nec adspernatur Deus huius studij exordia etiamsi sunt imbecillia, quia scriptum est: Ex ore infantium & lactentium perfeciſti lau-
dem. Sæpe hanc uocem ingemines, Credo domine sed opem fer imbecillitati meæ.

Vtrumq; autem in hac miranda narratione cogites de cauſis, quare Filius Dei factus ſit uictima, & de reſurrectione, uidelicet iuſtiſſimam, ueram & ingentem iram Dei aduerſus noſtra peccata, deinde & cõſolationem. Cernimus iram in omnibus calamitatibus generis humani, morte, morbis, excidijs urbium, gentium diſſipationibus & uaſtationibus. Sed nulla in re magis conſpicitur iræ magnitudo quam in filij cruciatibus & morte. Cum adeo iraſcatur peccatis Deus, ut etiam filium tanta mole pœnarum onerarit, agnoſcamus non ſegnem iram eſſe, & uere expauescamus. Vult Deus agnoſci ſuam iuſticiam & iram aduerſus peccata, & nunquam diu tolerat in ullis hominibus Cyclopicam ſecuritatem & iuſticiæ diuinæ contemptum. Ideo in hac uita rapit ad ſupplicia ſuperbos & ἀπκλγκότας non ſolum extra Eccleſiam, ſed etiam in ſuo cœtu, ut dicitur. Iudicium à domo Dei incipit.

Expaueſcamus igitur cogitatione iræ Dei intuentes & in alia triſtia ſpectacula, & in hunc Filium Dei pendentem in cruce propter tua & mea & omnium delicta. Tanta uero bonitas Dei eſt, ut nequaquam uelit nos extingui dolore, ſed Filium unigenitum nobis donarit, per quem & propter quem redderet nobis iuſticiam & uitam æternam. Hic & uictima pro nobis factus eſt,

ut

ut iuſtiſſima ira æterni Patris placaretur, & re=
uixit ex morte, quia conteri caput Serpentis o=
portebat á SEMINE MVLIERIS. Viue=
re igitur hominem Chriſtum oportebat, qui ab=
olita morte regnet & deſtruat diaboli tyranni=
dem. Adſidue igitur Filius Dei reprimit & con=
culcat Diabolos, & ex hac infirma generis huma
ni maſſa colligit ſibi æternam Eccleſiam, ſeruat
cœtus docentes & diſcentes Euangelium. Propter
hunc victorem, qui reuixit ex morte, fide ſtatuas
tibi uere peccata remitti á Deo, te uere recipi,
te ueſtiri ipſius iuſticia. Hic victor te protegit &
regit te Spiritu ſuo Sancto, hic certo uult tibi o=
pem ferre, inquiens: Nemo rapiet oues meas ex
manibus meis. Hac nos conſolatione in tantis æ=
rumnis & periculis erigamus.

In his exercitijs doctrina erit illuſtrior, &
confirmabitur adſenſio, & ſentiemus hoc regnum
Filij Dei, non otioſum eſſe, ſed uere eum, & adſi=
ci noſtris miſerijs, & nobis adeſſe, & opem ferre
inuocantibus. Tempora etiam nos moueant in
his triſtiſſimis ſpectaculis, ut ſimus in omnibus a=
ctionibus modeſtiores, & ut ſit ardentior inuo=
catio. Nihil enim dubium eſt hanc eſſe mundi ſe=
nectam, quæ & imbecillis & delira eſt, de qua
Daniel inquit. Eo tempore ſtabit MICAEL
Dux magnus pro filijs populi tui. Et erit tempus

tribulationis, quale non fuit postquam gentes esse cœperunt. Videtis non solum ruinas Regnorum, & tristissimas confusiones gubernationum, & oppressionem ueritatis in magna Europæ parte, sed etiam in hoc ipso cœtu, qui uere est Ecclesia Dei, sæuas distractiones opinionum, & uoluntatum. Hæc tanta uulnera nostra Iheſu Christe fili Dei uiui, crucifixe pro nobis & resuscitate, Emmanuel dilectissime sanato, & conterito capput Serpentis, qui nunc sciens iudicium instare, in quo horribilis turpitudo ipsius, & malicia ostendetur omnibus Angelis & hominibus, rabiosius furit. Hunc hostem tuum fili Dei, ne sinito maiores dissipationes, & uastationem Ethnicam facere. Serua, & foue infirmos cœtus tuos, Sicut scriptum est apud Esaiam, sicut Pastor tenellos agnos recens editos in gremio gestat.

Mandamus autem omnibus Magistris & auditoribus, ut gratitudinis significationem erga Euangelij ministros ostendant, & munera ad aram adferant. In Pasca-

te, An-

ni,

1551.

RECTOR

RECTOR ACADEMIAE VVITTEBERGENSIS.

ECTIVS Erat moderatione animorum lenire fatales difficultates, & à Deo petere mitigationem, quâ irritare iracundiam eorum qui præsunt. Quidam uero cum communi omnium periculo magnam petulantiam exercent, frangunt fores, & seras armamentarij, conscendunt aggerem, inquinant machinas bellicas in ripa Albis, asseres in Albim abijciunt. Hæc & similia exempla petulantiæ seuere prohibemus quæ debent à scholasticis alienissima esse, qui iura hospitij intelligere & colere debent, imo qui & insidias Diabolorũ considerare, & cauere debent. Hoc enim agunt Diaboli, ut quoquo modo tumultus & seditiones excitent, in quibus multæ cædes puberum & impuberum fierent, & mulieres grauidæ perterrefactæ perirent, & alia multa tristia acciderent, quæ nemo enumerare potest. Thucydides inquit ἐξ ὀλίγων πολλὰ.

Et Pindarus dit paruula ſcintilla magnam ſyl=uam comburit πολλὰν ἄισωσεν ὕλαν πῦρ ἓκ μικρῶ σπέρματος. Sapientia eſt neceſſaria diligenter uitare tumultuum occaſiones. Illos etiam qui cauſam præbent, Deus ad pœnam retra=het. Hoc quoq; monemus, ſi hæc prohibitio con=temnetur, poſtea Magiſtratus erit uindex huius petulantiæ. Itaq; fideliſſimo animo præcipimus, ut & uobis ipſis & urbanæ multitudini, ciuibus, mu lieribus, puellis, Deniq; & Academiæ, in qua Dei beneficio mediocria ſunt optimarum artium ſtu=dia, parcatis, nec irritata ira Magiſtratuum tu=multum excitetis uobis & alijs pernitioſum.

Oramus autem filium Dei Dominum no=ſtrum Ieſum Chriſtum, crucifixum pro nobis, & reſuſcitatum, qui dixit: Nemo rapiet oues meas ex manibus meis, Vt clementer nos & gubernet, & hos do=ctrinarum alueolos protegat,

Die XXII, Aprilis.

1551.

* *

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

PTAT TRAN quillam ſenectam & pla- cidum exitum Dauid in- quiens: Et in ſenecta De- us ne me relinquas. Vi- det enim & in ſingulis naturam ſenio languefa- ctam, facilius labi, & to- tius Eccleſiæ ſenectam intuetur. Quare & nos cum de noſtræ ſenectutis periculis, tum de Eccle- ſiæ ſenecta cogitemus, noſq; regi precemur, ac ſæ- pe nobis hunc Verſum ſubijciamus, Φόβυ τὸ γῆ- ρας ὁυ γαὺρ ἔρχεται μὸνον.

Deo etiam gratias agamus cum pio ſeni pla cidum exitum tribuit. Pater Carpophori iunio- ris, uir nobilis, honeſtus & Deum uera pietate co lens Iohannes N. natus in familia equeſtri gen- tis Bohemicæ, uixit annos nonaginta ſeptem & tres menſes, cui in hac ultima ſenecta filij conſue- tudo, apud quem diu fuit, & ſtudia doctrinæ de filio Dei ſummæ Voluptati fuerunt.

Erat

Erat enim ut ſcitis, aßiduus auditor concionum & ſuas preces cum Eccleſiæ precibus coniungebat. Iam enim erat ea ætas ut conueniret ad dictum ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων. Sed fuit omnino beatior quam Agathocles qui etiam 90 annum attigit. Et quamquam ex Gregario milite factus eſt Rex: tamen & in bellis amiſit filios interfectos ab hoſtibus, & in extrema ſenecta uidit nepotem & filium de regno dimicantes, & interfici filium à nepote. Nobiliſſimam etiam coniugem Theogenam cum reliquis filijs in exilium miſit ne interficerentur.

Hæc triſtia ſpectacula cum ad morbi ſæuitiam accederent, in maximis doloribus extinctus eſt. At hic ſenex, pater Iunioris Carpophori lætus in inuocatione filij Dei, nec dubitans de æterna Eccleſiæ conſuetudine ex hac uita deceßit, uidit & lætus filium, & poſteritatem in familia tranquilla. Talis migratio à Deo petenda eſt. Fiet autem Funus hora 12. Quare Scholaſticos hortamur, ut ante ædes Iunioris Carpophori conueniant, ubi & ſinguli ſuam uitam & Eccleſiam Deo pijs uotis commendent. Die 12. Apri.

Anno 1551.

*

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

FOETVS *in aluo matris prius miranda arte formatur, & quasi digitis Dei fingitur, & alitur lacte matris per cotylidonas transfuso, priusq; in lucem editur: Ita & nos in hac caligine, in ecclesia tanquam in aluo gestamur, à Deo præparamur, & lacte cœlesti, id est, Verbo Dei alimur, quia in hac mortali uita, semina æternæ iustitiæ, & uitæ accipi oportet. Sed ut fasciolis alligatur aluo & munitur fœtus, ne excidat sua sede: Ita nos legibus & disciplinæ uinculis retinendi sumus ne fiant dissipationes. Et hæ qualescunq; fasciolæ amandæ sunt, & non temere rumpendæ. Idco uos propter Deum & propter Ecclesiam obtestamur, ut pectora ad legum, ordinis, & disciplinæ amorem adsuefaciatis & amicis consociationem, Cum igitur cras eligendus sit Rector, præ-*

cipimus

cipimus, ut cras hora sexta in auditorio maxi=
mo, ad audiendam renunciationem Rectoris con
ueniatis, & primum pijs precibus filium DEI o=
retis, ut hanc Academiam conseruet & guber=
net, & Rectorem adiuuet, Imo & ipse filius Dei
sit Rector gestans nos uelut in aluo.

Deinde ibi intuentes Ma=
gistratum,
com=
monefaciatis uos de uoluntate Dei, qui ho=
mines uult disciplina regi & coher=
ceri, & cum certissimum sit,
Diabolos moliri ἀκα=
ταστασίαν & di=
ssipationes,
cogite=
tis
organa Diaboli esse eos, qui contem=
nunt leges & ordinem, &
excuscitate animos ad re=
uerentiam legum
& honestæ
conso=
ciationis. Pridie Calen=
das Maij. Anno,
1551.

*

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

ETSI ILLIVS *æternæ & cœleſtis Academiæ ſapientia erit propius contemplari cõſilia* Dei, *cur homo conditus ſit, cur hoc modo per filium* Dei *redemptus, cur diſtincta ſit Eccleſia à cæteris gentibus, quomodo in hac uita regatur Spiritu ſancto, quomodo in illa æterna luce ſit* Deus *omnia in omnibus: tamen hanc admirandam ſapientiam uult* Deus *in hoc anguſto curriculo uitæ mortalis inchoari. Ac niſi in hac uita ſint accenſa huius lucis initia, non eſt aditus poſtea ad cœleſtem* Eccleſiam. *Et ut inchoatio fieri poßit, prolata eſt ex arcano conſilio diuinitatis uox* Euangelij, *& illuſtribus teſtimonijs confirmata & obſignata morte & reſurrectione* Domini *noſtri* Iheſu Chriſti.

Hæc *omnia conſideremus, audiamus uocem* Euangelij, *& flectamus mentes & corda ad*

adſenſionem & ſimul, petamus, ut Deus hanc ipſam lucem in nobis accendat. Ideo rationalis creatura condita eſt, ut eſſet natura cui Deus ſuam ſapientiam, & bonitatem communicaret. Et ueri amoris erga homines teſtimonium eſt, quod in eos transfudit Deus eorum bonorum radios, quæ in ipſo ſunt ſumma, ſcilicet ſapientiæ, iuſticiæ, libertatis, & uitæ perpetuæ, & quod uoluit in humano genere tanquam in domicilio habitare, & augere in eis hos radios ſuæ lucis.

Hoc ingens decus poſtquam primi parentes noſtri, ſed decepti à Diabolo amiſerunt, & iam ira Dei horrenda oppreſsi fuerunt, hîc rurſus immenſa bonitas conſpicitur. Filius fit deprecator pro genere humano, & pœnam in ſeſe deriuat, & inenarrabili temperamento iuſticiæ & miſericordiæ genus humanum reſtituitur, et bonitas Dei illuſtrius conſpicitur. Rurſus homo non tantum fit domicilium Dei, ſed effuſo in mentes & corda Spiritu ſancto, miranda copulatio fit humanæ naturæ ad diuinam, reſtituitur nobis uita æterna, & mens luce Spiritus diuini cernit Deum, & ardent motus diuini in corde & illis ipſis halitibus, qui in corde gignuntur. Quæ cogitari maior bonitas poteſt, quis amor ardentior cogitari poteſt, quam in his beneficijs conſpici=

ſpicitur ? Quid dare diuinitas maius poteſt ; quam quod ipſa ſeſe in nos effundit . Etſi autem prophani homines hanc totam ſapientiam fabuloſam eſſe exiſtimant : tamen nos ueriſſimam eſſe ſcimus , confirmati καὶ σφραγισθέντες diuino Spiritu . Agnoſcamus igitur hanc immenſam bonitatem, & celebremus eam, & DEO pro his tantis beneficijs gratias agamus, tribui ea nobis petamus , propter Filium & per eum. Nec dubitemus ea petentibus dari , ut adfirmat filius DEI, inquiens. Quanto magis Pater ueſter cœleſtis dabit Spiritum ſanctum petentibus . Ac ueriſſima Tauleri uox eſt, qui ait . Nunquam cor humanum tam auidum eſſe ad accipienda cœleſtia bona , quam auidus eſt D E V S ad dandum. Viciſſim etiam tantæ bonitatis conſideratio rapiat nos ad amorem Dei . Tetra eſt multorum peruerſitas, qui Stoicis aut Pyrrhonijs diſputationibus abducunt ſe à Deo , non excitant ſe ad cogitationem de Deo , non exiſtimant Deum cogitatione ſuarum promiſſionum efficacem eſſe, ſed ocioſi, dediti uoluptatibus expectare ſe fatales raptus aiunt . At filius Dei iubet te petere Spiritum ſanctũ , iubet te agnoſcere tuam infirmitatem, & triſtiſſima exempla eorum aſpicere, qui non regũtur Spiritu diuino. Quales fuerunt Anabaptiſtarum furores? Qualis eſt rabies in multis

monachis defendentibus idola? Qualia errata fuerunt, non dico Periclis, Demosthenis & multorum sapientum, sed etiam Saulis, Dauidis, Salomonis postquam fuerunt negligentiores, & rectorem Spiritum Sanctum excusserunt? Hæc exempla in nobis sollicitudinem augeant & petendi, ut gubernemur spiritu diuino, & cauendi ne dolore adficiamus eum.

Hæc tota doctrina in his ferijs repetitur, quæ ut cogitari maiore attentione possit, sint mentes magis compositæ, & frenentur stulti & cœci impetus. Cogitandæ sunt patefactiones diuinæ in quibus ostensa sunt discrimina Personarum, considerandum, quis sit uerus Deus, quod sit discrimen Ecclesiæ recte inuocantis, & aliarum gentium, quare Spiritus sanctus in Ecclesia detur, quanta sit bonitas Dei declarata creatione, misso filio, remissione peccatorum, donatione Spiritus sancti & uitæ æternæ, discendum etiam, quomodo hæc tanta dona retineantur. His cogitationibus & gratiarum actio & precatio misceantur. Et sæpe repetenda est uox quæ iam canitur: Sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium. Ne proijcias me à facie tua, & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me. Hæc uota non esse inania, nec irrita experiemini. Non simus adeo prophani & feri, ut existimemus promissiones diuinas nihil

hil ad nos pertinere, sed firmissime statuamus Deum uelle agnosci & inuocari, ac uelle hæc ipsa bona, propter filium à se peti, remissionem peccatorum, donationem Spiritus sancti & uitæ æternæ, conseruationem Ecclesiæ, pacem, & alias res necessarias, et exaudiri nostros gemitus ac preces, etiam si corda sunt languida, modo sint in nobis initia Conuersionis, ut inquit, Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem. Adficiamur dolore præsentium calamitatum, belli, dissidiorum Ecclesiæ, scandalorum. Et impendentia pericula prospiciamus denunciata tot prodigijs cœlestibus, incendijs & alijs signis. Priuatis & domesticis miserijs magis mouentur homines, quam publicis, ut dicit Pindarus, τὸ ὀικειόμ ϖιέζει, τῶνδ᾽ ἀλλοξίωμ οὐ μέλει. Sed profecto publicæ miseriæ, bella, & opinionum dissidia non sunt aliena mala, sed, uerissime dictum est in uersu Solonis.

Intrant in thalamos publica damna tuos.

Ipse spiritus sanctus in nobis adficitur dolore propter hæc mala, & incitator est cordi tuo, ut petas à Deo auxilium, & adiuuat te precantem, sicut inquit Paulus: Spiritus simul opem fert imbecillitati nostræ, uult agnosci & celebrari Deum. Ideo uere nos regere uult, modo non petulanter ei repugnemus, non excutiamus eum.

monachis defendentibus idola? Qualia errata fuerunt, non dico Periclis, Demosthenis & multorum sapientum, sed etiam Saulis, Dauidis, Salomonis postquam fuerunt negligentiores, & rectorem Spiritum Sanctum excusserunt? Hæc exempla in nobis sollicitudinem augeant & petendi, ut gubernemur spiritu diuino, & cauendi ne dolore adficiamus eum.

Hæc tota doctrina in his ferijs repetitur, quæ ut cogitari maiore attentione possit, sint mentes magis compositæ, & frenentur stulti & cœci impetus. Cogitandæ sunt patefactiones diuinæ in quibus ostensa sunt discrimina Personarum, considerandum, quis sit uerus Deus, quod sit discrimen Ecclesiæ recte inuocantis, & aliarum gentium, quare Spiritus sanctus in Ecclesia detur, quanta sit bonitas Dei declarata creatione, misso filio, remissione peccatorum, donatione Spiritus sancti & uitæ æternæ, discendum etiam, quomodo hæc tanta dona retineantur. His cogitationibus & gratiarum actio & precatio misceantur. Et sæpe repetenda est uox quæ iam canitur: Sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium. Ne proijcias me à facie tua, & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me. Hæc uota non esse inania, nec irrita experiemini. Non simus adeo prophani & feri, ut existimemus promissiones diuinas nihil

hil ad nos pertinere, sed firmissime statuamus Deum uelle agnosci & inuocari, ac uelle haec ipsa bona, propter filium à se peti, remissionem peccatorum, donationem Spiritus sancti & uitæ æternæ, conseruationem Ecclesiæ, pacem, & alias res necessarias, et exaudiri nostros gemitus ac preces, etiam si corda sunt languida, modo sint in nobis initia Conuersionis, ut inquit, Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem. Adficiamur dolore præsentium calamitatum, belli, dissidiorum Ecclesiæ, scandalorum. Et impendentia pericula prospiciamus denunciata tot prodigijs cœlestibus, incendijs & alijs signis. Priuatis & domesticis miserijs magis mouentur homines, quam publicis, ut dicit Pindarus, τὸ οἰκεῖόν πιέζει, τῶνδ' ἀλλοτρίων οὐ μέλει. Sed profecto publicæ miseriæ, bella, & opinionum dissidia non sunt aliena mala, sed, uerissime dictum est in uersu Solonis.

Intrant in thalamos publica damna tuos.

Ipse spiritus sanctus in nobis adficitur dolore propter hæc mala, & incitator est cordi tuo, ut petas à Deo auxilium, & adiuuat te precantem, sicut inquit Paulus: Spiritus simul opem fert imbecillitati nostræ, uult agnosci & celebrari Deum. Ideo uere nos regere uult, modo non petulanter ei repugnemus, non excutiamus eum.

His cogitationib. nos ad pia exercitia excitemus, Cumq; in hoc festo etiam gratias agere Deo de ministerij Euangelici institutione debeamus, significatio gratitudinis ostendenda est erga Euangelij ministros. Ideo præcipimus, ut singuli munus ad aram in hoc festo offerant.

In Pentecoste Anni 1551. quæ est ab exitu ex Aegypto Pentecoste 3060. Tibi uero DEVS omnipotens conditor cœli & terræ & hominum, & omnium creaturarum tuarum agimus gratias, quod hactenus seruas Ecclesiam tuam, & te supplices oramus, ut deinceps nos serues, & regas in Ecclesia tua.

Spiritus ut Domini nascentia corpora fouit,
Cum manus artificis conderet ipsa, Dei
Sic foueat cœtus qui Christi oracula discunt,
Accendatq; igni pectora nostra suo.

DECANVS COLLEGII PHILOSOPHICI.

QVOD FAVstũ ac fœlix sit die 15. Octobris proximo decernetur gradus & honos Magisterij philosophici, uiris honestis & eruditis octo, quorum nomina infra adscripta sunt.

Cum autem hæc testimonia deceat esse publica, & hi ipsi congressus ad disciplinam pertineant, & bonas mentes delectent, petimus, ut ad eam renunciationem gradus, conueniant Doctores, Magistri, & auditores. Amemus hæc scholastica studia & exercitia, & hos ipsos congressus, in quibus multæ utiles commonefactiones de doctrina audiuntur, & cum accedit precatio, ue lut umbra sunt cœlestis Ecclesiæ, cuius hæc erit præcipua uoluptas in assiduis congressibus audire filium Dei, enarrantem sapientiam diuinam, & idæam monstrantem totius opificij mundi, cur singulæ in natura partes hoc modo conditæ sint, & iam in agmine Prophetarum, iam in cœtu Apostolorum scisscitari multa de sapientia DEI.

Ad hanc æternam ſcholam certe neceſſe eſt nos in hac uita præparari, ſicut ſcriptum eſt: quos elegit hos & uocauit. Hoc ordine Deus ſibi colligit æternam Eccleſiam, uult in hac mortali uita doctrinam inchoari. Ideo amanda & colenda ſunt doctrinæ ſtudia, quæ ut regat, & tueatur filius Dei Dominus noſter IHESVS CHRISTVS, crucifixus pro nobis & reſuſcitatus, cuſtos Eccleſiæ ſuæ, toto eum pectore oro.

ANNO,
1551.

* *
*

RECTOR

RECTOR ACA-
DEMIAE VVIT-
TEBERGEN-
SIS.

N HODIER-na lectione Euangelij proponitur nobis ima-go uniuerſæ Eccleſiæ, quæ uelut Laſarus ante diuitis ædes iacet, in im-perijs ad ſummorum Regum pedes neglecta & ſpreta, quam tamen ibi filius Dei adfirmat Deo, & caſtis Angelis cu-ræ eſſe. Sicut ſcriptum eſt: Ego geſtabo uos. Contempletur autem ſeſe unuſquiſq; & ſua ulce-ra, peccata & miſerias, & Deo ſe ardentioribus uo-tis commendet, ut nos ſicut hunc Laſarum prote-gat, ut his uerſibus comprehenſa eſt precatio.

Aeger & ulceribus ſqualens in corpore toto
Hic iaceo, & pereunt tabida membra fame.
Diuitis ante fores iacuit ceu Lazarus olim
Cui faſtidito nemo ferebat opem.

Vt tamen à cunctis ſpretus, tua cura tuoq;
Exceptus gremio Lazarus ille fuit.
Sic æterne Deus tua me clementia ſeruet
Et miſerum dextræ protegat Vmbra tuæ

Agnoſcamus igitur imbecillitatem noſtram & non petulanter cumulemus miſerias, Sed modeſte faciamus neceſſaria, & fugiamus non neceſſaria pericula. Scitis autem ualde periculoſas eſſe natationes in Albi, ut multa triſtia exempla oſtendunt.

Nec tantum undæ, & uadoſi uortices metuendi ſunt, Sed diaboli quoq; qui inſidiantur hominum uitæ.

Ideo primum uos commonefacimus de præcepto Dei, quod ait: Non occidas, ut uitam ſuam ſinguli maiore cura tueri ſtudeant, nec fiant parricidæ ſuorum corporum.

Deinde nomine parentum ueſtrorum, qui nos autoritate ſua armant, & noſtri magiſtratus, iure ſeuere prohibemus in Albi natationes.

Cogitate etiam in quibus peccatis pereant illi, qui cum contra mandatum Dei & contra parẽtum & noſtra edicta flumini ſe commiſerunt, uel à Diabolis, uel fluminis impetu necantur.

Moueant igitur uos corporum & animarum

rum pericula, ut honestißimo & paternō edicto
nostro maiore cura obediatis. Præcipimus etiam
ne in ripa piscatores aut alios petulanter
turbetis aut impediatis. In tanto
luctu publico Ecclesiæ, quæ
uelut Lazarus, ma
gnis doloribus
excruci
atur,
simus modestiores, nec impedia=
tur precatio in uobis, &
alijs Pridie Calen=
das Iunij.
1551.

*

DE

DE LECTIONE HERODO-

TI.

*

INITIA MVN-di tradita ſunt diuini-tus, & firma adſenſione ac fide amplectamur uo cem diuinam, nec finga-mus retro mundos innu-merabiles & æternos, ut Democritus, Plato, Ari-ſtoteles prodigioſas opiniones finxerunt. Scimus enim doctrinam, quam Deus Eccleſiæ tradidit, il luſtribus teſtimonijs confirmatam eſſe, eductione Iſraelitarum ex Aegypto, reſuſcitatione mortuo rum, & alijs. Et ſinguli pij in cordibus ſuis cir-cumferunt lucem, qua certo norunt ueram eſſe Eccleſiæ doctrinam, cum & iram Dei ſentiunt, & rurſus uere eriguntur in illis doloribus. Poſt-quam autem de initio mundi adſentimur uoci di-uinæ, deinde conſilium & uoluntatem Dei con-ſideremus, quare uoluerit notam eſſe annorum ſeriem, & diſtribuerit in diuerſa tempora ſuas

pate-

patefactiones, & multas res admirandas, quas sciri à posteritate uoluit, uidemus singulari cura conseruatam esse temporum, & maximarum rerum memoriam, & continuam mundi historiam extare in libris propheticis usq; ad regnum Persicum. Cumq; prædixerit DEVS, quatuor fore monarchias, ut sciremus certo quò tempore uenturus esset Redemptor noster filius Dei, & quo tempore expectanda sit Resuscitatio mortuorũ, & ultimi iudicij patefactio, uoluit etiam in genere humano, extare certa testimonia de successione Monarchiarum. Et hæc uult omnibus nota esse. Conseruauit igitur magna bonitate, continuam historiam. Id beneficium Dei agnoscamus, & grati historias & earum seriem consideremus. Sciamus igitur propemodum ordiri Herodotum ab ijs temporibus, in quæ incidit Ieremiæ ætas, qui ab Aprye rege Aegyptio interfectus est. Hunc Apryen potentissimum & superbissimum Regem inquit postea ab Amasi præfecto strangulatum esse, & contexit historiam usq; ad bellum Xerxis. Deinde continua series est historiæ apud Thucydiden & Xenophontem. Postea sequuntur res Macedonicæ & Romanæ apud alios. Ita sciamus singulari beneficio Dei conseruatam esse continuam maximarum mutationum seriem. Et multæ magnæ causæ sunt

huius

huius consilij diuini, quarum cogitatio non omittenda est. Legendi uero sunt præcipui scriptores.

Ac in primis utilis est Herodoti lectio, quem qui somniant non historiæ, & rerum uerarum scriptorem esse, sed ex sese fabulas comminisci, aut fatui sunt, aut literarum ignari. Magna cura inquisitas res ueras in præcipuis negocijs, in regnorum successione, & bellis narrat. Postea adhibet orationes suauitatem tantam, nullum ut extet in soluta oratione, scriptum dulcius. Itaq; & sapientiæ & eloquentiæ causa legendus est. Ostendit seriem Monarchiarum, & proponit exempla quæ de uoluntate Dei, de gubernatione morum, de pœnis tyrannorum, deniq; de multis uitæ partibus monere Lectorem non stolidum multa possunt, Et quia recitatio quorundam regum Assiriorum, Aegiptiorum, & Persicorum congruit cum Prophetici historijs, delectemur etiam testimonijs ipsius sicut de Antiquitate Ecclesiæ multa testimonia collegerunt Iustinus & Clemens ex Aegyptiorum & Græcorum monumentis. Deniq; turpe est homini literato, non legisse Herodotum cum historiam maximarum rerum, & uetustissimam, & dulcissime scriptam contineat.

Decreui igitur enarrare græcos Herodoti libros ordine, & Scholasticos ad hanc enarrationem

rationem adhortor. Scio præditos bonis ingenijs uel hoc ipsum probaturos, quód inuitantur ad huius optimi Scriptoris cognitionem. Et quod commone fiunt, ut hac Dei beneficium ¦consideꝛrent & magnifaciant, quod continuam mundi historiam extare uoluit.

AVDIVIMVS ex Maioribus nostris, fuisse sapientißimis Regibus & Principibus, Alphonso Neapolitano, & Philippo Palatino, gratißimam operam Vallæ, & Rodolphi Agricolæ, quorum alter Alphonso, alter Palatino contexuit Monarchias, & magnam Herodoti partem illi Epitomæ inseruit. Scitis ornari Cyrum magnis laudibus apud Esaiam & Danielem, qui cum breuißime recensеant pauca quædam Cyri facta, non dubium est commemoratione laudum illarum accendi bonas mentes, ut Cyri adolescentiam & quàm plurima eius facta cognoscere cupiant, qua in lectione uidemus contra tyrannorum uoluntates diuinitus custodiri, & seruari multos homines. Iusserat interfici Cyrum Astiages. Et datur infans abiciendus pastori, à quo seruatur. Postea adolescens à Daniele discit ueram de Deo doctrinam cum mirando consilio Deus prouinciam Persidem in Susis, id est, in urbe Roꝛarum, ut Atheneus quoque interpretatur,

Danie=

Danielem regendam commendari uoluerit. Ita propagata est Ecclesia inter medios hostes in exilio Babylonico, & diuimitus excitatus Rex, qui Tyrannum, qui delere Iudæos conabatur, reprimeret. Indicabimus inter enarrandum & alias quasdam historias congruentes cum Propheticis. Verissime autem scriptis Stigelius & uir & Poeta optimus:

Et decus est ingens gestarum tempora rerum
Nosse, quod ante alias esse putetur opes.

Etsi autem res eædem ab alijs recitantur: tamen fontes nouisse rectius est. Et nulla uox humana post Herodotum dulcius hæc ipsa narrare potuit. Quare & propter optimam Orationis formam sæpe multumq; hic Scriptor legendus est. Inchoabo autem interpretationem, Deo iuuante, cras hora secunda.

Bartholomeus Lasan, in ædibus uiduæ R. uiri D. Martini Lutheri.

PAVLVS EBERVS.

HVCYDIDES *historiam se eò scribere inquit, ut sit* κτῆμα, *id est, perpetuus thesaurus, non tantum* ἀγώνισμα *id est, recitatio ad præsens spectaculum, uoluptatis causa accommodata.*

Nec profecto *in græca & latina lingua* Thesaurus amplior reliquus est quam Plutarchi *monumenta, qui uelut* Bibliotheca *est, in qua ueterum historiarum fragmenta præcipua seruata sunt, maximeq; prodest ea in manibus omnium esse. Audiui etiam* Saxoniæ *ducem* Iohannem Fridericum, *cui* Deus *mitiget ærumnas, solitum assidue legere huius scriptoris interpretationes, ac sæpe de concilijs & euentibus summorum ducum loqui. Nunc autem* Periclen *enarrabo, cuius historia, exempla in utramq; partem insignia continet:* πολυπραγμοσύνη *& non necessaria pertinacia nocuit Reipub:*

Tolerantia, & dißimulatione idem uir profuit. Et multa ſunt in hac narratione Plutarchi non ſolum propter rerum geſtarum memoriam, ſed etiam propter erudite dicta, conſi=
deratione digna. Itaq; ualde prodeſt no=
tißimam eſſe hanc narrationem omni=
bus ſtudioſis.

* *
*

EFFIGI=

FFIGIES non falſa Dei mens no-
ſtra creata eſt,
Et totum pectus tunc ſine la-
be fuit,
Hei cur diſſimiles adeo noſtriq; Deiq;
Nunc miſeri tantum ſordida maſſa ſumus.
Vera etenim noſtro pulſa eſt ex pectore uirtus,
Luxq; procul noſtræ priſtina mentis abeſt,
Quæ uelut æthereo fulgens Sol aureus orbe
Illuſtrat radijs inferiora ſuis,
In noſtra primum pura ſic mente refulſit,
Aſſiduo ut colerent pectora noſtra DEVM.
Nunc tamen in noſtro quodcunq; eſt corpore fre-
Vix umbram primæ nobilitatis habet. (nũ.
Nec magis à nobis æternam tollere mortem,
Iratumq; poteſt conciliare DEVM:
Quam potuit raptus de ficus arbore ramus,
Quo texit primus membra uerenda parens.
Vt ſint ſalua tamen communis uincula uitæ,
Non contra mores nos decet ire bonos.

Hinc ſunt tot ueterum ſapientia ſcripta uirorum,
Quæ rectam monſtrant ad decus omne uiam.
Ex his præcipua ſunt digni laude libelli,
In quibus officium Tullius omne docet.
Hos ego præceptis morum monitiſq; refertos
Qua potero uobis ſedulitate legam,
Bellaq; deſcribens antiquæ Punica gentis,
Liuius alterni cura laboris erit,
Ducit ab his ſcriptis ſermonis forma colorem,
Et mens exemplis erudienda tibi eſt.

Iohannes Marcellus
Regiomontanus.

ANNO.
1551.

FINIS.

* * *
* *
*

ERRATA
QVAEDAM SIC CORRIGE.

D 3. Facie prima. Vnius Aristidis arbitrio uniuersa Græcia censum institui noluit.

E 3. Facie secunda. Cum quidem uideat nos nulla habere præsidia.

E 8. Fac. prim. Cognatam ut posit uisere uirgo suam.

F 5. Prim. fac. Vos quibus est patrium francica terra solum.

F 7. Prim. fac. Delè futura.

G 7. Secund. fac. ὡς σπλήνιον.

H 8. Secund. fac. Cum propter religionem bella eis à factione pontificia inferrentur.

K 7. Secund. fac. Id publice significamus ut cæteris &c.

L 2. Secund. fac. Erat enim natus in coniunctione Solis & Lunæ.

L 3. Prim. fac. Vxor eius etiam postea perpetuo morbo & sæuo laborauit, & fuit exemplum &c.

COKIOT
GAVEDWIG
EBEVLA